

มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญา
ของประเทศไทย

นางสาวณัฐสุดา ผาสุข

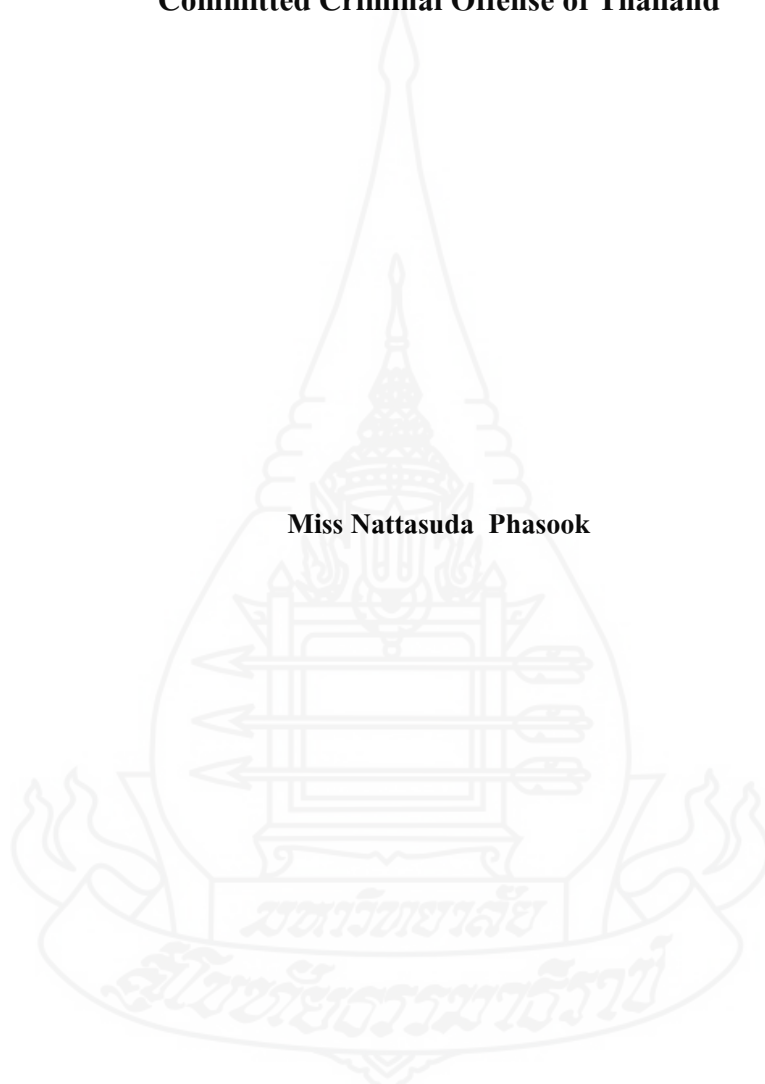

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2562

**Alternative Measures Instead of the Imprisonment for the Elderly who have
Committed Criminal Offense of Thailand**

Miss Nattasuda Phasook

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Criminal Law and Criminal Justice

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อวิทยานิพนธ์ มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญา
ของประเทศไทย

ชื่อและนามสกุล นางสาวณัฐสุดา ผาสุข

วิชาเอก กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม

สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.ลาวัณย์ ถันคศิณกุล
2. รองศาสตราจารย์วิมาน กฤตพลวิมาน

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2563

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.รังสิตกร อุปพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ลาวัณย์ ถันคศิณกุล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วิมาน กฤตพลวิมาน)

.....ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร พุทธาพิทักษ์ผล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญาของประเทศไทย
 ผู้วิจัย นางสาวณัฐดา ผาสุข รหัสนักศึกษา 2564002893 ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต
 อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.ลาวัณย์ ฉันทศิลป์กุล (2) รองศาสตราจารย์วิมาน กฤตพลวิมาน
 ปีการศึกษา 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดในการลงโทษทางอาญา (2) ศึกษากฎหมายและมาตรการที่ใช้ลงโทษผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดทางอาญาของประเทศไทย (3) ศึกษาแนวทางในการลงโทษผู้สูงอายุซึ่งกระทำความผิดทางอาญาโดยไม่ต้องรับโทษจำคุก (4) ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและมาตรการอื่นของสาธารณรัฐฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษที่มีการลงโทษทางอื่นแทนการจำคุก (5) วิเคราะห์ สรุปปัญหา และเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการลงโทษผู้สูงอายุซึ่งกระทำความผิดทางอาญาแทนการลงโทษจำคุก

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยเอกสาร โดยศึกษาจากประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ บทความ วารสาร และวิทยานิพนธ์ของประเทศไทย และทฤษฎีอาชญาวิทยา บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ และประมวลกฎหมายอาญาของต่างประเทศ โดยการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบ และใช้วิธีการทั้งวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการออกมาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุซึ่งกระทำความผิดทางอาญาของประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่า (1) ทราบถึงทฤษฎีการลงโทษในทางอาชญาวิทยาแบ่งออกเป็น 5 ทฤษฎี ดังนี้ 1.1 ทฤษฎีกรรมสนอง 1.2 ทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ 1.3 ทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 1.4 ทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคมและ 1.5 ทฤษฎีชดเชย และแนวคิดในการลงโทษทางอาญาของแนวคิดสำนักอาชญาวิทยาทั้งดั้งเดิม (2) กฎหมายอาญามีมาตรการอื่นสำหรับผู้เยาว์โดยคำนึงถึงอายุ วุฒิภาวะ แต่ไม่มีกฎหมายอาญาที่กำหนดมาตรการอื่นแทนการลงโทษสำหรับผู้สูงวัยซึ่งมีความแตกต่างในด้านสภาพร่างกาย โดยหลักการบังคับใช้กฎหมายที่ต้องลงโทษเสมอเหมือนกัน (3) จากที่ได้ศึกษากฎหมายสาธารณรัฐฝรั่งเศสและประเทศอังกฤษพบว่า มีมาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดทางอาญาซึ่งสามารถปรับใช้เป็นแนวทางในการลงโทษผู้สูงอายุซึ่งกระทำความผิดทางอาญาแทนการลงโทษจำคุกของประเทศไทย (4) จากการเปรียบเทียบกฎหมายและมาตรการอื่นของ สาธารณรัฐฝรั่งเศสมีมาตรการการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษจำคุก ซึ่งประเทศฝรั่งเศสใช้หลักทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการนำมามาตรการอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษจำคุก และประเทศอังกฤษมีมาตรการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้สูงวัยแทนการลงโทษจำคุก โดยอาศัยหลักทฤษฎีตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมมาปรับใช้ในการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้สูงวัยแทนการลงโทษจำคุก (5) ประเทศไทยควรมีมาตรการในการลงโทษที่สามารถใช้ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เพื่อไม่ให้เกิดความทรมานทั้งร่างกายและจิตใจ ผู้ศึกษาจึงเสนอแนวทางในการลงโทษผู้สูงควรมีมาตรการในการลงโทษที่สามารถใช้ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรือกำไลข้อมือในการคุมตัวผู้สูงอายุ และการบัญญัติการลงโทษผู้สูงอายุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีหลักแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาทั้งดั้งเดิมในการสนับสนุนเกี่ยวกับการลงโทษผู้สูงอายุที่ควรมีการผ่อนปรนโทษ รวมถึงกฎหมายตราสามดวงของประเทศไทย และจากทฤษฎีหลักกฎหมาย เรื่องการบังคับใช้กฎหมายที่เหมือนกันกับบุคคลที่ไม่เท่ากัน

คำสำคัญ มาตรการอื่นแทนการลงโทษทางอาญา ผู้สูงอายุ การลงโทษทางอาญา

Thesis title: Alternative Measures Instead of the Imprisonment for the Elderly who have Committed Criminal Offense of Thailand

Researcher: Miss Nattasuda Phasook; **ID:** 2564002893; **Degree:** Master of Laws;

Thesis advisors: (1) Dr. Lawan Thanadsillapakul, Associate Professor;

(2) Viman Kritpolviman, Associate Professor; **Academic year:** 2019

Abstract

The purposes of this research is to (1) study the theories and the concept of criminal punishments (2) study and analyze the laws and measures applicable to the punishment of the elderly committed criminal offense in Thailand (3) study the proper measures and methodology to punish the elderly committed criminal offences instead of imprisonment (4) perform a comparative study of the laws and alternative measures applicable to elderly committed criminal offense instead of imprisonment of the Republic of France and the United Kingdom and (5) analyze and propose the appropriate measures to punish the elderly committed criminal offense instead of the imprisonment.

This thesis is a qualitative research conducting by documentation research and study on the Criminal Codes, Correction Act B.E. 2560, Royal decree, Royal Pardon, articles, journals, and theses of Thailand along with foreign Criminology Theories, articles, journals, theses, and Criminal Codes. The research and study have been conducted by systematically collection of information by a thorough analysis and synthesis in order to obtain proper information which can be used as a guideline for issuance of substitute measures in lieu of imprisonment of senior citizen who violates the criminal act of Thailand.

From the result of research and study, it was found that (1) The Criminology theories of punishment are classified into 5 theories as follows 1.1 Retribution theory 1.2 Deterrence theory 1.3 Behavioral change theory 1.4 Offender removal from society theory 1.5 Expiation theory and the concept of criminal punishment of the Neo-Classical Criminology Administration (2) Criminal laws consist of different measure for minors by taking into account of age and maturity. However there has been no criminal law designated to substitute measure for punishment of senior citizen who are different in mental and physical conditions who is being enforced by application of laws that impose the same exact punishment as normal citizen (3) from the research and study have been conducted to study of the French Republic law and the United Kingdom law, it was found that some foreign have substitute measure in lieu of Criminal punishment of senior citizen, it can be used as a guideline of substitute measures in lieu of imprisonment of senior citizen who violates the criminal act of Thailand. (4) From comparison with the laws and measures of the French Republic, the measure using Electronic Monitoring devices are used to control and detain the offenders in lieu of imprisonment. The French Republic adopts the Behavioral change theory by utilizing the Electronic Monitoring devices. In the United Kingdom, the measure using Electronic Monitoring devices are used with senior offenders in lieu of imprisonment by adopting the Offender removal from society theory (5) Thailand ought to have an appropriate punishment measure for senior citizen so as to avoid mental and physical tortures. Thus, the researcher suggests that appropriate punishment measure for senior offenders by adopting the use of Electronic Monitoring devices or anklets to control and detain them in company with the imposition of punishment of senior offenders to the Criminal Code with the concept of criminal punishment of the Neo-Classical Criminology Administration that supports the reduction of punishment. This ought to includes the Three Seals Law of Thailand and the application of laws that impose the same exact punishment to individuals of differing mental and physical conditions.

Keywords: Substitute measure in lieu of Criminal punishment, Senior citizen, Criminal Punishment

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงและเป็นรูปเล่มเพราะได้รับความเมตตาจากผู้มีพระคุณหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากท่านอาจารย์ รศ.ดร. ลาวัญย์ ถนงค์ศิลปกุล ที่ให้ทั้งความรัก ความรู้ ความเมตตา ระยะเวลาที่มีค่า สั่งสอนให้คำแนะนำและเป็นทั้งแม่ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านให้ทั้งความรู้ สอนตั้งแต่เทคนิคเขียนวิทยานิพนธ์จนศิษย์คนนี้สามารถทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้อย่างภาคภูมิใจ ท่านได้ใช้เวลาในการตรวจวิทยานิพนธ์แก้ไขและใส่ใจในทุกหน้าทุกรายละเอียดของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอกราบของพระคุณในความเมตตาอันล้ำค่าอย่างยิ่ง

ผู้เขียนขอกราบของพระคุณ รองศาสตราจารย์วิมาน กฤตพลวิมาน สำหรับคำแนะนำในการหาข้อมูลวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ในบทที่ 4 คำแนะนำซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับผู้เขียน

ผู้เขียนกราบขอพระคุณคุณแม่ คุณพ่อ ที่ให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือตลอด พี่ชีวิตีวรรณ ที่ให้คำแนะนำทุกเรื่องและให้กำลังใจ ป้องที่คอยช่วยหาข้อมูลซึ่งเป็นประโยชน์มาก รวมไปถึงเพื่อนๆ ปรินญา โททุกคนในกลุ่มอาจารย์ลาวัญย์ที่มีน้ำใจกับผู้เขียนตลอด

สุดท้ายผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับประเทศไทย และทุกคนที่ต้องการความรู้ในด้านการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ หากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้เขียนขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ณัฐศดา ผาสุข

ธันวาคม 2563

สารบัญ

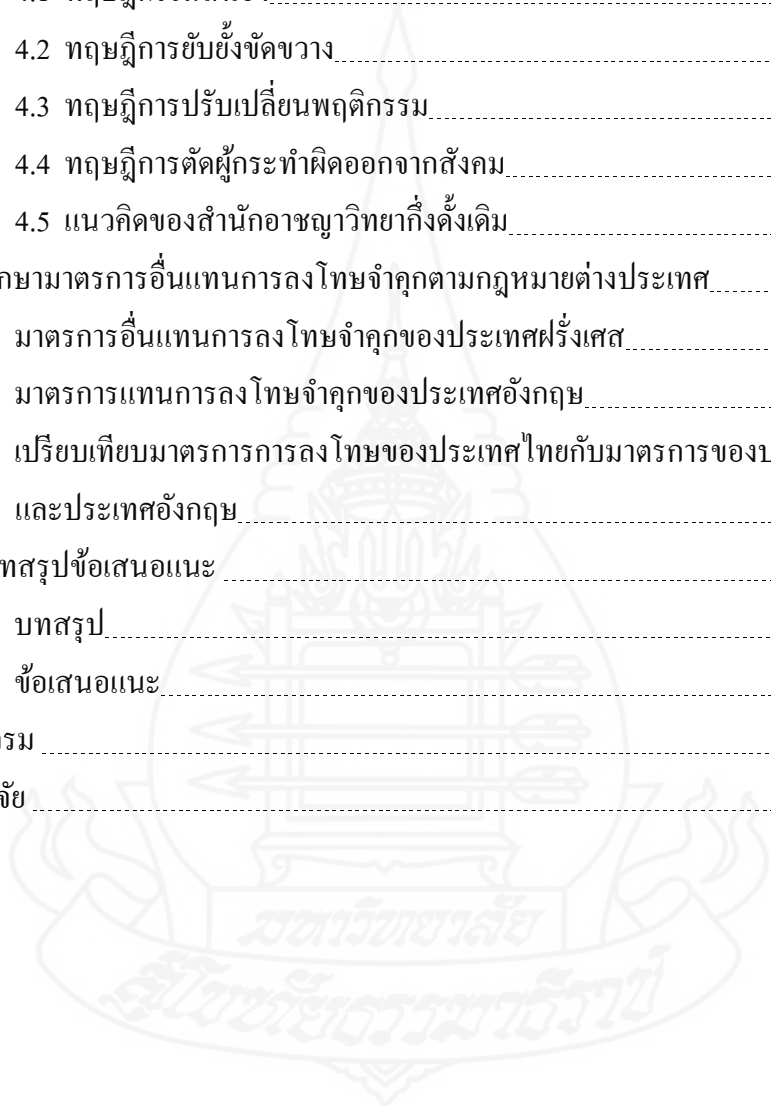
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา	3
3. กรอบแนวคิดของการศึกษา	3
4. ประเด็นปัญหาของการศึกษา	4
5. สมมติฐานของการศึกษา	4
6. ขอบเขตของการศึกษา	4
7. คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	5
8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
9. ระเบียบวิธีการศึกษา	5
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดในการลงโทษทางอาญา	6
1. ทฤษฎีกรรมสนอง	7
1.1 ประวัติความเป็นมาทฤษฎีกรรมสนอง	8
1.2 วัตถุประสงค์ของการลงโทษตามทฤษฎีกรรมสนอง	8
1.3 วิธีการลงโทษของการลงโทษตามทฤษฎีกรรมสนอง	8
1.4 ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีกรรมสนอง	11
2. ทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ	12
2.1 ประวัติความเป็นมาทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ	12
2.2 วัตถุประสงค์การลงโทษทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ	12
2.3 วิธีการลงโทษของทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ	13
2.4 ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ	16

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. ทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม.....	17
3.1 ประวัติความเป็นมาทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม.....	18
3.2 วัตถุประสงค์ของทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม.....	18
3.3 วิธีการลงโทษของทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม.....	19
3.4 ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู.....	24
4. ทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม.....	25
4.1 ประวัติความเป็นมาทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม.....	25
4.2 วัตถุประสงค์ทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม.....	26
4.3 วิธีการลงโทษทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม.....	26
5. ทฤษฎีการชดเชย.....	28
5.1 ประวัติความเป็นมาทฤษฎีชดเชย.....	28
5.2 วัตถุประสงค์ทฤษฎีชดเชย.....	29
5.3 วิธีการลงโทษทฤษฎีชดเชย.....	30
5.4 ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการชดเชย.....	31
5.5 ตารางเปรียบเทียบทฤษฎีทั้ง 5 ทฤษฎี.....	32
5.6 แนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาถึงดั้งเดิม.....	33
บทที่ 3 การลงโทษผู้สูงอายุตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย.....	36
1. นิยามคำว่าผู้สูงอายุและผู้ต้องขังสูงอายุ.....	37
2. การขอพระราชทานอภัยโทษ.....	40
2.1 ประวัติความเป็นมาของการพระราชทานอภัยโทษ.....	40
2.2 ความหมายของการพระราชทานอภัยโทษ.....	41
2.3 ประเภทของการพระราชทานอภัยโทษ.....	42
3. มาตรการการพักการลงโทษผู้สูงอายุของประเทศไทย.....	50
3.1 ประวัติความเป็นมาของการพักการลงโทษ.....	51
3.2 หลักเกณฑ์การพักการลงโทษ.....	52
3.3 ขั้นตอนการพักการลงโทษ.....	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. ทฤษฎีการลงโทษทางอาญาที่ใช้กับกฎหมายไทย.....	56
4.1 ทฤษฎีกรรมสนอง.....	57
4.2 ทฤษฎีการยับยั้งขัดขวาง.....	58
4.3 ทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม.....	58
4.4 ทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม.....	59
4.5 แนวคิดของสำนักอาชญวิทยาแก๊งดั้งเดิม.....	63
บทที่ 4 ศึกษามาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกตามกฎหมายต่างประเทศ.....	67
1. มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกของประเทศฝรั่งเศส.....	68
2. มาตรการแทนการลงโทษจำคุกของประเทศไทย.....	77
3. เปรียบเทียบมาตรการการลงโทษของประเทศไทยกับมาตรการของประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษ.....	83
บทที่ 5 บทสรุปข้อเสนอแนะ.....	93
1. บทสรุป.....	93
2. ข้อเสนอแนะ.....	95
บรรณานุกรม.....	99
ประวัติผู้วิจัย.....	102

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีกรรมสนอง..... 11
ตารางที่ 2.2	ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการยับยั้งขัดขวาง..... 17
ตารางที่ 2.3	ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู..... 24
ตารางที่ 2.4	ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม..... 27
ตารางที่ 2.5	ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการชดเชย..... 31
ตารางที่ 2.6	ตารางเปรียบเทียบทฤษฎีทั้ง 5 ทฤษฎี..... 32
ตารางที่ 3.1	เงินสวัสดิการจากภาครัฐของผู้ต้องขังสูงอายุในประเทศไทย..... 38
ตารางที่ 3.2	จำนวนคดีของผู้ต้องขังสูงอายุ จำแนกตามประเภทคดี ปี 2553..... 38
ตารางที่ 3.3	จำนวนผู้ต้องขังสูงอายุทั่วประเทศ จำแนกและช่วงอายุ ปี 2551 – 2553..... 39
ตารางที่ 3.4	ตารางเปรียบเทียบระหว่างการพระราชทานอภัยโทษกับการพักการลงโทษ..... 55
ตารางที่ 4.1	ตารางเปรียบเทียบลักษณะการใช้มาตรการลงโทษอื่นแทนการลงโทษ ของประเทศไทย ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษ..... 84

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 3.1 แผนผังขั้นตอนการขอพระราชทานอภัยโทษรายบุคคล..... 45

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ผู้ใดกระทำความผิดทางอาญาบุคคลนั้นจักต้องรับโทษทางอาญา ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาได้จัดโทษทางอาญาไว้ 5 สถาน ดังนี้

1. ประหารชีวิต
2. จำคุก
3. กักขัง
4. ปรับ
5. ริบทรัพย์สิน¹

ซึ่งโทษทั้ง 5 สถาน ใช้บังคับกับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย จะได้รับโทษเท่าเทียมกัน หากมีข้อยกเว้นเฉพาะเด็ก และเยาวชนที่ได้รับการยกเว้นในการมีต้องถูกรับโทษจำคุกตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา แต่ถ้าพิจารณาแล้ว มีบุคคลอีกวัยที่ควรได้รับความคุ้มครองจากการที่ไม่ต้องถูกลงโทษจำคุกอีกวัยหนึ่งคือ “ผู้สูงอายุ”

ถึงแม้ในความเป็นจริง ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องถูกดำเนินคดีอย่างเท่าเทียมกันทุกคดี แต่ด้วยสภาพจิตใจของผู้สูงอายุ โรคภัยไข้เจ็บที่เป็น ล้วนเป็นแต่อาการทุกขเวทนา เหล่านี้คือสิ่งที่ผู้สูงอายุต้องเผชิญในบั้นปลายชีวิต ซึ่งหากเทียบกับบุคคลในวัยอื่นที่ต้องอยู่ในเรือนจำ ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีร่างกายอยู่ในภาวะอ่อนแอไปตามอายุไม่สามารถอดทนกับสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมของเรือนจำที่ขังพวกเขาไว้ แต่ถ้าเป็นบุคคลในวัยอื่นมีร่างกายที่แข็งแรงและสภาพร่างกายที่สมบูรณ์กว่าความอดทนต่อสิ่งสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมย่อมมีได้มากกว่าผู้สูงอายุ ประกอบกับสภาวะของผู้สูงอายุหากได้กระทำความผิดอาญาแล้ว ต้องได้รับโทษเหมือนบุคคลในวัยอื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ทรามทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุเป็นวัยที่สุขภาพจิตไม่สามารถรองรับแรงกดดันที่มากเกินไปกว่าที่ผู้สูงอายุคนหนึ่งจะสามารถรับได้ ประกอบกับเรือนจำเป็นสถานที่ที่ไม่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ จึงย่อมมีผลกระทบต่อจิตใจตามมา

¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18

ตามหลักทฤษฎีอาชญาแล้ว หากนักโทษที่ได้รับโทษประหารชีวิตมีอาการเจ็บป่วยจำเป็นต้องรักษาให้หายจากโรคก่อน เมื่อนักโทษผู้นั้นหายจากอาการเจ็บป่วยแล้ว จึงค่อยกลับมารับโทษดังเดิม ลักษณะการลงโทษทางอาญาของไทยถึงแม้จะมีลักษณะที่เมื่อบุคคลใดกระทำความผิดทางอาญาจักต้องได้รับโทษทางอาญาเท่ากันทุกคน แต่ถ้าการลงโทษเท่ากันทุกคนอาจมีบุคคลกลุ่มผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญา แล้วศาลพิพากษาลงโทษจำคุก ซึ่งระยะเวลาการลงโทษจำคุกแม้เป็นระยะสั้นอาจเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน เพราะสภาพร่างกายที่ไม่เอื้ออำนวย แม้จะต้องลงโทษเท่าเทียมกัน อาจเป็นโทษที่ไม่เท่ากันสำหรับผู้สูงอายุ แต่หากมีทฤษฎีที่สามารถทำให้เกิดการลงโทษทางอาญาสำหรับผู้สูงอายุโดยไม่ลงโทษจำคุกเป็นวิธีที่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาทฤษฎีการลงโทษทางอาญา ซึ่งทฤษฎีการลงโทษทางอาญาในแต่ละทฤษฎีมีวัตถุประสงค์วิธีการลงโทษที่ไม่เหมือนกัน แต่เป็นการศึกษาที่ผู้ศึกษาต้องการแสดงให้เห็นว่าทฤษฎีการลงโทษใดที่เหมาะสมแก่การนำมาใช้ในการลงโทษผู้สูงอายุ

ปัจจุบันทฤษฎีการลงโทษทางอาญาแบ่งเป็น 5 ทฤษฎี ดังนี้²

1. ทฤษฎีกรรมสนอง
2. ทฤษฎียับยั้งชั่งใจ
3. ทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
4. ทฤษฎีตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม
5. ทฤษฎีชดเชย

และอีกหนึ่งแนวความคิดซึ่งเป็นของสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิมที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาไว้ในบทที่ต่อไป ซึ่งทฤษฎีและแนวความคิดเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงกฎหมายของประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศส จึงทำให้ศึกษาลักษณะการลงโทษทางอาญาที่นำทฤษฎีการลงโทษทางอาญามาใช้ของทั้งสองประเทศนี้ และลักษณะการลงโทษทางอาญาของทั้งสองประเทศมีการนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการลงโทษจำคุก

โดยสรุปแล้ว หากกฎหมายอาญาของไทยได้มีการนำทฤษฎีการลงโทษทางอาญามาใช้โดยการนำมาปรับใช้เพื่อให้เกิดวิธีการลงโทษผู้สูงอายุ และนำมาตรการที่เหมาะสมของต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ในการลงโทษผู้สูงอายุในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อให้เกิดการลงโทษผู้สูงอายุที่เหมาะสมและให้เกิดความยุติธรรมกับผู้เสียหายและผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญา โดยไม่มีการครหาว่าไม่มีความยุติธรรมหรือเลือกปฏิบัติในการลงโทษ แต่เป็นการเลือกใช้วิธีการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลแต่ละประเภทตามแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิมจะเป็น

² Jack Boeglin , Zachary Shapiro. (2017) “A Theory of Differential Punishment” Vanderbilt Law Review .70,5 (10) 1506-1521

รูปแบบการลงโทษที่เหมาะสม และเป็นการใช้กฎหมายที่เหมือนกันแต่เป็นการใช้วิธีลงโทษอย่างไรให้ยุติธรรมกับบุคคลในแต่ละประเภทต่อไป

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาทฤษฎีและแนวคิดในการลงโทษทางอาญา
- 2.2 เพื่อศึกษากฎหมายและมาตรการที่ใช้ลงโทษผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดทางอาญาของประเทศไทย
- 2.3 เพื่อกำหนดกรอบแนวทางในการลงโทษผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญาโดยไม่ต้องรับโทษจำคุก
- 2.4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและมาตรการอื่นของ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษ ที่มีกรลงโทษโดยไม่ใช้การลงโทษจำคุก
- 2.5 เพื่อวิเคราะห์ สรุปปัญหา และเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการลงโทษผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญาแทนการใช้เรือนจำ

3. กรอบแนวคิดของการศึกษา

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษามาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญาของประเทศไทย โดยศึกษารายละเอียดสำคัญดังต่อไปนี้

- 3.1 ศึกษาทฤษฎีการลงโทษทางอาญา 5 ทฤษฎี เพื่อให้เกิดการประยุกต์ใช้กับวิธีการลงโทษผู้สูงอายุ
- 3.2 ศึกษาแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาเก็งดั้งเดิม เพื่อนำแนวคิดมาเป็นปรับใช้กับวิธีการลงโทษทางอาญา
- 3.3 ศึกษาประมวลกฎหมายอาญาของไทย รวมถึงการพระราชทานอภัยโทษ และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ 2560 เพื่อทราบถึงกฎหมายและวิธีการลงโทษผู้สูงอายุของประเทศไทยในปัจจุบัน
- 3.4 ศึกษาประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของ ประเทศอังกฤษ และประเทศฝรั่งเศส เพื่อสามารถนำวิธีการลงโทษของทั้งสองประเทศมาประยุกต์ใช้ในการลงโทษผู้สูงอายุในประเทศไทย

4. ประเด็นปัญหาของการศึกษา

การวิจัยฉบับนี้เป็นการมุ่งเน้นศึกษาถึงปัญหาการลงโทษผู้สูงอายุภายในประเทศไทย ที่ปัจจุบันใช้วิธีการลงโทษจำคุกเพียงวิธีเดียว ซึ่งการลงโทษจำคุกกับผู้สูงอายุเป็นการลงโทษในระดับที่รุนแรงต่อผู้สูงอายุ หากเทียบกับวัยที่ไม่ใช่ผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็น เด็ก เยาวชน วัยรุ่น หรือวัยกลางคน เพราะสภาพร่างกายที่เสื่อมสภาพกับสภาพจิตใจที่เสื่อมถอย จึงควรมีมาตรการอื่นควบคู่การลงโทษที่เหมาะสมกับความผิด เพราะหากใช้การลงโทษจำคุกกับผู้สูงอายุเพียงอย่างเดียวต่อไปย่อมเป็นการสุ่มเสี่ยง อาจเกิดเหตุการณ์ที่นักโทษผู้สูงอายุอาจกระทำอัตวินิบาตภายในเรือนจำ หรือเสียชีวิตเพราะโรคภัยไข้เจ็บที่เกิดขึ้นภายในคุกได้ เป็นประเด็นปัญหาที่ควรแก้ไขต่อไป

5. สมมติฐานของการศึกษา

ในปัจจุบันการลงโทษผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดทางอาญา ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติเฉพาะ รวมถึงไม่มีมาตรการที่มารองรับเป็นการเฉพาะเจาะจง ซึ่งการลงโทษทางอาญากับผู้สูงอายุควรมีการนำมาตรการอื่นมาบังคับใช้ประกอบกับมาตรการที่ประเทศไทยใช้ในปัจจุบัน

ดังนั้นหากประเทศไทยนำมาตรการอื่นของต่างประเทศมาบังคับใช้โดยการประยุกต์กับมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบันจะเป็นประโยชน์กับการบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทยต่อไป

6. ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษาและวิเคราะห์มาตรการอื่นที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญา รวมถึงการศึกษาทฤษฎีการลงโทษทางอาญา แนวคิดสำนักอาชญาวิทยา กิ่งดั้งเดิม กฎหมายอาญาของประเทศไทยที่ใช้ในการลงโทษผู้สูงอายุในปัจจุบัน มาตรการอื่นที่ใช้ควบคู่กับการลงโทษจำคุกของผู้สูงอายุ คือ การขอพระราชทานอภัยโทษ การขอพักการลงโทษ โดยจะทำการวิเคราะห์หลักกฎหมาย ตัวยกกฎหมายของไทยและต่างประเทศ เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายอาญาของประเทศไทยให้ชัดเจน แน่นอนและสามารถนำมายึดถือและปฏิบัติต่อไป

7. คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ผู้สูงอายุ หมายถึงบุคคลผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป โดยแบ่งเป็น 3 ช่วงอายุ ดังนี้
 อายุตั้งแต่ 60 - 69 ปี
 อายุตั้งแต่ 70 - 79 ปี
 และอายุ 80 ปีขึ้นไป

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 8.1 ทราบถึงทฤษฎีและแนวคิดในการลงโทษทางอาญา
- 8.2 ทราบถึงแนวทางในการลงโทษผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญาโดยไม่ต้องรับโทษในจำคุก
- 8.3 ทราบถึงกฎหมายและมาตรการที่ใช้ลงโทษผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดทางอาญาของประเทศไทย
8. สามารถทราบถึงผลลัพธ์จากการเปรียบเทียบกฎหมายและมาตรการอื่นของประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษ ที่มีการลงโทษโดยไม่ใช้การลงโทษจำคุก
- 8.5 ทราบถึงปัญหา และสามารถเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการลงโทษผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญาแทนการใช้เรือนจำ

9. ระเบียบวิธีการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพและดำเนินการศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีตำรากฎหมาย หลักอาชญาวิทยา รวมถึงตำรากฎหมายต่างประเทศ Crime and Punishment, Theories of Punishment รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารจากหน่วยงานราชการ หลังจากศึกษาแล้วรวบรวมข้อมูลประมวล โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้เกิดเป็นกระบวนการ โดยการนำกฎหมายต่างประเทศมาปรับใช้กับกฎหมายไทยสำหรับเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือต่อไป

บทที่ 2

ทฤษฎีและแนวคิดในการลงโทษทางอาญา

การลงโทษเกิดจากการที่บุคคลได้กระทำความผิด ซึ่งบุคคลที่กระทำความผิดจะต้องได้รับความยากลำบาก ที่เรียกว่าการลงโทษ แต่ทั้งนี้การลงโทษล้วนมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันในแต่ละทฤษฎี ซึ่งทุกทฤษฎีมีจุดมุ่งหมายที่เหมือนกันคือ เพื่อป้องกันสังคมจากการถูกทำร้ายจากบุคคลที่ไม่ประสงค์ดีต่อสังคม

แต่หากเราพิจารณาจากการลงโทษทางอาญาล้วนแต่ได้รับความยากลำบาก อาจมีการกระทำต่อเนื้อตัวของผู้ต้องขังเพื่อให้เกิดความทรมานว่านี่คือผลลัพธ์ของการกระทำความผิด ซึ่งการกระทำเหล่านี้เกิดจากทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ โดยแต่ละทฤษฎีมีแนวคิดวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่ไม่เหมือนกัน บางทฤษฎีมีแนวคิดที่ว่า การลงโทษแบบ “ผู้ใดกระทำความผิดต่อผู้อื่น ผู้นั้นย่อมได้สิ่งนั้นตอบแทนเช่นกัน” เสมือนเป็นการลงโทษแบบ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” โดยถือว่าวิธีนี้เป็นการลงโทษเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมให้ผู้ถูกระทำ ส่วนบางทฤษฎีอาจเห็นต่างในวิธีการลงโทษ การลงโทษควรเป็นการข่มขู่เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดการกลัวและไม่กล้ากระทำความผิด รวมถึงบางทฤษฎีต้องการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยต้องการแก้ปัญหาการกระทำความผิดที่ต้นเหตุ คือนิสัยของผู้กระทำความผิดและในขณะที่เดียวกันก็เป็นการอบรมผู้กระทำความผิด เพื่อที่ออกไปจากเรือนจำจะสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างปกติ แต่ในขณะที่เดียวกันมีบางทฤษฎีที่ให้ผู้กระทำความผิดชดเชยให้ผู้เสียหายจนผู้เสียหายพอใจ และบางทฤษฎีคือการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม

ซึ่งปัจจุบันทฤษฎีการลงโทษทางอาญามีทั้งหมด 5 ทฤษฎี³

1. ทฤษฎีกรรมสนอง (Retribution)
2. ทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ (Deterrence)
3. ทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Reformation)
4. ทฤษฎีการตัดโอกาสไม่ให้กระทำความผิด (Incapacitation)
5. ทฤษฎีการชดเชย

³ Jack Boeglin , Zachary Shapiro. (2017) “A Theory of Differential Punishment” Vanderbilt Law Review .70,5 (10) 1506-1521

จากทฤษฎีทั้ง 5 หากศึกษาสามารถทราบถึงจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ได้รับ ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรนำทฤษฎีแต่ละทฤษฎีมาใช้ควรพิจารณาถึงปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการลงโทษที่ควรสอดคล้องกับความผิด แต่ไม่ควรรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตหรือทำลายคุณลักษณะประจำตัวของบุคคลแต่ละคน และที่สำคัญการนำทฤษฎีมาใช้ในการลงโทษควรให้เหมาะสมกับวัยของผู้กระทำความผิด เพราะการลงโทษที่ไม่เหมาะสมกับวัยของผู้กระทำความผิด ไม่เพียงแต่เป็นการทำลายคุณลักษณะประจำตัวของผู้กระทำความผิด แต่เสียทั้งสุขภาพกาย สุขภาพจิต เพราะถึงแม้อยู่ในเรือนจำแต่พวกเขาอ้อม ได้รับสิทธิในการปฏิบัติตัวอย่างมนุษย์เช่นกัน

แต่หากวิเคราะห์หมีบุคคลอยู่กลุ่มหนึ่งซึ่งมีควรที่จะต้องถูกลงโทษในเรือนจำ เพราะเหตุปัจจัยในเรื่องสุขภาพกาย และสุขภาพจิต บุคคลกลุ่มนั้น ได้แก่ “ผู้สูงอายุ” ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของการศึกษาทฤษฎีการลงโทษทางอาญาทั้ง 5 ทฤษฎี เพื่อสามารถนำทฤษฎีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการนำมาลงโทษผู้สูงอายุ โดยสามารถแบ่งหัวข้อการศึกษาได้ดังนี้

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของทฤษฎีการลงโทษทางอาญา ทั้ง 5 ทฤษฎี
2. ศึกษาวัตถุประสงค์ของการลงโทษของทฤษฎีการลงโทษทางอาญา ทั้ง 5 ทฤษฎี
3. ศึกษาวิธีการลงโทษของทฤษฎีการลงโทษทางอาญา ทั้ง 5 ทฤษฎี
4. การเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของแต่ละทฤษฎี
5. การนำของทฤษฎีการลงโทษทางอาญา ทั้ง 5 ทฤษฎี มาเปรียบเทียบเพื่อเห็นถึงความเหมาะสมในการนำมาใช้ในการลงโทษผู้สูงอายุต่อไป

1. ทฤษฎีกรรมสนอง⁴

เป็นทฤษฎีที่เกิดในช่วงยุคสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม เป็นการลงโทษเพื่อชดเชยที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดกับบุคคลในอัตราส่วนชดเชยเท่ากับที่ได้กระทำความผิดต่อผู้เสียหาย การลงโทษตามทฤษฎีกรรมสนองลงโทษเพื่อให้เกิดความกลัวจนไม่กล้าเอาเป็นเยี่ยงอย่างที่จะเข้าไปล่วงล้ำสิทธิผู้อื่นหรือทำให้ผู้อื่นเกิดความเสียหายไม่ว่าจะด้านใด

⁴Jack Boeglin , Zachary Shapiro. (2017) “A Theory of Differential Punishment” Vanderbilt Law Review .70,5 (10) p.1506

1.1 ประวัติความเป็นมาทฤษฎีกรรมสนอง⁵

สืบเนื่องมาจากระบบการเมือง การปกครอง ศาสนา และระบบสังคม ซึ่งในสมัยอดีตการลงโทษลักษณะผู้ใดกระทำความผิดต่อบุคคลใดย่อมได้รับตอบแทนแบบเดียวกับสิ่งที่กระทำกับผู้เสียหาย เป็นการลงโทษในลักษณะนี้จึงเป็นลักษณะ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” การลงโทษตามทฤษฎีกรรมสนองจึงมีได้หลายรูปแบบ ทั้งการประหารชีวิต การลงทัณฑ์โดยวิธีการรูปแบบต่างๆ ตามความผิดที่ได้กระทำต่อผู้เสียหายเพื่อให้สาสมกับความผิดที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหาย

ทฤษฎีนี้ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดทฤษฎีเจตจำนงเสรี ซึ่งเป็นทฤษฎีในลักษณะที่ว่า มนุษย์สามารถคิดตัดสินใจที่จะกระทำการสิ่งใดก็ได้แต่ทั้งนี้หากมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นกับบุคคลอื่น ผู้กระทำต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนได้กระทำลงไป ซึ่งเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการลงโทษตามทฤษฎีกรรมสนอง

ทฤษฎีกรรมสนองเป็นการมองย้อนไปในอดีตและให้ผู้กระทำความผิดทดแทนด้วยการถูกลงโทษแบบเดียวกับที่ผู้เสียหายถูกกระทำ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้⁷

- 1.2.1 เพื่อชดเชยความผิดที่เกิดขึ้น
- 1.2.2 เพื่อธำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมในสังคม
- 1.2.3 เพื่อให้บุคคลที่กระทำความผิดรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้กระทำต่อผู้เสียหาย
- 1.2.4 เพื่อธำรงไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ในกฎหมาย

1.3 วิธีการลงโทษของการลงโทษตามทฤษฎีกรรมสนอง

การตัดสินใจลงโทษบุคคลซึ่งกระทำความผิดเป็นการไม่สนับสนุนฝ่ายใดไม่ว่าจะผู้กระทำความผิดหรือผู้เสียหาย หากการลงโทษเป็นเพียงการสอนคือผู้กระทำความผิดไม่ควรกระทำเช่นนี้เพราะเมื่อกระทำแล้วสิ่งที่ได้รับตอบแทนคือสิ่งที่ทำไว้กับผู้เสียหาย เช่น สำหรับผู้เสียหายคือการสอนว่าต้องระมัดระวังตัวเองและควรหลีกเลี่ยงในการเป็นเป้าหมายให้บุคคลอื่นที่มี

⁵H.J. Eysenck (1972) “Crime and Conditioning” Contemporary Punishment, London University of Notre Dame p.188

⁶ สหชน รัตน์ไพจิตร ความประสงค์ของการลงโทษอาญา : ศึกษาเฉพาะประเทศไทยสมัยใช้กฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญา (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต) สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2527

⁷ Johannes Andenaes ,1965 “The General Part of the Criminal Law of Norway” London Sweet & Maxwell Limited P.57

จุดประสงค์ไม่ดีเข้ามาทำร้ายตน ซึ่งสำหรับทั้งสองฝ่ายแล้วนี่คือบทเรียนที่เขาได้รับ วิธีการลงโทษของทฤษฎีกรรมสนองมีรายละเอียดดังนี้⁸

1.3.1 ผู้กระทำความผิดเท่านั้นที่จะถูกลงโทษ

การลงโทษนั้น ผู้ที่ควรได้รับการลงโทษคือบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งเขาได้ทำให้เกิดความเสียหายกับบุคคลอื่นและความเสียหายนั้นต้องเป็นความผิดซึ่งเป็นเงื่อนไขของทฤษฎีกรรมสนอง ซึ่งการลงโทษควรเกิดขึ้นกับบุคคลที่กระทำความผิดเท่านั้นมิใช่จะลงโทษบุคคลที่ถูกกล่าวอ้างโดยไม่มีหลักฐานว่าเขากระทำความผิดเพราะตราบไคท์ยังไม่มี การตัดสินยังถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์

1.3.2 ผู้กระทำความผิดต้องถูกลงโทษเพื่อไม่ให้บุคคลอื่นในสังคมเอาเป็นเยี่ยงอย่าง

เมื่อการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้วและพิสูจน์ได้ว่าผู้นั้นกระทำความผิดสิ่งต่อไปที่ผู้นั้นสมควรได้รับ คือ การลงโทษให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำและการลงโทษจะเป็นตัวอย่างแก่สังคมว่าหากผู้ใดกระทำความผิดผู้นั้นต้องถูกลงโทษโดยไม่มีข้อยกเว้น

1.3.3 การลงโทษต้องสมมูลกับความผิดที่กระทำ

การลงโทษตามทฤษฎีกรรมสนองนั้น ความสมมูลของการลงโทษต้องมีปริมาณที่เพียงพอกับการกระทำความผิดไม่ควรหนักหรือเบาจนเกินไป แต่ควรลงโทษให้ผู้กระทำได้รับรู้ถึงความรู้สึกที่ถูกกระทำและได้รับผลตอบแทนจากความรู้สึกที่ถูกกระทำเช่นกัน

ทฤษฎีกรรมสนองมีนักทฤษฎีที่มีทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยซึ่งมีความเห็นที่แตกต่างกันไปซึ่งขอยกตัวอย่างนักทฤษฎีที่เห็นด้วยดังนี้

เฮเกล (Hegel) เห็นว่า⁹

“การกระทำความผิดเป็นการปฏิเสธสิ่งที่ถูกต้องการลงโทษจึงเป็นปฏิกริยาของสังคมที่ไม่เห็นด้วยกับการปฏิเสธสิ่งที่ถูกต้องนี้ ดังนั้นการลงโทษจึงเป็นสิ่งที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับเนื่องจากการกระทำผิด”

คานท์ (Kant) เห็นว่า¹⁰

⁸ Jerome Michaleland Herbert Wechler Criminal Law and Its Administration, (Chicago : The Foundation Press Inc.) P.7

⁹ Edmund L.Pincoffs, The Rationale of Legal Punishment (Newyork : Humanities Press),1966, p.11

¹⁰Immanuel Kant, Justice and Punishment, in Philosophical Perspective on Punishment,ed, Gertrude Ezorsky, (Albany : State University of Newyork Press),1972,pp.104-105

“เหตุที่ต้องลงโทษผู้กระทำความผิดก็เพื่อรักษาความยุติธรรมเอาไว้ ความยุติธรรมที่ถูกละเมิดจะต้องได้รับการทดแทน ถ้าหากว่าความยุติธรรมและสิทธิของมนุษย์ถูกทำลายลงชีวิตของมนุษย์จะไม่มีคุณค่าอะไรเหลืออยู่ในโลกเลย”

จะให้เห็นได้ว่านักทฤษฎีทั้งสองต่างเห็นด้วยกับการลงโทษของทฤษฎีกรรมสนองเพื่อรักษาความยุติธรรมว่าแต่ในขณะเดียวกันก็มีนักทฤษฎีที่ไม่เห็นด้วยกับความคิดและแนวทางการลงโทษของทฤษฎีกรรมสนอง เพราะเป็นการลงโทษที่กลับไปแก้ไขอดีตและไม่ได้ชดเชยเหตุการณ์ปัจจุบันให้ดีขึ้น อย่าง แรซีโนวิช

แรซีโนวิช (Radzinowicz) เห็นว่า¹¹

“ความเคร่งครัดตายตัวของสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิมทำให้การบัญญัติกฎหมายในลักษณะที่สร้างสรรค์เป็นไปได้ยาก กล่าวได้ว่า ถ้าระบบการควบคุมอาชญากรรมของเรายังถูกจำกัดไว้เพียงภายใต้กระบวนการที่ได้วางรากฐานไว้ตามผลงานการเขียนเรียงความเกี่ยวกับอาชญากรรมและการลงโทษโดยไม่เบี่ยงเบน การปฏิรูประบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่เราภาคภูมิใจเป็นที่สุดก็คงจะไม่ปรากฏ หรืออาจถูกกีดกันออกจากสารบบไป ทั้งนี้เพราะแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิมที่ว่า การลงโทษจะต้องมีการกำหนดคณียามล่วงหน้าและเป็นสัดส่วนกับฐานความผิดอย่างเข้มงวดกวดขัน ถ้ายึดถือตามแนวคิดสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิมก็ย่อมหมายความว่า จะไม่มีการยกฟ้อง จะไม่มีการกำหนดค่าปรับตามฐานะของผู้กระทำผิด จะไม่มีการพักการพิจารณาคดี จะไม่มีการคุมประพฤติ จะไม่มีการพักการลงโทษ จะไม่มีมาตรการพิเศษสำหรับเด็กและคนวิกลจริตที่กระทำความผิด”

ความคิดที่ไม่เห็นด้วยของแรซีโนวิช คือความคิดที่เคร่งครัดตายตัวของสำนักอาชญาวิทยาตั้งเดิมที่ใช้กฎหมายอย่างตึงตลอดเวลาไม่มีการผ่อนปรน สำหรับบุคคลบางจำพวกที่ควรผ่อนปรน เช่น เด็กหรือบุคคลวิกลจริตที่ไม่สามารถใช้เจตจำนงได้อย่างเต็มที่ เพราะตามหลักของทฤษฎีกรรมสนองเน้นในเรื่องการใช้เจตจำนงของแต่ละบุคคลสามารถใช้ได้อย่างเต็มที่แต่ต้องรับผิดชอบกับที่เกิดขึ้นในภายหลัง ซึ่งเป็นสิ่งที่ค่อนข้างขัดแย้งกับบุคคลสองประเภทที่ไม่สามารถใช้เจตจำนงได้อย่างเต็มที่ อย่างเด็กที่อ่อนด้อยประสบการณ์ ส่วนคนวิกลจริตก็สติไม่สมบูรณ์ ดังนั้นการลงโทษอาจต้องผ่อนปรนลงไม่ใช่ลงโทษตามกฎหมายอย่างเต็มที่ และโดยเฉพาะบุคคลบางวัยอย่างผู้สูงอายุการลงโทษพวกเขาบางที่การพิจารณาเรื่องทางร่างกายและจิตใจเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึง เพราะถึงแม้พวกเขาจะได้กระทำความผิด แต่มิใช่ต้องได้รับโทษที่โหดร้ายรุนแรงที่เป็นการปัญหาโดยใช้ทฤษฎีกรรมสนอง แต่ควรใช้ทฤษฎีอื่นที่เหมาะสมกว่าทฤษฎี

¹¹ ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์ อาชญาวิทยา: สหวิทยาการว่าด้วยปัญหาอาชญากรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 32

นี้ เพราะหากใช้ทฤษฎีนี้อย่างเดียว เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุไม่ได้ทำให้เขากลับตัวเป็นบุคคลที่อยู่ร่วมในสังคมได้ อาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงงบประมาณของประเทศในการที่ต้องคอยดูแลคนสูงอายุที่อยู่ในเรือนจำ

จากความเห็นนักปรัชญาสามารถแบ่งข้อดีข้อเสียของทฤษฎีกรรมสนองได้ดังนี้

1.4 ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีกรรมสนอง

ตารางที่ 2.1 ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีกรรมสนอง

ข้อดี	ข้อเสีย
1. การยึดถือกฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยไม่มี การยกเว้นในเรื่องการลงโทษ	1. ความเคร่งครัดตายตัวของทฤษฎีนี้คือการลงโทษที่ไม่เหมาะสมกับบุคคลบางประเภท เช่น เด็ก คนชรา บุคคลวิกลจริต เป็นต้น
2. เป็นการลงโทษที่ทดแทนการกระทำที่เกิดขึ้นในอดีตให้กับผู้เสียหายด้วยความเจ็บปวด	2. การลงโทษโดยมองย้อนหลังไปในอดีตและไม่ได้คิดถึงอนาคต และเมื่อถึงเวลาที่ต้องปล่อยตัวผู้กระทำความผิด ผู้นั้นอาจกระทำความผิดซ้ำได้
3. ลงโทษให้สาสมกับความผิดและป้องกันสังคมให้พ้นภัยจากการกระทำความผิดนั้น	3. การลงโทษอาจเป็นการกดดันที่ทำให้ผู้กระทำความผิดยิ่งกระทำความผิดรุนแรงขึ้น
4. การลงโทษเพื่อทดแทนต้องลงโทษให้ได้ สอดคล้องกับความผิด	4. แต่ในทางทฤษฎีไม่สามารถวัดขนาดความผิดในแต่ละเรื่องให้ได้พอเหมาะกับความผิด

ที่มา : จากการศึกษาข้อมูลของผู้ศึกษา

2. ทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ¹²

การยับยั้งชั่งใจวางไม่ให้นักกระทำความผิดหรือป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดหรือป้องกันไม่ให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยวิธีการข่มขู่ หากกระทำความผิดจะต้องถูกลงโทษ แต่วิธีการลงโทษจะไม่เหมือนกับทฤษฎีกรรมสนองเพราะการลงโทษของทฤษฎีโดยหลักคือข่มขู่เพื่อให้กลัวจะได้ไม่กล้ากระทำความผิดหรือกระทำความผิดซ้ำอีก

2.1 ประวัติความเป็นมาทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ

ซีซาร์ เบ็คคาเรีย เป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องในเรื่อง “บิดาทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ” และเป็นผู้ก่อตั้งสาขาวิชาอาชญาวิทยาและสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม โดยทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจวางนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีอรรถประโยชน์และทฤษฎีเจตจำนงอิสระ

ทั้งนี้ทฤษฎีอรรถประโยชน์มีหลักคิดว่าการที่จะตัดสินว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ต้องดูผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมแต่หากการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรมหรือไม่ต้องดูผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมแต่หากการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรม สิ่งที่ต้องพิจารณาต่อมาคือ “การกระทำนั้นก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดต่อคนจำนวนมากที่สุด”¹³

2.2 วัตถุประสงค์การลงโทษทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ

โดยหลักแล้ววัตถุประสงค์การลงโทษต้องมีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีอรรถประโยชน์ประกอบกับทฤษฎีเจตจำนงอิสระผลลัพธ์ที่ต้องได้นั้นคือประโยชน์สูงสุดของคนส่วนใหญ่ในสังคมซึ่งเป็นแนวคิดของเบ็คคาเรียในการเสนอเกี่ยวกับอาชญากรรมและการลงโทษโดยมุ่งป้องกันสังคมจากภัยอันตรายของอาชญากรรม โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้¹⁴

- 2.2.1 เพื่อให้สาธารณชนและบุคคลทั่วไปเกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิด
- 2.2.2 เพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่เคยกระทำผิดแล้วกลับไปกระทำผิดซ้ำ
- 2.2.3 การลงโทษโดยทฤษฎียับยั้งชั่งใจวางต้องไม่ใช่การลงโทษอย่างรุนแรง

¹² Johannes Andenaes (1972) “General Prevention : A Broader View of Deterrence”
Contemporary Punishment : p.108

¹³ ฉัฐฐ์วัฒน์ สุทธิโยธิน กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช 2556 หน้าที่ 5 หน้า 13

¹⁴ Johannes Andenaes (1972) “General Prevention : A Broader View of Deterrence”
Contemporary Punishment : p.109

ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของการลงโทษตามทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจเป็นการส่งผลต่อบุคคลสองฝ่าย คือฝ่ายผู้กระทำผิดและประชาชนทั่วไป

1) ผู้กระทำผิด เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น และมีการใช้ทฤษฎีนี้ลงโทษกับบุคคลที่กระทำความผิด เท่ากับเป็นการลงโทษนั้นเป็นการยับยั้งชั่งใจไม่ให้ผู้นั้นกระทำความผิดได้อีก เพราะหากเขาจะกระทำผิดอีก ผู้นั้นจะต้องได้รับการลงโทษเหมือนที่เขาเคยได้รับ เสมือนเป็นการลงโทษให้เกิดความหลาบจำและยับยั้ง ไม่ให้เกิดการกระทำผิดอีก

2) ประชาชนทั่วไป เมื่อประชาชนทั่วไปได้เห็นการลงโทษผู้ที่กระทำความผิด ทำให้ประชาชนไม่กล้ากระทำความผิดเพราะกลัวที่จะถูกลงโทษ เพราะตนได้เห็นผู้ที่กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือถ้าเปรียบเทียบกับปัจจุบันประชาชนได้เห็นการลงโทษจากสื่อทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบกับเมื่อได้เห็นภาพการลงโทษผู้กระทำความผิดภาพเหล่านั้นเป็นภาพไม่น่าจดจำ แต่เป็นภาพที่สามารถเตือนได้ว่า หากคุณกระทำความผิดคุณจะถูกลงโทษ

2.3 วิธีการลงโทษของทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ

วิธีการลงโทษที่จะทำให้คนในสังคมไม่กล้ากระทำความผิดสำหรับทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ คือ การลงโทษที่ปริมาณโทษสูงไม่ใช่การลงโทษที่รุนแรง แต่จะทำให้คนมีความรู้สึกไม่กล้ากระทำความผิดและคนที่กระทำความผิดและเคยถูกลงโทษมาแล้วก็ไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำ ซึ่งวิธีการลงโทษเพื่อยับยั้งชั่งใจ สามารถแยกพิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังนี้¹⁵

2.3.1 **หลักปริมาณโทษ** เป็นเครื่องมือในการยับยั้งชั่งใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 สมัย คือ สมัยเดิม และสมัยใหม่

1) หลักปริมาณโทษในสมัยเดิมเป็นหลักการลงโทษที่รุนแรง โดยเป้าหมายในการลงโทษคือต้องป้องกันสังคม ซึ่งเบนแรมเสนอหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) จำนวนโทษต้องมากกว่าผลที่จะได้รับจากการกระทำผิดเพราะว่าผู้กระทำผิดย่อมมีเหตุจูงใจจากผลของการกระทำผิด

(2) เพิ่มโทษชดเชยความไม่แน่นอนของการไม่ได้รับโทษความทุกข์ที่จะได้รับจากการกระทำผิดเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนว่าผู้กระทำความผิดจะได้รับหรือไม่ เช่นนี้เบนแรมเสนอให้เพิ่มโทษให้สูงขึ้นอีกเพื่อชดเชยความไม่แน่นอนของการไม่ได้รับโทษ

(3) เพิ่มโทษการกระทำผิดที่เกิดจากนิสัยเมื่อมีบุคคลกระทำความผิดที่เกิดจากนิสัย เมื่อบุคคลกระทำความผิดบางส่วนอาจมีการกระทำผิด ซึ่งบุคคลประเภทนี้ต้องให้ได้รับความทุกข์ทรมานกว่าปกติเพื่อจะให้ผู้รู้สึกยับยั้งไม่กล้ากระทำผิดซ้ำอีก

¹⁵Jeremy Bentham, "An Introduction to the Principle of Moral and Legislation" (Conn.:Hafner Publishing Co), 1970,p.2.

2) ปริมาณโทษสมัยใหม่ กรณีนี้มีนักวิชาการที่เสนอแนวคิด คือ ฮอนเดอร์ริช เสนอว่า ควรกำหนดปริมาณโทษเพียงเท่าที่จำเป็น และให้ปริมาณความทุกข์มากกว่าความสุข เพราะเขาได้กระทำความผิด

ฮอนเดอร์ริชสรุปสาระสำคัญ 2 ประการ¹⁶

(1) ปริมาณโทษต้องมากพอที่จะทำให้บรรลุผลในการป้องกัน

(2) ปริมาณโทษต้องไม่มากเกินไปจนเกินกว่าความจำเป็นที่บรรลุผล

2.3.2 ความแน่นอนและความรวดเร็วของการลงโทษหมายความถึงการที่จะต้องจับผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เพื่อจะได้ทำการพิจารณาอย่างรวดเร็วและแน่นอน¹⁷

2.3.3 หลักการใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือยับยั้งผู้อื่นให้กลัวโทษ

1) การลงโทษต้องทำโดยเปิดเผย

2) การลงโทษใช้วิธีการที่รุนแรง

ถึงแม้ลักษณะการลงโทษของทฤษฎีการยับยั้งขัดขวางจะเบาลงกว่าทฤษฎีกรรมสนองเพราะเป็นการลงโทษที่มีการนำทฤษฎีอรรถประโยชน์เข้ามาประยุกต์ใช้กับทฤษฎีเจตจำนงอิสระ แต่ยังมีกรณารูปแบบของทฤษฎีกรรมสนอง เช่นในเรื่องการลงโทษที่ต้องสมดุลกับความผิด เพียงแต่ลดระดับความรุนแรงของการลงโทษ แต่ยังมีนักทฤษฎีทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

นักทฤษฎีที่เห็นด้วยกับทฤษฎีการยับยั้งขัดขวางมี ดังนี้

ฟอน ฟอยเออบาค (Von Feuerbach) นักกฎหมายชาวเยอรมัน กล่าวว่า¹⁸

“กฎหมายอาญาต้องมีผลบังคับทางจิตใจเป็นการป้องกันไม่ให้คนทั่วไปกระทำความผิดโดยกฎหมายจะต้องกำหนดอัตราโทษให้ในใจของผู้ที่จะกระทำความผิดนั้นมีความคิดที่จะต้องเสี่ยงต่อการถูกลงโทษหนักกว่าความคิดในประโยชน์ที่จะได้จากการกระทำความผิดซึ่งถือเป็นหลักคิดที่คำนึงถึงศีลธรรมเสมือนเป็นการตัดสินใจให้คนที่คิดจะกระทำความผิดหากนึกถึงโทษที่จะได้รับแล้วจะไม่กล้ากระทำความผิดต่อไป”

¹⁶ Ted Honderich,(1976) “Punishment : The Supposed Justification” London : Penquin Book Ltd., p. 59

¹⁷ Johannes Andenaes (1966) “The General Preventive Effects of Punishment”, University of Pennsylvania Law Review 114,7 May 949,960-961

¹⁸ Johannes Andenaes, (1965) The General Part Of The Criminal Law of Norway, Sweet & Maxwell Limited., London

โดยฟอน ฟอยเออบาค นักกฎหมายชาวเยอรมันเห็นด้วยกับแนวคิดของ ทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจขวาง ในเรื่อง การลงโทษป้องกันการยับยั้งไม่ให้กระทำความผิดเพราะไม่ยอมถูกลงโทษเหมือนที่เคยประสพและในขณะเดียวกันก็เป็นการป้องกันไม่ให้ผู้บริสุทธิ์กระทำความผิด โดยมีเหตุผลดังนี้

1) การลงโทษ คือ มนุษย์มักจะกลัวผลร้ายหรือความยากลำบากที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง หากมนุษย์รู้ว่าสิ่งที่ตนได้รับจากการกระทำความผิดเป็นผลร้ายมากกว่าผลดี และมีความยากลำบาก จากการได้รับการลงโทษ มนุษย์โดยทั่วไปก็จะกลัวถูกลงโทษ ดังนั้นในการลงโทษทางอาญาโดยใช้ทฤษฎียับยั้งชั่งใจขวางต้องมีผลทางจิตใจของตนให้กลัวการกระทำความผิด และไม่กล้าจะกระทำ

2) มติมหาชน คือ การกระทำความผิดในความรูสึกของบุคคลในสังคมจะรู้สึกว่าจะเพราะอะไรต้องทำสิ่งที่ผิดทำไมไม่ทำสิ่งถูกต้อง สิ่งที่สังคมคิดคือถ้าคุณพลาดแล้วโอกาสที่จะไม่พลาดอีกเป็นไปไม่ได้ จึงกลายเป็นบุคคลที่ไม่ควรอยู่ใกล้ถูกตติณินินทาทำให้บุคคลที่กระทำความผิดไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีกเพราะคำตัดสินจากสังคม ที่เรียกว่า “มติมหาชน”

นอกจากนี้ยังมีอาชชาฟเฟินบวร์กที่เห็นด้วยกับทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจขวาง โดยอาชชาฟเฟินบวร์ก (Aschaffenburg) กล่าวว่า¹⁹

“ผลของการข่มขู่ของการลงโทษควรมีเป็นสองทางคือควรจะทำให้ประชาชนทั่วไปรู้สึกเป็นการป้องกันและเป็นการเตือนแต่ละบุคคลไม่ให้กระทำความผิดขึ้นอีก แต่ประโยชน์ยิ่งใหญ่ของการข่มขู่ว่าจะลงโทษนั้นอยู่ที่เป็นการอบรมเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดในเรื่องชีวิต โดยทั่วไปของประชาชน การกำหนดว่าการกระทำเช่นนั้นเช่นนี้เป็นความผิดซึ่งถ้าผู้ใดกระทำให้ขึ้นรัฐจะลงโทษจะทำให้เกิดความรู้สึกแก่คนทั่วไปว่าการกระทำเช่นนั้นไม่เหมาะสม ไม่เป็นที่ยอมรับนับถือเป็นที่เสียหายและขัดกับหน้าที่ของประชาชน ดังนั้นการป้องกันโดยทั่วไป จึงดำเนินไปอย่างเสียบๆ ซ้ำๆ และลึกซึ้งทำให้ความรู้สึกว่าอะไรชอบอะไรควรแจ่มแจ้งขึ้นเพิ่มพูนความการข่มขู่โดยตรง”

ซึ่งอาชชาฟเฟินบวร์กเห็นด้วยกับทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจขวางในเรื่องสร้างนิสัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3) การสร้างนิสัย คือ การลงโทษเป็นสิ่งที่ผู้กระทำผิดรู้ว่าสิ่งนั้นเป็นความผิด และรู้ว่าเมื่อกระทำแล้วจะถูกลงโทษ ซึ่งหากกระทำผิดบ่อยครั้งอาจเป็นเรื่องปกติสำหรับผู้กระทำ

¹⁹ อุททิศ แสน โภศิก กฎหมายอาญาภาค 1 (พระนคร : ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ) พ.ศ. 2525

ผิดบ่อยจนกลายเป็นนิสัย ดังนั้นหากมีการลงโทษให้ประชาชนเห็น ประชาชนจะไม่กล้ากระทำผิด กฎหมาย เพราะหากกระทำก็จะมีรู้สึกฝืนความรู้สึกที่ไม่อยากถูกลงโทษ

นอกจากนี้ยังมีนักทฤษฎีที่ไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจของริต
รีด (Reid) กล่าวว่า²⁰

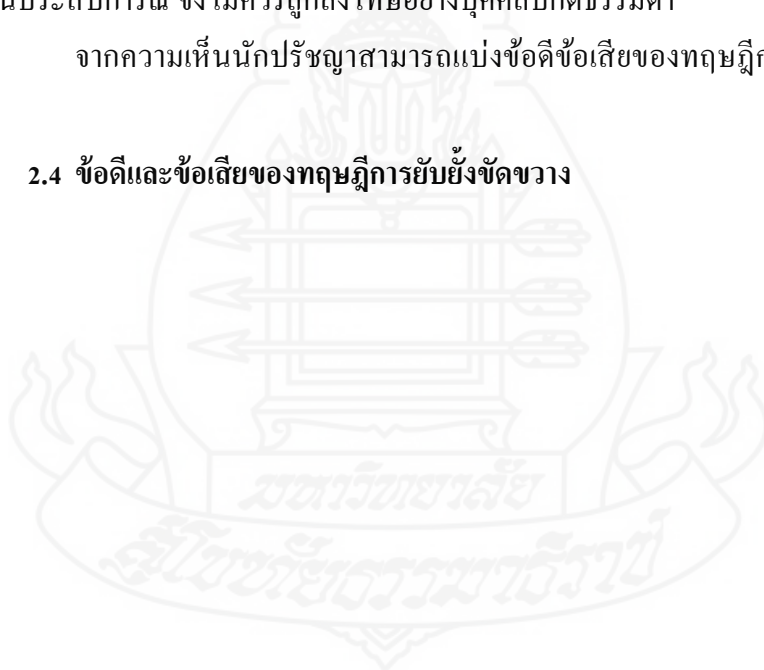
“สิ่งที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดเกี่ยวกับความรุนแรงของประมวล

กฎหมายอาญาตามหลักอาชญาวิทยาดั้งเดิมก็คือ การขาดบทบัญญัติของมาตราที่จะแยกการปฏิบัติ ต่อเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดออกจากผู้ใหญ่ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญประการหนึ่งตาม หลักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิมก็คือ การกำหนดให้เด็กผู้กระทำผิดที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปี ได้รับการยกเว้น ความผิดทางอาญา โดยอาศัยพื้นฐานที่ว่า เด็กเหล่านี้ยังไม่สามารถเข้าใจข้อแตกต่างระหว่างถูกกับ ผิด หรือระหว่างดีกับชั่วได้”

แนวคิดของริตชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนของหลักทฤษฎีที่ไม่มีการผ่อนปรนให้กับ บุคคลประเภทเด็กที่ยังไม่สามารถเข้าใจความแตกต่างผิด ถูก หรือความดี ความชั่วได้ด้วยเหตุความ อ่อนด้อยในประสบการณ์ จึงไม่ควรถูกลงโทษอย่างบุคคลปกติธรรมดา

จากความเห็นนักปรัชญาสามารถแบ่งข้อดีข้อเสียของทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจของริต
ดังนี้

2.4 ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ

²⁰ ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ อาชญาวิทยา: สหวิทยาการว่าด้วยปัญหาอาชญากรรม จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย หน้า 35

ตารางที่ 2.2 ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ

ข้อดี	ข้อเสีย
1. การลงโทษเพื่อยับยั้งชั่งใจเป็นการป้องกันไม่ให้คนในสังคมกระทำความผิดเพื่อให้การถูกลงโทษ	1. บุคคลที่กระทำความผิดก่อนที่เขาจะกระทำอาจมีการคิดข้อดีและข้อเสียของการกระทำความผิดแต่อาจมีเหตุผลอื่น เช่น การกระทำผิดโดยบันดาลโทสะซึ่งหากลงโทษเขาให้สมดุลกับความผิดอาจไม่เหมาะสมเพราะผู้ที่กระทำให้เกิดบันดาลโทสะก็กระทำความผิดเช่นกัน ดังนั้นจึงควรมีข้อยกเว้น
2. เป็นการกำหนดโทษที่เหมาะสมกับความผิด	2. การกำหนดโทษที่เหมาะสมกับความผิดและเป็นโทษที่ตายตัวทำให้บุคคลทุกประเภทได้รับโทษเท่ากัน แต่ไม่นึกถึงผลเสียที่ตามมาภายหลังคือความทุกข์ทรมานที่ผู้ที่กระทำความผิดได้รับมากเกินไป

ที่มา : จากการศึกษาข้อมูลของผู้ศึกษา

3. ทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม²¹

ทฤษฎีที่มีความเชื่อที่ว่าผู้ที่กระทำความผิดมิได้กระทำความผิดโดยเกิดจากส่วนลึกของจิตใจ คือไม่มีสันดานที่ต้องการกระทำความผิด แต่กระทำความผิดเพราะความคิดหรืออารมณ์เพียงชั่ววูบ ดังนั้นหากปรับเปลี่ยนวิธีคิดสามารถทำให้เขาไม่อยากกระทำความผิดเพราะเขาสามารถรับรู้ว่าการกระทำนั้นไม่ถูกต้อง และปรับให้บุคคลนั้นมีประโยชน์ต่อสังคม

²¹ Jack Boeglin , Zachary Shapiro. (2017) “A Theory of Differential Punishment” Vanderbilt Law Review .70,5 (10) p.1521

3.1 ประวัติความเป็นมาทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 การตื่นตัวทางการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์โดยคิดว่าวิธีการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ในรูปแบบ Empirical method²² เป็นวิธีที่ดีที่สุด ซึ่งด้านนิติศาสตร์มีการนำวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ โดยสมัยนั้นได้มีสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมที่มีนักทฤษฎีอย่าง ชีซาร์ ลอมโบรโซ และศิษย์เอกสองคนได้แก่ เอนริโก เฟอริ และราฟาเอล กาโรฟาโร²³ โดยชีซาร์ ลอมโบรโซ ศึกษาปัญหาอาชญากรรมโดยใช้ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีการนำทฤษฎีวิทยามาใช้กับระบบการดำเนินงานภายในเรือนจำ ว่าควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับนักโทษ ซึ่งชีซาร์ ลอมโบรโซ ศึกษาตั้งแต่สาเหตุที่ทำให้คนไม่มนุษย์ก่อนอาชญากรรม เผ่าพันธุ์ อาชญากร หรือแม้กระทั่งอวัยวะร่างกายอาชญากร ว่ามีลักษณะอย่างไร ดังที่แต่เมื่อถึงยุคปฏิฐานนิยมซึ่งในยุคที่มีนักอาชญาวิทยาที่สำคัญ ได้แก่ ชีซาร์ ลอมโบรโซ เอนริโก เฟอริ และราฟาเอล กาโรฟาโร ซึ่งนักอาชญาวิทยาสำนักนี้ เน้นใช้วิธีการวิเคราะห์หาสาเหตุของการกระทำความผิด และการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล เมื่อแก้ไขได้ผู้กระทำความผิดก็จะไม่กระทำความผิดอีกต่อไป และที่สำคัญนักอาชญาวิทยากลุ่มนี้ นำวิทยาศาสตร์มาใช้ในการศึกษาเชิงประจักษ์ทำให้จุดเน้นได้เปลี่ยนมาอยู่ที่ตัวอาชญากร ซึ่งนักอาชญาวิทยากลุ่มนี้ได้รับขนานนามโดยรวมว่าสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม

ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นการนำวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับนิติศาสตร์เพื่อหาสาเหตุแท้จริงของการที่มนุษย์กระทำความผิด เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด รวมถึงไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ และนำบุคคลดังกล่าวสู่สังคมอย่างมีคุณค่าต่อไป

3.2 วัตถุประสงค์ของทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นทฤษฎี เป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นพร้อมกับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และได้มีการนำความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์มาใช้ ซึ่งเป็นการศึกษาแบบเชิงประจักษ์นิยม โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้²⁴

3.2.1 มุ่งหาสาเหตุที่แท้จริงของการกระทำความผิดเมื่อพบแล้วแก้ไขได้ตรงจุด

3.2.2 เพื่อหาวิธีการลงโทษที่เหมาะสมกับบุคคลมากกว่าจะเป็นการแก้แค้นหรือข่มขู่ไม่ให้คนกระทำความผิดหรือกระทำผิดซ้ำอีก

²² Joel Meyer, (1968) "Reflection on Some Theories of Punishment" Journal of Criminal Law and Criminology. 59,4 p.597

²³ Morris Raphael Cohen, (1950) "Reason and Law" the Modern Franklin co, (Chicago) ,ILL p.25

²⁴ Rudolph J. Gerber, Patrick D. McNany (1972) "Crime and Conditioning" Contemporary Punishment University of Notredame:Lpndon p.188

3.2.3 เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดและป้องกันไม่ให้บุคคลนั้น กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก²⁵

3.2.4 เพื่อไม่ให้เกิดการลงโทษเป็นการทำลายคุณลักษณะประจำตัวของบุคคลแต่ละคนหรือทำให้เกิดปมด้อยกับบุคคลนั้น

3.2.5 เพื่อนำคนดีกลับคืนสู่สังคม และสามารถปรับตัวเข้ากับวงคมได้จากวัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้ง 5 ข้อ ทฤษฎีนี้จึงเรียกว่า ทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

3.3 วิธีการลงโทษของทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

วิธีการลงโทษ เป็นการลงโทษที่อาจจะไม่ได้เรียกว่าการลงโทษเป็นเหมือนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมากกว่าการลงโทษเพราะการลงโทษของทฤษฎีนี้เน้นถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยที่นำวิทยาศาสตร์มาประยุกต์กับนิติศาสตร์ในการค้นหาสาเหตุของการกระทำความผิดมากกว่าลงโทษให้สาสมหรือเจ็บทรมาน โดยแบ่งขั้นตอนวิธีการลงโทษ ออกเป็น 3 ระยะ²⁶

- 1) ก่อนการลงโทษ
- 2) ระหว่างการลงโทษ
- 3) หลังพ้นโทษ

3.3.1 ก่อนการลงโทษ

โดยขั้นแรกนั้นจะมีการคัดแยกผู้กระทำความผิดไม่ควรให้ผู้กระทำความผิดอยู่ปะปนกันเพราะผู้กระทำความผิดบางคนกระทำความผิดเป็นอาชีพหรือชำนาญในการกระทำความผิดแต่บางคนกระทำความผิดโดยไม่ได้ตั้งใจแต่เกิดจากการไม่สามารถควบคุมอารมณ์โกรธ ชุนเฉียว จึงทำให้กระทำความผิดซึ่งอาจเกิดจากการบันดาลโทสะ จึงควรคัดแยกนักโทษเหล่านั้นออกจากกัน มิฉะนั้นแล้วบุคคลที่มีโอกาสพอจะกลับตัวได้ อาจหมดโอกาสที่จะกลับตัวเพราะถูกทำลาย

²⁵ H.J. Eysenck (1972) "Crime and Conditioning" Contemporary Punishment, London University of Notre Dame p.188

²⁶ อุททิศ แสนโกศิก กฎหมายอาญากฎ ๑ (พระนคร : ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ) พ.ศ. 2525 น.34

คุณลักษณะเนื่องจากการปะปนกับอาชญากรอาชีพ เพราะเท่าที่เขาได้รับโทษก็เป็นการทำให้สังคมดูถูกและรังเกียจและทำให้เกิดความเสื่อมศรัทธาในตัวเอง วิธีการป้องกันคือ²⁷

1) หลีกเลี้ยงโทษจำคุกระยะสั้นโดยหันมาใช้วิธีการลงโทษแบบอื่นแทน เพราะการลงโทษระยะสั้น ไม่มีผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดไม่สามารถเปลี่ยนนิสัยผู้กระทำความผิดได้โดยตรง นอกจากนี้แล้วยังมีผลให้ผู้ที่ถูกลงโทษอาจกลายเป็นผู้ร้ายได้และทำให้กลับเข้าสู่สังคมลำบาก หากสามารถยกเลิกโทษจำคุกระยะสั้นได้จะเป็นการปรับลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐในการดูแลนักโทษ ซึ่งวิธีที่ศาลใช้ในการยกเว้นโทษจำคุกให้กับผู้กระทำความผิด คือ การรอกการกำหนดโทษ และการรอกการลงโทษ

การรอกการกำหนดโทษ หมายความว่า²⁸ เมื่อศาลตัดสินว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ศาลยังไม่กำหนดโทษจำเลยลงไปในขณะที่นั้นว่าจะให้ลงโทษจำคุกนานเท่าใด แต่จะปล่อยให้จำเลยเป็นอิสระ โดยมีเงื่อนไขว่าจำเลยต้องไม่กระทำความผิดขึ้นอีกภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าจำเลยสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้ โทษที่จำเลยอาจจะได้รับสำหรับการกระทำความผิดที่รอไว้ก็เป็นอันหมดไป แต่ถ้าจำเลยกระทำความผิดภายในระยะเวลาที่ยังอยู่ในกำหนดโทษ ศาลก็จะกำหนดและลงโทษที่รอไว้สำหรับการกระทำความผิดครั้งก่อนบวกเข้าไปกับโทษที่จะลงสำหรับการกระทำความผิดครั้งหลังด้วย

ส่วนรอกการลงโทษต่างกับการรอกการกำหนดโทษตรงที่ศาลวางกำหนดโทษไว้แต่ยังไม่มีการลงโทษจำเลยตามที่กำหนดไว้แต่หากจำเลยกระทำความผิดอีก แล้วอยู่ในระยะเวลาที่กำหนด ศาลจะเอาโทษที่กำหนดไว้มาลงโทษจำเลยทันทีโดยบวกเข้ากับโทษที่จำเลยกระทำความผิดครั้งหลัง โดยในระหว่างที่อยู่ในช่วงรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษอาจมีเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ที่ไม่เคยกระทำความผิด แต่อาจได้กระทำความผิดลงไป ด้วยอารมณ์ชั่ววูบที่ไม่ได้ตั้งใจกระทำความผิด

3.3.2 ระหว่างการลงโทษ

ต่อมาหลังจากที่ศาลได้พิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยแล้ว ช่วงระยะเวลาที่จำเลยจะกลายเป็นนักโทษในเรือนจำ ซึ่งเมื่ออยู่ในเรือนจำ เจ้าหน้าที่ในเรือนจำจะมีวิธีการป้องกันการทำลายคุณลักษณะประจำตัวของนักโทษแต่ละคน ดังนี้

²⁷ Herbert L.Packer,(1979) “The Limits of the Criminal Sanction” Stanford University Press : California P.34

²⁸ ประมวลกฎหมายอาญา 56

1) การแยกประเภทนักโทษ โดยอาจแยกจากความร้ายแรงของการกระทำ ความผิด โดยให้อยู่ต่างเรือนจำกัน เพื่อเป็นการป้องกันจากการทะเลาะวิวาท หรือการทำร้ายร่างกาย นักโทษกันเอง

2) การปรับทัศนคติของนักโทษให้มีความคิดว่าตนยังมีประโยชน์และ สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติ โดยแยกย่อยได้ดังนี้

(1) ฝึกให้ประกอบสัมมาชีพ ถึงแม้จะเป็นนักโทษแต่ต้องฝึกอาชีพเพื่อที่ นักโทษจะได้รู้สึกว่าคุณยังมีประโยชน์ และเป็นทางทำมาหากินที่สุจริต ไม่รู้สึกอ้างว้าง หรือไร้ ตัวตนในสังคม และยังมีประโยชน์ในสังคม สามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้ โดยที่ไม่ต้องคิดถึงสิ่งที่ไม่ดีหรือไม่เป็นประโยชน์ เพราะมีงานทำ มีรายได้ อนาคตที่ดีขึ้น เมื่อออกจากเรือนจำสามารถ ประกอบสัมมาชีพในสังคมได้

(2) ได้รับการศึกษาเหมือนคนนอกเรือนจำ ผู้ต้องขังก็เหมือนคนทั่วไปที่ จำเป็นต้องมีความรู้ติดตัวเพื่อประกอบสัมมาชีพในสังคม เพื่อเวลาที่สมัครงานที่ไหนเมื่อมีความรู้ก็ มีงานทำ

ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้ต้องขัง เพราะเมื่อผู้ต้องขัง ออกจากเรือนจำย่อมมีความรู้ติดตัวเพื่อนำไปประกอบอาชีพต่อไปได้

(3) การนำศีลธรรม ศาสนาขัดเกลาคิดใจ ทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไม่ได้อบรมแต่ทางโลกหรือทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการนำศาสนาเข้ามาประยุกต์ในการ สอนนักโทษให้นำคำสอนทางศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ

(4) การดูแลรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิตผู้ต้องขัง ในกรณีที่ผู้ต้องขัง กระทำความผิดอาจเกิดจากปัญหาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต เช่น กรณีปมด้อยทางด้านร่างกาย หรือทางด้านจิตใจ คือการอยู่ในสภาพสังคมที่เลวร้ายที่ทำให้จิตใจของผู้ที่อยู่ในสังคมนั้นมี จิตใจที่เสื่อมถอยไปด้วย และหากเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ หรือวัยที่ต้องการความเอาใจใส่ในด้าน จิตใจเป็นพิเศษ เช่นผู้สูงอายุ ซึ่งอาจเสี่ยงต่อการที่จะกระทำความผิดโดยเกิดจากถูกโดนทำร้ายจิตใจ สะสมเป็นเวลานานและทำในสิ่งที่ผิดกฎหมายเพียงเพื่อไม่ให้ถูกเหยียดหยามหรือทำร้ายจิตใจต่อไป เมื่อเขาเข้ามาในเรือนจำอาจจำเป็นต้องมีการรักษาสุขภาพด้านจิตใจ

(5) การปล่อยตัวภายหลังจากการได้รับโทษจำคุกบางส่วน เมื่อภายหลัง นักโทษได้รับโทษบางส่วนแล้ว ในกรณีโทษจรรยาบรรณบางประเภทอาจได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนด ซึ่งวิธีการปล่อยตัวผู้กระทำผิดก่อนครบกำหนดโทษมีเงื่อนไขในการคุมความประพฤติเพียง ระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น

3.3.3 **ระยะหลังพ้นโทษ** ผู้พ้นโทษเมื่อออกมาจากเรือนจำแล้วย่อมต้องการคำปรึกษาภายหลังออกมาอยู่สังคมภายนอกเรือนจำและสิ่งสำคัญคือจะหาเลี้ยงครอบครัวอย่างไร สังคมจะยอมรับพวกเขาไหม ซึ่งหากพวกเขาได้รับความช่วยเหลืออย่างถูกวิธีพวกเขาก็จะไม่กลับไปกระทำความผิดเหมือนที่เคยทำ แต่หากพวกเขาไม่ได้รับการช่วยเหลือใดๆ หรือได้รับการช่วยเหลือที่ผิดวิธี สิ่งก็ตามมาภายหลังคือ นักโทษที่พ้นโทษ อาจกระทำความผิดซ้ำเหมือนที่เคยเกิดขึ้น

การลงโทษโดยการใช้ทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เป็นการศึกษาในด้านสาเหตุของอาชญากรรม โดยนำวิทยาศาสตร์มาประยุกต์เพื่อหาสาเหตุโดยมิใช่ศึกษาด้านปรัชญา ด้านเดียว ฟรันทซ์ฟอนลิสต์ (Fronz Von Liszt) นักปรัชญาชาวเยอรมันซึ่งเห็นด้วยกับทฤษฎีนี้ให้ความเห็นว่า²⁹

“จะต้องพิจารณากฎหมายอาญาในทางค้นคว้าหาเหตุผลทางด้านข้อเท็จจริงซึ่งไม่ควรจะมองในด้านศีลธรรม แต่ต้องพยายามอธิบายการกระทำความผิดในฐานะที่เป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในทางธรรมชาติวิทยา การที่มนุษย์แต่ละคนกระทำความผิดนั้น ย่อมเนื่องมาจากอุปนิสัยของผู้กระทำความผิดและพฤติกรรมภายนอก หรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ การกระทำความผิดกฎหมายเป็นผลเนื่องมาจากลักษณะของผู้กระทำผิดเป็นคณาๆ ไปประกอบกับความสัมพันธ์ในทางสังคมภายนอก”

ความคิดของฟรันทซ์ฟอนลิสต์ แสดงให้เห็นว่า การที่บุคคลแต่ละคนกระทำความผิดนั้นเกิดมาจากนิสัยของบุคคลคนนั้น และพฤติกรรมภายนอก ซึ่งการที่บุคคลกระทำความผิดกฎหมายเป็นผลสืบเนื่องมาจากลักษณะนิสัยของคนแต่ละคน ประกอบกับสังคมภายนอกที่แวดล้อมผู้กระทำความผิด

นอกจากนี้การลงโทษตามทฤษฎีนี้ยังเป็นการลงโทษโดยให้เหมาะสมกับบุคคลเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ มิใช่ลงโทษเพื่อชดเชยสิ่งที่เสียไป หรือลงโทษเพื่อป้องกันการกระทำความผิด ซึ่งเคทเวย์นักปรัชญาเห็นด้วยกับทฤษฎีนี้กล่าวว่า³⁰

“การลงโทษไม่สามารถยับยั้งผู้ซึ่งหย่อนความรับผิดชอบได้ (mentally defective) ได้เพราะว่าเขาไม่รู้ถึงผลร้ายที่จะได้รับจากการกระทำผิด ไม่สามารถที่จะยับยั้งบุคคลวิกลจริตได้ เพราะว่าเขาพยายามขัดแย้งกับบรรทัดฐานของสังคมอยู่แล้ว ไม่สามารถยับยั้งผู้ซึ่งกระทำผิดด้วย

²⁹ หยุด แสงอุทัย กฎหมายอาญาภาคทั่วไป กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2520 น. 393

³⁰ Giles Playfair and Derrick Singeton,(1965) “Crime Punishment and Cure” London : The Camelot press Limited., p. 95-96

ความฉลาดได้ (เช่นกระทำผิดเป็นอาชีพ)เพราะว่าเขาข่มไม่คิดว่าจะถูกจับได้ หรือไม่สามารถยับยั้งผู้ซึ่งกระทำผิดโดยกะทันหัน (เช่นบันดาลโทสะ) เพราะว่าการกระตุ้นให้กระทำผิดมีเร็วกว่าที่จะคิดถึงเหตุผลถ้าการลงโทษไม่สามารถยับยั้งบุคคลเหล่านี้ได้แล้ว แล้วใครกันที่การลงโทษจะยับยั้งได้ก็มีแต่บุคคลซึ่งมีมาตรฐานความประพฤติที่ดีและไม่ละเมิด ซึ่งไม่จำเป็นที่จะต้องอาศัยการลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งมาชู้เลย”

ความคิดของเคทเวย์ แสดงให้เห็นว่า การลงโทษไม่สามารถยับยั้งบุคคลต่อไปนี้ได้

- 1) บุคคลวิกลจริต
- 2) บุคคลผู้กระทำความผิดเป็นอาชีพ เช่น มิจฉาชีพ
- 3) บุคคลผู้กระทำความผิดเพราะเกิดจากความบันดาลโทสะ

เมื่อการลงโทษไม่สามารถยับยั้งบุคคลเหล่านี้ได้แล้ว ส่วนบุคคลที่การลงโทษสามารถยับยั้งได้คือคนที่ประพฤติดี ดังนั้นเมื่อการลงโทษไม่สามารถยับยั้งบุคคลเหล่านี้ได้ก็ควรใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าเพราะเป็นการแก้ไขที่ต้นเหตุ

ในปัจจุบันการแก้ไขการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำความผิดนั้นมีใช้อยู่ทั่วไป อย่างไรก็ตามในประเทศไทยนอกจากวิธีที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ประเทศไทยสามารถนำหลักธรรมในพุทธศาสนา หรือในศาสนาอื่นตามแต่ผู้กระทำความผิดนับถือศาสนาใด มาประยุกต์ใช้ เพราะทุกศาสนาล้วนสอนให้บุคคลแต่ละคนประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งดีงาม ไม่กระทำในสิ่งที่ไม่ดี เพราะสิ่งนั้นอาจนำความเสื่อมเสียมาสู่ตนเอง และอาจสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นด้วยเช่นเดียวกับกฎหมายที่บัญญัติให้คนแต่ละคนประพฤติให้ถูกรอบระเบียบ ไม่ก้าวก่ายสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่นด้วย เมื่อการลงโทษไม่สามารถยับยั้งบุคคลเหล่านี้ได้แล้ว ส่วนบุคคลที่การลงโทษสามารถยับยั้งได้คือคนที่ประพฤติดี ดังนั้นเมื่อการลงโทษไม่สามารถยับยั้งบุคคลเหล่านี้ได้ก็ควรใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าเพราะเป็นการแก้ไขที่ต้นเหตุ

การลงโทษด้วยวิธีการใดจึงจะให้ผลในการปรับปรุงแก้ไขได้มากที่สุด แพ็กเกอร์ ได้แสดงความเห็นไว้ว่า³¹

“อะไรคือวิธีการที่สำคัญของการลงโทษที่มีความประสพความสำเร็จในการดัดแปลงตามปัญหาที่ตอบได้ว่าสิ่งใดที่สามปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดได้ สิ่งนั้นคือวิธีการที่ดีที่สุด เพราะผู้กระทำความผิดแต่ละคนที่ได้กระทำความผิดไปย่อมมีปัญหาและนิสัยที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นเราต้องปฏิบัติแต่ละคนไม่เหมือนกันแล้วแต่ว่าการลงโทษแบบไหนจึงจะเหมาะสมแก่เขามากที่สุด”

³¹ Herbert L.Packer, “The Limits of the Criminal Sanction” California : Stanford University

ความคิดของเพ็ทเทอร์ แสดงให้เห็นว่าวิธีการใดที่สามารถแก้ไขและปรับปรุง ผู้กระทำความผิดได้คือวิธีการที่ดีที่สุด เพราะผู้กระทำความผิดแต่ละคนนิสัยย่อมแตกต่างกันไป แต่ทั้งนี้ต้องเลือกวิธีการลงโทษให้เหมาะกับแต่ละบุคคลมากที่สุด

จากความคิดของสำนักปฏิฐานนิยมเหล่านี้ นักอาชญาวิทยาดั้งเดิมคัดค้านว่า ทฤษฎีการลงโทษปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่ยุติธรรมเพราะว่าการลงโทษให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลเป็นการลงโทษที่ไม่เท่าเทียมกันทั้งที่การกระทำความผิดเรื่องเดียวกันแต่กลายเป็นว่าลงโทษไม่เท่ากัน แต่ตามความคิดของผู้ศึกษาทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นทฤษฎีที่เหมาะสมกับการนำไปประยุกต์ใช้ในการลงโทษผู้สูงอายุเพื่อที่ไม่ต้องนำการลงโทษโดยใช้วิธีการลงโทษจำคุกซึ่งเป็นวิธีที่ ทรมาณกับผู้สูงอายุมาใช้กับผู้สูงอายุอีกต่อไป

3.4 ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

ตารางที่ 2.3 ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู

ข้อดี	ข้อเสีย
1. ทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นทฤษฎีที่ต้องการแก้ไขและหาสาเหตุในการกระทำความผิด ดังนั้นจึงเป็นทฤษฎีที่ไม่ใช้ความรุนแรง	1. เป็นทฤษฎีที่ปรับปรุงแก้ไขเฉพาะบุคคลที่กระทำความผิดไปแล้วแต่ไม่ได้คำนึงถึงบุคคลในสังคมซึ่งอาจกระทำความผิดได้
2. การลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นการลงโทษที่เหมาะสมกับบุคคลแต่ละคน	2. ต้องใช้บุคลากรเชี่ยวชาญหลายทาง เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักทัณฑวิทยา เป็นต้น ซึ่งค่อนข้างสิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐ
2. การลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นการลงโทษที่เหมาะสมกับบุคคลแต่ละคน	2. ต้องใช้บุคลากรเชี่ยวชาญหลายทาง เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักทัณฑวิทยา เป็นต้น ซึ่งค่อนข้างสิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐ
3. การลงโทษผู้กระทำความผิดโดยการแก้ไขนิสัยและการลงโทษนั้นป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ	3. การลงโทษโดยใช้ทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ขึ้นตอนค่อนข้างมากและละเอียดอ่อนเพราะนักโทษแต่ละคนมีพื้นฐานทางครอบครัวไม่เหมือนกัน

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ข้อดี	ข้อเสีย
4. การลงโทษที่ไม่ใช่ความรุนแรงของทฤษฎีนี้ ไม่ทำให้เกิดการทำลายคุณลักษณะประจำตัว ของผู้กระทำความผิด	
5. การลงโทษโดยทฤษฎีนี้ผู้กระทำความผิดจะ ได้รับความทรمانน้อยที่สุด	

ที่มา : จากการศึกษาข้อมูลของผู้ศึกษา

4. ทฤษฎีการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม³²

ทฤษฎีที่ตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำความผิดออกมากระทำความผิดได้แม้กระทั่งลงโทษ
ประหารชีวิต จำคุก การกักขัง กักบริเวณ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้สามารถออกมากระทำความผิดได้อีก

4.1 ประวัติความเป็นมาทฤษฎีการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม

ทฤษฎีที่อยู่ในยุคสำนักป้องกันสังคม ซึ่งเกิดขึ้นในประเทศทางภาคพื้นยุโรป
ประมาณคริสต์ศตวรรษ ที่ 20 เกิดจากการนำแนวคิดของทฤษฎีขังขังขัดขวางและทฤษฎีปรับเปลี่ยน
พฤติกรรมมาประยุกต์เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดผลในการป้องกันอาชญากรรม โดยมี ฟิลิปโป กรามาติคา
และมาร์ค แอนเซล เป็นผู้นำ ซึ่งทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่มีมานานจะเห็นได้จากมาตรา 176 ของกฎหมาย
รัฐธรรมนูญที่พระเจ้าจักรพรรดิซาร์ที่ 5 ทรงประกาศใน ค.ศ. 1532 บัญญัติว่า “เมื่อบุคคลไม่ทำ
ตามสัญญาหรือหลังจากประกอบอาชญากรรมอย่างหนึ่งขึ้นแล้วบังจะทำผิดอีกต่อไป
ถ้าผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีเห็นว่าบุคคลนั้นจะก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นอาจมีคำสั่งให้ขังผู้นั้น
ไว้ในเรือนจำจนกว่าจะหาประกันหรือผู้ค้ำประกันที่เหมาะสมได้ เพื่อป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้น”³³
ซึ่งแนวความคิดนี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นจนเกิดเป็นสำนักป้องกันสังคมที่ปัจจุบันนักอาชญาวิทยาได้ให้
ความสนใจ

³²Jack Boeglin , Zachary Shapiro. (2017) “A Theory of Differential Punishment” Vanderbilt Law
Review .70,5 (10) 1519

³³ Marc Ansel. Social Defence A modern Approach to Criminal Behavior New York Schocken
Books, 1966, p 30

4.2 วัตถุประสงค์ทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคมมีดังนี้³⁴

- 4.2.1 เพื่อคุ้มครองและป้องกันสังคมจากอาชญากรรม
- 4.2.2 เพื่อแก้ไขปรับปรุงอบรมปมนิสัยผู้กระทำผิด
- 4.2.3 เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดได้กระทำผิดซ้ำ โดยทำให้หมดโอกาสที่จะกระทำผิด

4.3 วิธีการลงโทษทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม

ตามทฤษฎีตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคมนี้มุ่งป้องกันการกระทำผิดซ้ำโดยทำให้ผู้กระทำผิดหมดโอกาสที่จะกระทำผิดได้อีก โดยพิจารณารายละเอียดได้ดังนี้³⁵

4.3.1 เนื่องจากมีการนำทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาประยุกต์จึงมีการนำวิธีทางวิทยาศาสตร์มาเป็นเครื่องมือในการศึกษาพฤติกรรมของอาชญากร

4.3.2 การดำเนินการกับผู้กระทำผิดต้องทำอย่างเป็นระบบและในขณะเดียวกันต้องมุ่งคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมมากกว่าการลงโทษผู้กระทำผิดให้เหมาะสมเป็นรายบุคคล

4.3.3 การคุ้มครองสังคมอาจกระทำโดยการเคลื่อนย้ายผู้กระทำออกไปจากสังคมจนกว่าผู้กระทำผิดจะกลับตัวได้ แต่หากผู้กระทำผิดกลับตัวไม่ได้ ก็ต้องใช้วิธีให้ผู้กระทำผิดออกไปจากสังคม โดยมีวิธีในการแยกผู้กระทำผิดดังนี้

1) การประหารชีวิต เป็นวิธีที่ตัดโอกาสโดยไม่ให้มีโอกาสกระทำผิดที่เด็ดขาดที่สุด แต่ปัญหาคือ บุคคลที่กระทำผิดแต่ไม่ได้ถูกลงโทษประหารชีวิตแต่จะมีวิธีการอื่นรองรับเพื่อตัดโอกาสไม่ให้บุคคลเหล่านั้นกระทำผิดเช่นกัน

2) การจำคุกเป็นวิธีที่ตัดโอกาสไม่ให้กระทำผิดเช่นกัน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนโทษว่าศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำนวนกี่ปี เพราะบางครั้งอาจจะไม่ลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด ด้วยสาเหตุที่บุคคลนั้นไม่เคยกระทำผิดมาก่อน และการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่เกิดจากการถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุที่ไม่เป็นกรรม แต่สำหรับการลงโทษจำคุกที่ร้ายแรงที่สุด คือ จำคุกตลอดชีวิตถือเป็นการตัดโอกาสไม่ให้ผู้นั้นออกมากระทำผิดอีกเลย

3) การกักขัง เป็นโทษที่ระดับความรุนแรงน้อยกว่าโทษจำคุก เนื่องจากสถานที่ที่ใช้ในการกักขังมิใช่เรือนจำ และผู้ต้องขังมีสิทธิต่างๆ ดีกว่าผู้ต้องโทษจำคุก³⁶

³⁴ http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/49931404/chapter2.pdf

³⁵ Marc Ansel. Social Defence A modern Approach to Criminal Behavior New York Schocken Books, 1966, p 30

³⁶ E-book.ram.edu>e-book LW206

4.3.4 ชัดเกล้าทางสังคม เพื่อป้องกันอาชญากรรมการชัดเจนทางสังคมทำให้สังคมมีมนุษยธรรมยิ่งขึ้น

จากการศึกษาจุดประสงค์การลงโทษของทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคมกับทฤษฎียับยั้งชั่งใจแม้เป็นการป้องกันสังคมจากผู้กระทำผิดเหมือนกันแต่วิธีการลงโทษแตกต่างกันคือทฤษฎียับยั้งชั่งใจวิธีการลงโทษมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้กระทำผิดกลัวการลงโทษ แต่วิธีการลงโทษของทฤษฎีตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคมจุดมุ่งหมายคือการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดแต่ถ้าแก้ไขไม่ได้ก็ต้องตัดออกจากสังคมซึ่งทฤษฎีนี้นักปรัชญาที่สนับสนุนแนวความคิดนี้คือ

ศาสตราจารย์ฟอกซ์ได้กล่าวว่า

“นักอาชญาวิทยาสำนักป้องกันสังคมส่วนใหญ่เป็นชาวยุโรปและกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันสังคมที่เกิดขึ้นในยุโรปแล้วแพร่หลายไปในอเมริกาได้ แต่ผลในทางปฏิบัตินั้นปรากฏว่ามีใช้ในระบบงานยุติธรรมของสหรัฐอเมริกาใช้น้อย”³⁷

2.4.4 ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม

ตารางที่ 2.4 ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม

ข้อดี	ข้อเสีย
1. ทฤษฎีนี้เป็นการป้องกันสังคมจากผู้กระทำผิด	1. การป้องกันสังคมจากการกระทำผิดอาจเป็นเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเพราะหากผู้กระทำผิดกลับไปกระทำผิดสังคมอาจไม่ได้รับการป้องกัน
2. เป็นทฤษฎีที่เด็ดขาดเพราะต้องตัดโอกาสผู้กระทำผิด	2. วิธีการลงโทษเป็นการข่มขู่มากกว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
3. การลงโทษตามทฤษฎีนี้เป็นการข่มขู่ทำให้สังคมเกรงกลัวไม่กระทำความผิด	3. การวางกำหนดโทษของทฤษฎีนี้ไม่สามารถทราบได้ว่าระยะเวลาที่วางไว้ผู้กระทำความผิดจะสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้หรือไม่

ที่มา : จากการศึกษาข้อมูลของผู้ศึกษา

³⁷ Fox Introduction to Criminology. P. 41

5. ทฤษฎีการชดเชย³⁸

บุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญาของผู้กระทำความผิดจึงต้องให้ผู้กระทำความผิดชดเชยให้ผู้เสียหายในสิ่งที่เขาสูญเสียให้กลับคืนสภาพเดิมเหมือนไม่ได้เกิดความเสียหายเลย หากชดเชยในสิ่งที่สูญเสียไม่ได้ก็ต้องชดเชยโดยวิธีที่เท่าเทียมกันซึ่งทฤษฎีนี้จะมีความใกล้ชิดในทางกฎหมายแพ่ง แต่ในทางกฎหมายอาญามักจะเป็นโทษปรับ ทั้งนี้เพื่อเป็นการชดเชยให้แก่สังคมโดยให้รัฐได้รับการเยียวยา แลให้สังคมปลอดภัยมากขึ้น

5.1 ประวัติความเป็นมาทฤษฎีชดเชย

ในเรื่องการชดเชยให้กับผู้เสียหายริเริ่มมาตั้งแต่ยุคโบราณสมัยพระเจ้าอัมมูราบี³⁹ ต่อมาในยุคกลางได้พบหลักฐาน จากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมันที่กำหนดวิธีการชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบและได้รับความเสียหายจากผู้กระทำความผิด ต่อมาในช่วงปลายยุคกลางเริ่มมีการนำเรื่องการปรับมาใช้แทนเรื่องการชดเชยแก่ผู้เสียหาย แต่เงินค่าปรับเป็นของรัฐถือเสมือนรัฐเป็นผู้ลงโทษและผูกขาดการลงโทษ⁴⁰ ผู้กระทำความผิด ส่วนในเรื่องการชดเชยความเสียหายเป็นเรื่องในทางแพ่งที่ผู้กระทำความผิดและผู้ที่ได้รับผลกระทบในความผิดต้องไปว่ากันทางแพ่ง⁴¹ ต่อมาปีค.ศ. 1878 ได้มีการประชุมร่วมกันในกลุ่มนักอาชญาวิทยาสรุปว่า ให้ความสำคัญในการบรรเทาความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด อย่างเช่น ประเทศอังกฤษได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชดเชยความเสียหายทางอาญาเพื่อทดลองใช้สำหรับกรณีการพิจารณาค่าชดเชยให้ผู้เสียหาย หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด และประเทศฝรั่งเศสมีการชดเชยความเสียหายให้ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมและมีค่าเสียหายทางแพ่ง ซึ่งฟ้องพร้อมกับคดีอาญา⁴² หากเปรียบเทียบกับไทยแล้วถ้าเป็นของไทย

³⁸ Stephen Schafer Victimology(1977) : The Victim and his Criminal Virginia:Reston Publishing Company,Inc, P 19

³⁹ ประชาน วัฒนวานิชย์ กฎหมายทดแทนความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรม : แนวความคิดทางด้านรัฐสวัสดิการ วารสารนิติศาสตร์ มิถุนายน-สิงหาคม 2520 น.73

⁴⁰ ชนัญญา กิจทวี การชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมในคดีอาญาโดยรัฐ วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 2546 น.8

⁴¹ Stephen Schafer Victimology : The Victim and his Criminal Virginia:Reston Publishing Company,Inc,1977 P 19-20

⁴² ชนัญญา กิจทวี การชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมในคดีอาญาโดยรัฐ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 2546 น.8

เป็นกรณีคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาโดยมีการฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งในมูลเหตุเดียวกัน เรื่องเดียวกัน⁴³

5.2 วัตถุประสงค์ทฤษฎีชดเชย

5.2.1 เพื่อผู้เสียหายได้รับการชดเชยจากผู้กระทำผิด โดยมาตรการต่างๆ เช่น การให้ผู้กระทำผิดชดเชยเงินค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย

5.2.2 เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำผิดโดยการชดเชยสิ่งที่เสียหายและในทางกลับกันผู้กระทำผิดก็ได้รับการบรรเทาโทษ

5.2.3 เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้ตระหนักถึงหน้าที่ที่ตนต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดกับผู้เสียหาย

นักอาชญาวิทยาได้เสนอรูปแบบการชดใช้ค่าเสียหาย 3 ประเภท⁴⁴

1) การชดใช้ค่าเสียหายทางจิตใจ

2) การชดใช้ค่าเสียหายแบบสร้างสรรค์ความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นภาระหน้าที่ของผู้กระทำผิดที่ต้องชดใช้ให้ผู้เสียหาย

3) การชดใช้ค่าเสียหายโดยความสมัครใจของผู้กระทำผิด

การชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายนั้น คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายแห่งประเทศไทยได้เสนอแนวทางไว้ดังนี้

(1) การชดใช้ค่าเสียหาย คือ การที่ผู้กระทำผิดได้ชดใช้ความเสียหายให้กับผู้เสียหายโดยชดใช้เท่ากับสิ่งที่ผู้เสียหายได้สูญเสียไป

(2) การชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย หรือเหยื่ออาชญากรรม ไม่ได้หมายถึงการชดเชยด้วยตัวเงินเสมอไปแต่ต้องเป็นการที่ชดเชยที่เหมาะสมกับความผิดนั้นๆ

(3) การชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย นอกจากต้องคำนึงถึงการชดใช้ค่าเสียหายของผู้กระทำผิด ยังต้องพิจารณาถึงความยินยอมเห็นของผู้เสียหายโดยตรงว่าจะยอมรับการชดเชยหรือไม่

(4) กรณีการชดใช้เป็นตัวเงิน ควรกำหนดจำนวนเงิน และเงื่อนไขอย่างชัดเจน

(5) ในกรณีผู้กระทำผิดจงใจปฏิเสธ ไม่ชดใช้ศาลอาจสั่งลงโทษจำคุกหรือมาตรการบังคับอื่น ให้เหมาะสมกับโทษความผิด⁴⁵

⁴³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1

⁴⁴ ชนัญญา กิจทวี การชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมในคดีอาญาโดยรัฐ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 2546 น. 18

5.3 วิธีการลงโทษทฤษฎีชดเชย

การลงโทษตามทฤษฎีชดเชยเป็นการให้ผู้กระทำความผิดชดเชยความเสียหายให้กับผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับการบรรเทาโทษ ซึ่งนักอาชญาวิทยาได้เสนอรูปแบบการชดเชยค่าเสียหายไว้ 3 ประเภท คือ การชดเชยค่าเสียหายทางจิตใจ การชดเชยค่าเสียหายแบบสร้างสรรค์และรับผิดชอบ การชดเชยค่าเสียหายด้วยความสมัครใจของผู้กระทำความผิด โดยวิธีการชดเชยค่าเสียหายมีรายละเอียดดังนี้

5.3.1 การชดเชยค่าเสียหาย คือ ผู้กระทำความผิดได้ชดเชยค่าเสียหายให้ผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด ซึ่งได้รับความเสียหายและสูญเสียและการชดเชยนั้น ผู้กระทำความผิดสามารถชดเชยได้

5.3.2 การชดเชยค่าเสียหายไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปแบบเงินแต่อาจเป็นรูปแบบอื่น เช่น การส่งเสียเลี้ยงดูครอบครัวของผู้เสียหาย หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด หรือการให้ความดูแลและรักษาทางร่างกายและเยียวยาจิตใจของครอบครัวผู้เสียหาย หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด เป็นต้น

5.3.3 การชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดต้องคำนึงถึงความสามารถในของผู้กระทำความผิดด้วย และต้องคำนึงถึงความยินยอมจากผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด

5.3.4 การชดเชยค่าเสียหายเป็นตัวเงินควรกำหนดจำนวนเงินไว้อย่างชัดเจน พร้อมหลักปฏิบัติในการชดเชย

5.3.5 หากผู้กระทำความผิดจงใจปฏิเสธ ไม่ชดเชยค่าเสียหายตามที่ศาลได้มีคำพิพากษา หรือคำสั่ง ศาลอาจสั่งลงโทษจำคุก หรือนำมาตรการอื่นมาบังคับใช้ ทั้งนี้โทษที่ใช้นั้นต้องเหมาะสมกับความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำให้ไป⁴⁶

⁴⁵ ประเสริฐ เมฆมณี หลักทฤษฎีอาชญาวิทยา หน้า 45

⁴⁶ ประเสริฐ เมฆมณี หลักทฤษฎีอาชญาวิทยา น.45

5.4 ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการชดเชย

ตารางที่ 2.5 ข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีการชดเชย

ข้อดี	ข้อเสีย
1. ผู้เสียหายได้รับการชดใช้ในสิ่งที่ถูกกระทำ และการชดใช้กลับคืนสภาพดีดังเดิม	1. การลงโทษโดยวิธีนี้อาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สำนึกเพราะจ่ายเงินก็จบและกระทำความผิดซ้ำอีก
2. การชดใช้ค่าเสียหายนั้นเป็นเรื่องสมรรถใจของทั้งสองฝ่ายมิใช่เกิดจากการบังคับผู้เสียหายได้รับสิ่งชดเชย ผู้กระทำความผิดได้รับการบรรเทาโทษ	2. การชดใช้ค่าเสียหายไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้
3. การชดเชยค่าเสียหายเป็นการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดได้มีทางเลือกที่ไม่ต้องอยู่ในกระบวนการยุติธรรมในชั้นก่อนและหลังฟ้องคดี เช่นการชดใช้ค่าเสียหายอาจเป็นการบรรเทาโทษ	3. ค่าเสียหายในบางกรณีเช่นเกี่ยวกับจิตใจไม่สามารถประเมินมูลค่าเป็นตัวเงินซึ่งไม่ยุติธรรมกับสิ่งที่เสียไป

ที่มา : จากการศึกษาของผู้ศึกษา

5.5 ตารางเปรียบเทียบทฤษฎีทั้ง 5 ทฤษฎี

ตารางที่ 2.6 ตารางเปรียบเทียบทฤษฎีทั้ง 5 ทฤษฎี

ชื่อทฤษฎี	ทฤษฎีที่นำมา ประยุกต์ใช้	สำนัก	ผู้ก่อตั้ง	วัตถุประสงค์
ทฤษฎีกรรม สนอง	ทฤษฎีเจตจำนง อิสระ	สำนักอาชญาวิทยา ดั้งเดิม	ซีซาร์ เบ็คคาเรีย	เพื่อลงโทษให้ เหมาะสมกับ ความผิดที่ได้กระทำ
ทฤษฎียับยั้ง ขัดขวาง	ทฤษฎี อรรถประโยชน์ และทฤษฎี เจตจำนงอิสระ	สำนักอาชญาวิทยา ดั้งเดิม	ซีซาร์ เบ็คคาเรีย	เพื่อให้บุคคลใน สังคมหวาดกลัวการ ลงโทษและไม่กล้า กระทำความผิด
ทฤษฎี ปรับเปลี่ยน พฤติกรรม	การศึกษาเชิง ประจักษ์นิยม	สำนักอาชญาวิทยา ปฏิฐานนิยม	ซีซาร์ ลอมโบโรโซ	ลงโทษให้เหมาะสม กับผู้กระทำความผิด และแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิด
ทฤษฎีการตัด ผู้กระทำผิด ออกจากสังคม	ทฤษฎียับยั้ง ขัดขวางและทฤษฎี ปรับเปลี่ยน พฤติกรรม	สำนักป้องกัน สังคม	ฟิลิปโป กรามาติคา และมาร์ค แอนเซล	คุ้มครองและ ป้องกันสังคม โดย การทำให้ผู้กระทำ ผิดหมดโอกาสที่จะ กระทำความผิด ต่อไป
ทฤษฎีชดเชย	ได้รับอิทธิพลมา จากทฤษฎี ปรับเปลี่ยน พฤติกรรม		มีมาแต่ยุค โบราณ สมัยพระเจ้าฮัมมูราบี	ชดใช้ความเสียหาย ให้กับผู้เสียหายจน กลับคืนสู่ดั้งเดิม เหมือนไม่เคยมี อะไรเกิดขึ้น

5.6 แนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ตั้งเดิม

นอกจาก 5 ทฤษฎี ที่ศึกษามาข้างต้นแล้วในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ยังมีสำนักอาชญาวิทยาที่ตั้งเดิมมีแนวคิดที่น่าสนใจเพราะว่าแนวคิดดังกล่าวเป็นเรื่องการพัฒนาแนวคิดที่เกี่ยวกับการลงโทษที่เบาลงและแนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากนักทฤษฎีอาชญาวิทยาซึ่งความคิดของนักอาชญาวิทยาที่ตั้งเดิมอย่าง รอชชี การ์ราต และจอลี เป็นแนวทางการปรับปรุงหลักการของกระบวนการยุติธรรมให้สอดคล้องกับความเป็นจริงโดยมีสาระสำคัญ 4 ประการ ดังนี้⁴⁷

5.6.1 การนำพฤติกรรมแห่งศติมาใช้ในการประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีโดยที่ศาลเริ่มให้ความสนใจต่อสถานการณ์ทางธรรมชาติ และกรณีที่อยู่กระทำผิดต้องประสบกับสังคมในชีวิตประจำวัน

5.6.2 พิจารณาถึงประวัติของผู้กระทำผิดไม่ควรพิจารณาแต่พฤติกรรมตอนประกอบอาชญากรรมเพียงอย่างเดียว

5.6.3 ศาลเริ่มยอมรับฟังคำให้การของผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ชำนาญการของบางสาขาวิชา เช่น สาขาแพทยศาสตร์ สาขานิติเวชวิทยา และสาขาจิตเวช เพราะพยานเหล่านี้เป็นการรับฟังที่ทำให้เกิดประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาแก่คดีมากขึ้น โดยถือว่าผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้เป็นพยานประเภทหนึ่ง

5.6.4 ในเรื่องการการหันมาสนใจบุคคลบางกลุ่มซึ่งควรมีความรับผิดชอบทางอาญาที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถใช้เจตจำนงอิสระได้อย่างเต็มที่เหมือนบุคคลทั่วไป ซึ่งกลุ่มบุคคลที่ถือเป็นกลุ่มบุคคลที่กำหนดควรให้ความปรานีและผ่อนปรนในการลงโทษ ได้แก่ เด็ก บุคคลวิกลจริต บุคคลปัญญาอ่อนและคนชรา แนวคิดของสำนักนี้ได้นำเรื่องเหตุปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรม ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้จึงมีเหตุอันควรปรานีในการผ่อนปรนเรื่องโทษ

แนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ตั้งเดิมทำให้มีการเปลี่ยนแปลง ในปี ค.ศ. 1810 และ 1819 คือประเทศฝรั่งเศสได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา ตามแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ตั้งเดิม โดยการแก้ไขบทกำหนดโทษที่เคร่งครัดให้เกิดความยืดหยุ่นมากขึ้น รวมถึงประมวลกฎหมายอาญานับแก้ไขเพิ่มเติมก็ได้เปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษผู้กระทำผิดได้ในขอบเขตของบทกำหนดโทษจากขั้นต่ำถึงขั้นสูงตามที่

⁴⁷ [http://old-book.ru.ac.th/e-book/1/LA333\(54\)/LA333-2.pdf](http://old-book.ru.ac.th/e-book/1/LA333(54)/LA333-2.pdf)

บัญญัติไว้ ซึ่งภายใต้หลักการในเรื่องการผ่อนปรนโทษให้กับบุคคลบางกลุ่ม โดยสำนักอาชญาวิทยา กิ่งดั้งเดิมได้จำแนกบุคคลออกเป็น 3 กลุ่ม⁴⁸

1) ประเภทที่หนึ่ง บุคคลผู้มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ ซึ่งสามารถรับผิดชอบต่อ พฤติกรรมของตนได้ และมีเจตจำนงอิสระที่จะต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้กระทำลงไปอย่างเต็มที่ เพราะสิ่งที่บุคคลกลุ่มนี้กระทำย่อมเกิดจากความคิดในตอนที่มีสติสมบูรณ์และการกระทำที่เขาทำ ลงไปต้องผ่านการคิดและไตร่ตรองมาแล้วเช่นกัน

2) ประเภทที่สอง เด็ก เยาวชน คนชรา นักอาชญาวิทยากิ่งดั้งเดิมมีความคิดว่า บุคคลเหล่านี้ไม่สามารถใช้เจตจำนงอิสระได้อย่างเต็มที่ เด็ก เยาวชนถือเป็น บุคคลที่ไม่มี ประสบการณ์ ความคิดและการกระทำยังไม่สมบูรณ์เท่ากับบุคคลกลุ่มแรก สาเหตุเนื่องมาจากการ ไม่เคยผ่านประสบการณ์หรือไม่เคยเจอกับสิ่งที่เลวร้ายมาก่อน ส่วนคนชรา ความเสื่อมสภาพของ ร่างกายและบางทีคนชราที่มีความเสื่อมสภาพทางด้านจิตใจ ที่ทำให้คนชราบางครั้งทำอะไรไม่สามารถ ใช้ความคิดและเจตจำนงอิสระได้อย่างเต็มที่ ทำให้การคิดการกระทำอะไรไม่สมบูรณ์ แม้จะผ่าน ประสบการณ์ต่างๆ มากมาย แต่สภาพร่างกายและสภาพจิตใจที่ไม่เอื้ออำนวยย่อมส่งผลกระทบต่อ ชีวิตประจำวัน

3) ประเภทที่สาม บุคคลวิกลจริต และบุคคลปัญญาอ่อน บุคคลประเภทนี้สำนัก อาชญาวิทยากิ่งดั้งเดิมพิจารณาว่าไม่สามารถแสดงเจตจำนงอิสระได้ เพราะบุคคลประเภทนี้มีความ บกพร่องทางปัญญา สติสัมปชัญญะไม่สมบูรณ์เป็นความผิดปกติทางร่างกาย ส่วนบุคคลวิกลจริต เป็นการบกพร่องทางจิต คือสภาพจิตไม่ปกติไม่สามารถแยกว่าการกระทำที่กระทำเป็นความผิด ซึ่งการลงโทษบุคคลประเภทที่สามต้องพิจารณาถึงความบกพร่องทางจิตเป็นสำคัญ

แนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยากิ่งดั้งเดิมได้แพร่หลายไปหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยด้วย โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาของไทยที่ใช้ในปัจจุบัน โดยเฉพาะการยกเว้นความผิดให้กับบุคคลสองประเภท เมื่อบุคคลสองประเภทนี้กระทำความผิด ในประมวลกฎหมายอาญาให้ถือว่าได้รับยกเว้นความผิด บุคคลสองประเภทคือ เด็ก เยาวชน และบุคคลวิกลจริต แต่ในประมวลกฎหมายอาญาไม่มีกฎหมาย ที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ในกรณีที่กระทำความผิดแล้วยกเว้น โทษจำคุก ทั้งที่ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่ เสื่อมสภาพในด้านร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะร่างกายที่ไม่สมบูรณ์เสื่อมสภาพไปตามอายุ หากเมื่อผู้สูงอายุกระทำความผิดแล้วต้องถูกลงโทษจำคุกไม่ต่างกับการนำผู้สูงอายุไปทรมาน

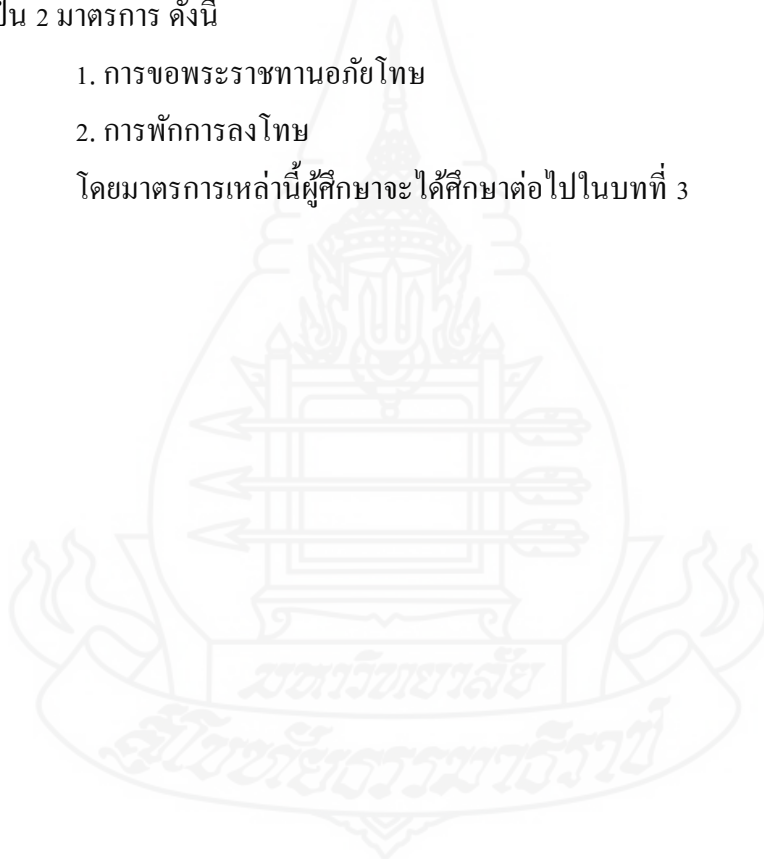
⁴⁸ ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์ อาชญาวิทยา: สหวิทยาการว่าด้วยปัญหาอาชญากรรม จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย หน้า 32

ตามความเห็นของผู้ศึกษา หากประเทศไทยได้มีการนำทฤษฎีการลงโทษทางอาญา คือ ทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแนวคิดสำนักอาชญวิทยาที่ตั้งเดิมมาปรับใช้ให้เกิดวิธีการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เช่น การนำแนวความคิดทฤษฎีการลงโทษการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเลี้ยงโทษจำคุกระยะสั้นก่อนปรนโทษให้กับกลุ่มบุคคลผู้สูงอายุมากกว่าที่จะลงโทษผู้สูงอายุโดยใช้โทษจำคุก เป็นต้น เพราะการลงโทษผู้สูงอายุที่เท่าเทียมกันกับบุคคลในวัยอื่นอาจไม่ใช่ความยุติธรรมกับบุคคลอย่างผู้สูงอายุ ดังนั้นการทำให้เกิดความเป็นธรรมกับทั้งผู้เสียหายและผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดทางอาญา จึงควรมีมาตรการที่ลงโทษได้ดีกว่า และเป็นทางที่ดีสำหรับการลงโทษทางอาญาและกฎหมายอาญาของประเทศไทย ซึ่งในบทที่ 3 ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายอาญาของไทย และมาตรการที่ประเทศไทยใช้ควบคู่กับการลงโทษผู้สูงอายุโดยการจำคุก แบ่งออกเป็น 2 มาตรการ ดังนี้

1. การขอพระราชทานอภัยโทษ

2. การพักการลงโทษ

โดยมาตรการเหล่านี้ผู้ศึกษาจะได้ศึกษาต่อไปในบทที่ 3

บทที่ 3

การลงโทษผู้สูงอายุตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย

หากกฎหมายอาญาถือว่าเด็กเป็นวัยที่ควรได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายอาญาและมีการบัญญัติกฎหมายพิเศษให้มีการลงโทษที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ แต่ทว่ายังมีอีกวัยหนึ่งซึ่งควรได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษเช่นกัน ด้วยเหตุผลที่ว่า คือ วัย อายุ ร่างกาย และจิตใจ เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ควรใช้มาตรการในการลงโทษที่แตกต่างจากบุคคลในวัยอื่นมิใช่การลงโทษจำคุกอย่างคนปกติทั่วไป นั่นคือผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดทางอาญา เนื่องจากในประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่ยกเว้นโทษทางอาญาสำหรับผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดทางอาญา

ถึงแม้ว่าในประเทศไทยจะมีการบัญญัติการลงโทษไว้ 5 สถาน⁴⁹ คือ 1. ประหารชีวิต 2. จำคุก 3. กักขัง 4. ปรับ 5. ริบทรัพย์สินแต่ในประมวลกฎหมายอาญาไม่มีบทบัญญัติการลงโทษผู้สูงอายุโดยใช้วิธีเฉพาะ แต่ในประมวลกฎหมายอาญาประเทศไทยมีการยกเว้นโทษให้กับเด็กอายุไม่เกินสิบปีกระทำความผิดอาญาแต่กฎหมายยกเว้นโทษ⁵⁰ และเด็กอายุกว่าสิบปีแต่ไม่เกินสิบห้ากระทำความผิดอาญาแต่กฎหมายยกเว้นโทษ⁵¹ ซึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ประเทศไทยใช้กฎหมายตราสามดวงนั้น มีบางบทที่ยกเว้นโทษคนชราอายุ 70 ปี ให้ยกเว้นโทษกรณีคนชราอายุเจ็ดสิบปีขึ้นไปค่าตีผู้อื่น⁵² เฉพาะความผิดค่าตีผู้อื่นเท่านั้น แต่ปัจจุบัน ไม่มีการนำกฎหมายดังกล่าวกรณีของผู้สูงอายุมาบัญญัติใช้ในประมวลกฎหมายอาญา

การนำวิธีการลงโทษจำคุกมาใช้อย่างเท่าเทียมกันกับบุคคลในทุกวัยโดยที่ไม่มีการปรับการลงโทษให้เหมาะสมกับแต่ละช่วงอายุนั้นเป็นเรื่องที่ควรมีการปรับเปลี่ยนเพราะปัจจุบันประเทศไทยได้การนำทฤษฎีการลงโทษทางอาญามาปรับใช้กับการลงโทษเพราะการนำทฤษฎีการลงโทษทางอาญามาปรับใช้ทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่นเดียวกันกับการนำทฤษฎีการลงโทษทางอาญามาประยุกต์ให้เกิดมาตรการการลงโทษผู้สูงอายุ เนื่องจากปัจจุบันในประเทศไทยยังไม่มีมาตรการการลงโทษผู้สูงอายุ ถ้าจะกล่าวถึงตามหลักแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิมแล้ว ถือว่าผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่ควรรับโทษทางอาญาน้อยกว่าบุคคลผู้มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ ทั้งนี้สำนักอาชญา

⁴⁹ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 18

⁵⁰ ประมวลกฎหมายอาญา 73

⁵¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74

⁵² http://www.thailaws.com/download/thaidownload/200year_3duanglaw.pdf

วิทยาตั้งเดิมและนักอาชญาวิทยาที่ตั้งเดิมต่างมีความเห็นพ้องต้องกันว่า⁵³ บุคคลกลุ่มนี้มีเจตจำนงอิสระในเลือกประพฤติได้อย่างเต็มที่ จะแตกต่างจากผู้สูงอายุที่ถูกจำกัดในการแสดงเจตจำนงอิสระ ปัจจุบันในประเทศไทยยังไม่มีมาตรการในการลงโทษผู้สูงอายุ ดังนี้จึงเป็นที่มาของการศึกษากฎหมายไทยและมาตรการอื่นที่ควบคู่กับการลงโทษจำคุกที่ใช้กับผู้สูงอายุ

ในบทที่ 3 มีการศึกษารายละเอียดดังนี้

1. นิยามคำว่าผู้สูงอายุและผู้ต้องขังสูงอายุ
2. การพระราชทานอภัยโทษของประเทศไทย
3. การพักการลงโทษผู้สูงอายุของกรมราชทัณฑ์ในไทย
4. ทฤษฎีการลงโทษทางอาญาที่ใช้กับกฎหมายอาญาไทย

1. นิยามคำว่าผู้สูงอายุและผู้ต้องขังสูงอายุ

คำว่าผู้สูงอายุในประเทศไทยมีกฎหมายที่ให้ความหมาย “ผู้สูงอายุ” หมายความว่าถึงบุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย⁵⁴

แต่ในประเทศไทยไม่ได้ให้คำจำกัดความของ “ผู้ต้องขังสูงอายุ” แต่มีบางประเทศที่ให้คำจำกัดความของคำว่าผู้ต้องขังสูงอายุไว้ อย่างเช่น

ประเทศสหรัฐอเมริกาให้คำจำกัดความ “ผู้ต้องขังสูงอายุ” คือ ผู้ต้องขังที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป

ประเทศแคนาดาได้แบ่งผู้ต้องขังสูงอายุไว้ 3 ช่วง คือผู้ต้องขังที่มีอายุระหว่าง 50 – 64 ปี เป็นผู้ต้องขังสูงอายุ ส่วนผู้ต้องขังที่มีอายุ 65 ปี ขึ้นไป เรียกว่า “ผู้ต้องขังชรา” และผู้ต้องขังที่มีอายุมากกว่า 70 ปีขึ้นไป เรียกว่า “ผู้ต้องขังชราที่ไร้สมรรถภาพ”

ประเทศอังกฤษให้คำจำกัดความ “ผู้ต้องขังสูงอายุ” คือ ผู้ต้องขังที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป⁵⁵

โดยประเทศไทยจะใช้ช่วงอายุวัดความเป็นผู้ต้องขังสูงอายุเหมือนประเทศอังกฤษ

ปัจจุบันพบว่า มีจำนวนผู้ต้องขังสูงอายุที่เพิ่มขึ้นทุกปีสาเหตุเกิดมาจากผู้ต้องขังสูงอายุในประเทศไทยไม่ได้เรียนหนังสือ ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง และรายได้ที่ ได้รับอีกทางของผู้สูงอายุ คือเงินสวัสดิการจากภาครัฐ ดังนี้

⁵³ ประชัช เปี่ยมสมบูรณ์ (2531) อาชญาวิทยา: สหวิทยาการว่าด้วยปัญหาอาชญากรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย น.34

⁵⁴ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2548 มาตรา 3

⁵⁵ แนวคิดการจัดสวัสดิการสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ปิยะพร ตันณีกุล

ตารางที่ 3.1 เงินสวัสดิการจากภาครัฐของผู้ต้องขังสูงอายุในประเทศไทย

ช่วงอายุ	จำนวนเงิน
60 - 69 ปี	600 บาท
70 - 79 ปี	700 บาท
80 - 89 ปี	800 บาท
90 ปี ขึ้นไป	1,000 บาท

ที่มา : จากการรวบรวมข้อมูลของผู้ศึกษา

จากตารางที่ 3.1 เป็นตารางรายได้ที่ผู้สูงอายุได้รับเงินสวัสดิการจากภาครัฐ เริ่มจากอายุ 60 - 69 ปี ได้รับเดือนละ 600 บาท อายุ 70 - 79 ปี ได้รับเดือนละ 700 บาท อายุ 80 - 89 ปี ได้รับเดือนละ 800 บาท และอายุ 90 ปีขึ้นไป ได้รับเดือนละ 1,000 บาท นอกจากนี้มีตารางที่เป็นข้อหาที่ผู้สูงอายุกระทำความผิด จากการรวบรวมข้อมูลของกรมราชทัณฑ์ ได้แยกประเภทคดีออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนคดีของผู้ต้องขังสูงอายุ จำแนกตามประเภทคดี ปี 2553

ประเภทคดี	จำนวน	ร้อยละ
ยาเสพติด	1,954	48.49
เพศ	478	11.86
ทรัพย์สิน	300	7.44
ชีวิต/ร่างกาย	1,023	25.38
อื่น	275	6.82
รวม	4,030	100

ที่มา : กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2553)

จากจำนวนคดีตามตารางจะเห็นได้ว่าผู้ต้องขังสูงอายุกระทำความผิดคดียาเสพติดมากที่สุดถึง ร้อยละ 48.89 คดีเกี่ยวกับเพศ ร้อยละ 11.86 คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ร้อยละ 7.44 คดีเกี่ยวกับชีวิตหรือร่างกาย ร้อยละ 25.38 และคดีอื่น ร้อยละ 6.82

การกระทำคามผิดของผู้สูงอายุมิได้เป็นการก่ออาชญากรรมเป็นอาชัพเพราะตามแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิมผู้สูงอายุไม่สามารถตัดสินใจเลือกกำหนดพฤติกรรมได้ตามเจตจำนงอิสระได้อย่างสมบูรณ์ เหตุเนื่องมาจากความเสื่อมของสภาพจิตใจ หากได้มีการใช้วิธีลงโทษผู้สูงอายุที่เหมาะสม โดยการนำทฤษฎีการลงโทษทางอาญาอย่างทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาประยุกต์ใช้ รวมถึงให้ผู้สูงอายุอยู่ในการควบคุมของเจ้าหน้าที่ และในระหว่างการควบคุมให้มีการฝึกอาชีพเพื่อสามารถดำรงชีพได้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้สูงอายุกระทำความผิดซ้ำ เหล่าเป็นวิธีการที่อยู่ในทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ควรนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดในวัยสูงอายุและอีกตารางเป็นข้อมูลของกรมราชทัณฑ์ตั้งแต่ ปี 2551 - 2553 พบว่าผู้ต้องขังสูงอายุจะเพิ่มขึ้นในทุกปี ดังนี้

ตารางที่ 3.3 จำนวนผู้ต้องขังสูงอายุทั่วประเทศ จำแนกและช่วงอายุ ปี 2551 – 2553

ช่วงอายุ	ปี 2551			ปี 2552			ปี 2553		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
อายุ 60 - 69 ปี	2,198	520	2,718	2,483	612	3,095	2,767	586	3,353
อายุ 70 - 79 ปี	417	94	511	493	90	583	569	115	684
อายุ 80 ปีขึ้นไป	39	11	50	55	14	69	73	16	89
รวม	2,654	625	3,279	3,031	716	3,747	3,409	717	4,126

ที่มา : กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2553)

จากข้อมูลดังกล่าว พบว่าในปี 2551 - 2553 มีผู้ต้องขังสูงอายุเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี 2551 มีผู้ต้องขังสูงอายุ ช่วงอายุ 60 - 69 ปี 2,718 คน ช่วงอายุ 70 - 79 ปี 511คน ช่วงอายุ 80 ปีขึ้นไป 50 คน รวมผู้ต้องขังสูงอายุ ปี 2551 ทั้งหมด 3,279 คน ในปี 2552 ช่วงอายุ 60 - 69 ปี 3,095 คน ช่วงอายุ 70 - 79 ปี 583 คน ช่วงอายุ 80 ปีขึ้นไป 69 คน รวมผู้ต้องขังสูงอายุ ปี 2552 ทั้งหมด 3,747 คน และปี 2553 มีผู้ต้องขังสูงอายุ ช่วงอายุ 60 - 69 ปี 3,353 คน ช่วงอายุ 70 - 79 ปี 684 คน ช่วงอายุ 80 ปีขึ้นไป 89 คน รวมผู้ต้องขังสูงอายุ ปี 2553 ทั้งหมด 4,126 คน

จากตารางดังกล่าวผู้ต้องขังสูงอายุมีการเพิ่มจำนวนขึ้นทุกๆ ปี มีทั้งนักโทษที่อยู่ตั้งแต่วัยกลางคนเป็นเวลาหลายปีแล้วเข้าสู่วัยสูงอายุ และนักโทษที่เป็นผู้สูงอายุตั้งแต่แรก ซึ่งมาตรการการลงโทษของประเทศไทย

โดยในปัจจุบันถ้าผู้สูงอายุถูกลงโทษทางอาญาก็จะถูกส่งตัวเข้าคุกและรอการพระราชทานอภัยโทษหรือพักการลงโทษ หากได้รับการพระราชทานอภัยโทษหรือพักการลงโทษแล้วก็จะได้ออกมาจากเรือนจำ ซึ่งเป็นหัวข้อต่อไปที่จะทำการศึกษาคือการพระราชทานอภัยโทษซึ่งมีรายละเอียดการศึกษาดังนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของการพระราชทานอภัยโทษ
- 2.2 ความหมายของการพระราชทานอภัยโทษ
- 2.3 ประเภทของการพระราชทานอภัยโทษ

2. การขอพระราชทานอภัยโทษ

การพระราชทานอภัยโทษเป็นการปล่อยตัวนักโทษ หรือลดโทษให้เบาลงแก่นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับโทษทางอาญา ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณแก่นักโทษเพื่อให้ได้รับการยกโทษ เปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา หรือลดโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 259-267

2.1 ประวัติความเป็นมาของการพระราชทานอภัยโทษ

การพระราชทานอภัยโทษได้ปรากฏในพระไตรปิฎกหลายตอน เนื่องจากเป็นราชประเพณีสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลานาน ในการศึกษานี้จะกล่าวถึงอรรถกถาปัปพตฺตธชาดก เป็นตอนที่พระเจ้าโกศลได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าและขอคำแนะนำว่า อำมาตย์ของพระองค์ได้กระทำความผิด พระพุทธเจ้าจึงตรัสเล่าว่า อดีตกษัตริย์ในอินเดีย พระเจ้าพรหมทัต ได้พระราชทานอภัยโทษแก่อำมาตย์ที่เป็นชู้กับหญิงของพระองค์ ทำให้พระเจ้าโกศลตัดสินใจในการพระราชทานอภัยโทษแก่อำมาตย์ของพระองค์.

นอกจากนี้พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงองคุลีมาลสูตร เกี่ยวกับองคุลีมาลว่า องคุลีมาลได้เช่นฆ่าประชาชน แล้วตัดนิ้วม้าร้อยเป็นพวงมาลัย ต่อมาพระเจ้าปเสนทิโกศลได้นำกองกำลังทหารม้าจำนวน 500 ตามจับองคุลีมาล แต่กลับพบว่า องคุลีมาลได้ออกบวชในพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าจึงตรัสถามพระเจ้าปเสนทิโกศลว่าหากโจรร้ายสำนักผิดแล้วกลับใจมาถือศีลจะดำเนินการอย่างไร พระเจ้าปเสนทิโกศลตรัสตอบว่า พระราชทานอภัยโทษแก่องคุลีมาล

ในทางศาสนานี้การอภัยโทษคือการอภัยทานชนิดหนึ่งเป็นธรรมข้อแรกของทศพิธราชธรรม คือธรรมที่พระราชาพึงมีและพึงปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ซึ่งตรงกับพระราชดำริสของรัชกาลที่ 9 “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม”

การพระราชทานอภัยโทษในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่สมัยสุโขทัย ซึ่งสมัยนั้น การปกครองเป็นระบบปิตุราชาธิปไตย ที่เรียกกันว่า “พ่อปกครองลูก” พระมหากษัตริย์เปรียบเสมือน พ่อที่มีประชาชนเป็นลูก เมื่อประชาชนมีปัญหา เรื่องเดือดร้อน หรือเรื่องร้องทุกข์ สามารถยื่น กระดิ่งที่แขวนไว้หน้าวังได้ รวมถึงเรื่องการขอพระราชทานอภัยโทษ ในช่วงสมัยพระยาสิทธิ พระองค์ทรงปฏิบัติตามหลักธรรม โดยเฉพาะทศพิธราชธรรม 10 ประการ และจักรวรรดิวัตร 12 โดยมีหลักฐานที่อ้างถึงการพระราชทานอภัยโทษจากโทษประหารชีวิตเป็น โทษอื่นแทน คือ ข้อความในศิลาจารึกที่ 5 วัดป่ามะม่วง

ในยุคราชอาณาจักรอยุธยา ได้มีการนำระบบเทวราชามาใช้ แต่ไม่ได้มีความใกล้ชิดกับ ประชาชนเหมือนสมัยสุโขทัย พระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษเป็นการแสดงถึง พระมหากรุณาธิคุณ กรณีพระนเรศวรทรงพระราชทานอภัยโทษแก่แม่ทัพนายกอง ที่ไม่อาจติดตาม พระองค์ได้ทันในการศึกยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชาพม่าที่ดอนเจดีย์ ตามที่สมเด็จพระวันรัต วัดป่าแก้ว กับพระราชาคณะ 25 รูป กราบทูลขอ

และในยุครัตนโกสินทร์ พระมหากษัตริย์ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อปวงราษฎร เช่นในสมัยรัชกาลที่ 3 ทรงเห็นว่านักโทษที่ก่ออาชญากรรมต่างๆ เป็นบุคคลที่ก้าว่างไปสู่รกรใน ภพหน้า พระองค์จึงมีน้ำพระทัยที่เปี่ยมไปด้วยพระเมตตากรุณา ทรงจัดให้มีการเทศนาสั่งสอน หลักธรรม และเมื่อนักโทษสามารถปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมตนเองได้ ก็จะได้รับพระราชทานอภัย โทษ แล้วรับไว้เป็นขุนนางในราชสำนัก⁵⁶

2.2 ความหมายของการพระราชทานอภัยโทษ

การพระราชทานอภัยโทษเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการพระราชทาน พระมหากรุณาธิคุณ แก่นักโทษที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุด หรือนักโทษเด็ดขาด ให้ลงโทษทางอาญา แล้วเท่านั้น โดยจะกระทำได้อต่อเมื่อมีผู้ร้องขอ หรือนักโทษร้องขอ เพราะการขอพระราชทานอภัย โทษเป็นสิทธิเฉพาะตัว หรือจะกระทำได้อต่อเมื่อในวโรกาสพิเศษ ซึ่งการพระราชทานอภัยโทษ ส่งผลให้นักโทษไม่ต้องรับหรือได้รับการลดโทษบางส่วน ทั้งนี้ผลของการพระราชทานอภัยโทษ นั้น ไม่ทำให้สิทธิต่างๆ ที่ผู้ต้องโทษต้องสูญเสียไปเพราะคำพิพากษานั้นกลับคืนมาไม่

การพระราชทานอภัยโทษ หมายถึง การที่พระมหากษัตริย์ทรงพระราชทาน พระมหากรุณาธิคุณแก่นักโทษ ผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้รับโทษทางอาญาให้ได้รับการยกโทษ หรือเปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา หรือลดโทษทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

⁵⁶ <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=อภัยโทษ&oldid=12701>

2.3 ประเภทของการพระราชทานอภัยโทษ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ นอกจากนี้ยังมีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 7 ว่าด้วยการอภัยโทษ เปลี่ยนโทษหนักเป็นโทษเบา และลดโทษ มาตรา 259 - 269 ซึ่งจากกฎหมายดังกล่าว ทำให้ทราบว่ามีการแยกประเภทของการขอพระราชทานอภัยโทษซึ่งการแยกประเภทของการพระราชทานอภัยโทษนั้น เป็นเรื่องสำคัญ เพราะทำให้นักโทษมีทางเลือกในการที่จะทำให้อัตนหลุดพ้นจากวังวนในเรือนจำมากขึ้น คือสภาพความเป็นอยู่อาศัยของนักโทษในเรือนจำที่ไม่รู้ว่าจะได้ออกมาสู่สังคมโลกภายนอกและครอบครัวที่ตนเองรักเวลาไหน ยิ่งโดยเฉพาะกับผู้สูงอายุแล้วการอยู่ในเรือนจำเป็นช่วงเวลาที่ทรมาณทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

การพระราชทานอภัยโทษเสมือนเป็นกุญแจปลดปล่อยให้ไปสู่โลกภายนอกความเป็นอิสระ ได้กลับมาอยู่กับครอบครัว ออกมารับรักษาสุขภาพเพราะผู้สูงอายุบางคนมีโรคประจำตัวที่ค่อนข้างร้ายแรง นอกจากนี้ยังทำให้อัตนหลุดพ้นสภาพสังคมภายในเรือนจำที่มีสภาพแวดล้อมไม่น่าอยู่

ดังนั้น เพื่อให้ให้นักโทษสามารถออกจากเรือนจำและลดความแออัดของเรือนจำจึงมีทางเลือกในเรื่องพระราชทานอภัยโทษ โดยเฉพาะกรณีการพระราชทานอภัยโทษ ซึ่งสามารถแยกการพิจารณาการพระราชทานอภัยโทษเป็น 2 กรณี⁵⁷

2.3.1 การพระราชทานอภัยโทษเป็นรายบุคคล

2.3.2 การพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไป

2.3.1 การพระราชทานอภัยโทษเป็นรายบุคคล เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการพระราชทานอภัยโทษเฉพาะราย หมายถึงการที่พระมหากษัตริย์ทรงพระราชทานอภัยโทษให้แก่ักโทษที่ถูกศาลพิพากษาถึงที่สุดแล้วมีการทูลเกล้าถวายฎีกา ต่อพระมหากษัตริย์เพื่อขอพระราชทานอภัยโทษในการเปลี่ยนโทษหนักเป็นเบาหรือลดโทษ

ในการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา เพื่อขอพระราชทานอภัยโทษมีบุคคลอยู่ 4 ประเภทที่สามารถทูลเกล้าถวายฎีกาได้ดังนี้⁵⁸

1) ผู้ต้องคำพิพากษาให้รับโทษทางอาญา คือ ผู้ที่ต้องคำพิพากษาและคดีถึงที่สุดให้รับโทษตามที่ระบุไว้ในคำพิพากษา

⁵⁷ <http://www.correct.go.th/odchoyp/apaitod.htm>

⁵⁸ อริยพร โพธิ์ใส สารพันปัญหากฎหมาย จุลนิติ ปีที่ 6 พ.ย.-ธ.ค. 2552 หน้าที่ 143

2) ผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องเมื่อคดีถึงที่สุด เช่น บิดา มารดา บุตร หรือคู่สมรส บุตร ญาติพี่น้อง รวมตลอดถึงผู้ปกครอง ผู้อนุบาล หรือผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ต้องคำพิพากษา แต่ไม่รวมถึงทนายความเพราะไม่ถือเป็นผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้อง

3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กรณีที่ไม่มีผู้ใดยื่นฎีกา ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเห็นเป็นการสมควรจะถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ขอให้พระราชทานอภัยโทษให้แก่ผู้ต้องคำพิพากษานั้น

4) สถานทูต (ในกรณีที่เป็นนักโทษชาวต่างประเทศ)

การทูลเกล้าถวายฎีกาที่จะกล่าวถึงในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นกรณีที่ต้องคำพิพากษาหรือนักโทษเป็นผู้ยื่น โดยยื่นผ่านเรือนจำ โดยหลังจากเสร็จขั้นตอนเรือนจำก็จะเข้าสู่กระบวนการของกรมราชทัณฑ์ และสำนักราชเลขาธิการเพื่อทูลเกล้าถวายพระมหากษัตริย์ในการใช้พระบรมราชวินิจฉัยเพื่อจะยกฎีกาหรือปล่อยตัวหรือลดโทษ

5) ขั้นตอนการขอพระราชทานอภัยโทษเฉพาะบุคคลรายละเอียด ดังนี้⁵⁹

(1) หลังจากที่ได้รับฎีกา คำพิพากษา และเอกสารหลักฐานของผู้ต้องคำพิพากษาคบถ้วนแล้ว ต้องรีบส่งเอกสารไปที่กรมราชทัณฑ์

(2) กรมราชทัณฑ์มีหน้าที่ในการตรวจสอบเรื่องราวของผู้ต้องคำพิพากษาที่มีการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาโดยละเอียดว่าถูกต้องหรือไม่ หากเอกสารไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนก็จะส่งกลับไปเรือนจำ เพื่อให้เรือนจำตรวจสอบแก้ไขและส่งเอกสารเพิ่มเติมมาให้ครบถ้วน

(3) เมื่อได้เอกสารครบแล้ว จะมีการสรุปฎีกาที่มีการทูลเกล้าฯ และคำพิพากษาของผู้ต้องคำพิพากษารายนั้นๆ รวมถึงประมวลข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และเหตุผลที่จะถวายความเห็นให้กับผู้บังคับบัญชาตามลำดับจนถึงกระทรวงยุติธรรม

(4) กระทรวงยุติธรรมโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นเพื่อเสนอไปยังสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอให้นายกรัฐมนตรีนำความขึ้นกราบบังคมทูล โดยผ่านสำนักราชเลขาธิการ⁶⁰

(5) สำนักราชเลขาธิการ โดยกองนิติการทำหน้าที่ในการประมวลเรื่องราว รวมถึงตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของเอกสาร เพื่อความสมบูรณ์และได้นำเสนอในที่ประชุมองคมนตรีเพื่อปรึกษาและทูลเกล้าถวายความเห็นประกอบพระราชวินิจฉัย

⁵⁹ https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1892

⁶⁰ สมบูรณ์ เตชะวงศ์ พระราชทานอภัยโทษ อนิเมทกรู๊ป 255

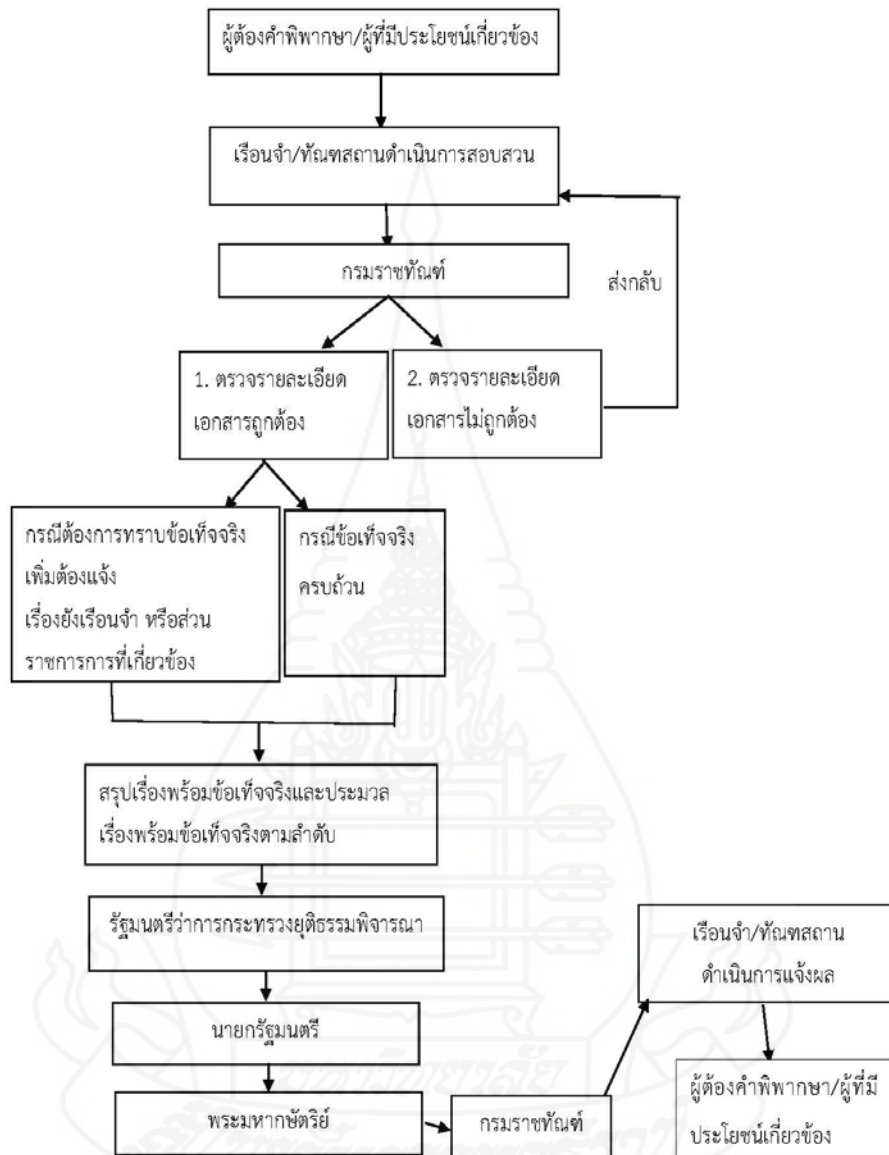
(6) เมื่อมีพระบรมราชวินิจฉัยแล้วสำนักราชเลขาธิการจะแจ้งกระทรวงยุติธรรมเพื่อให้กระทรวงยุติธรรมแจ้งไปยังกรมราชทัณฑ์ และกรมราชทัณฑ์แจ้งไปที่เรือนจำเพื่อให้เรือนจำแจ้งไปยังนักโทษทราบต่อไป

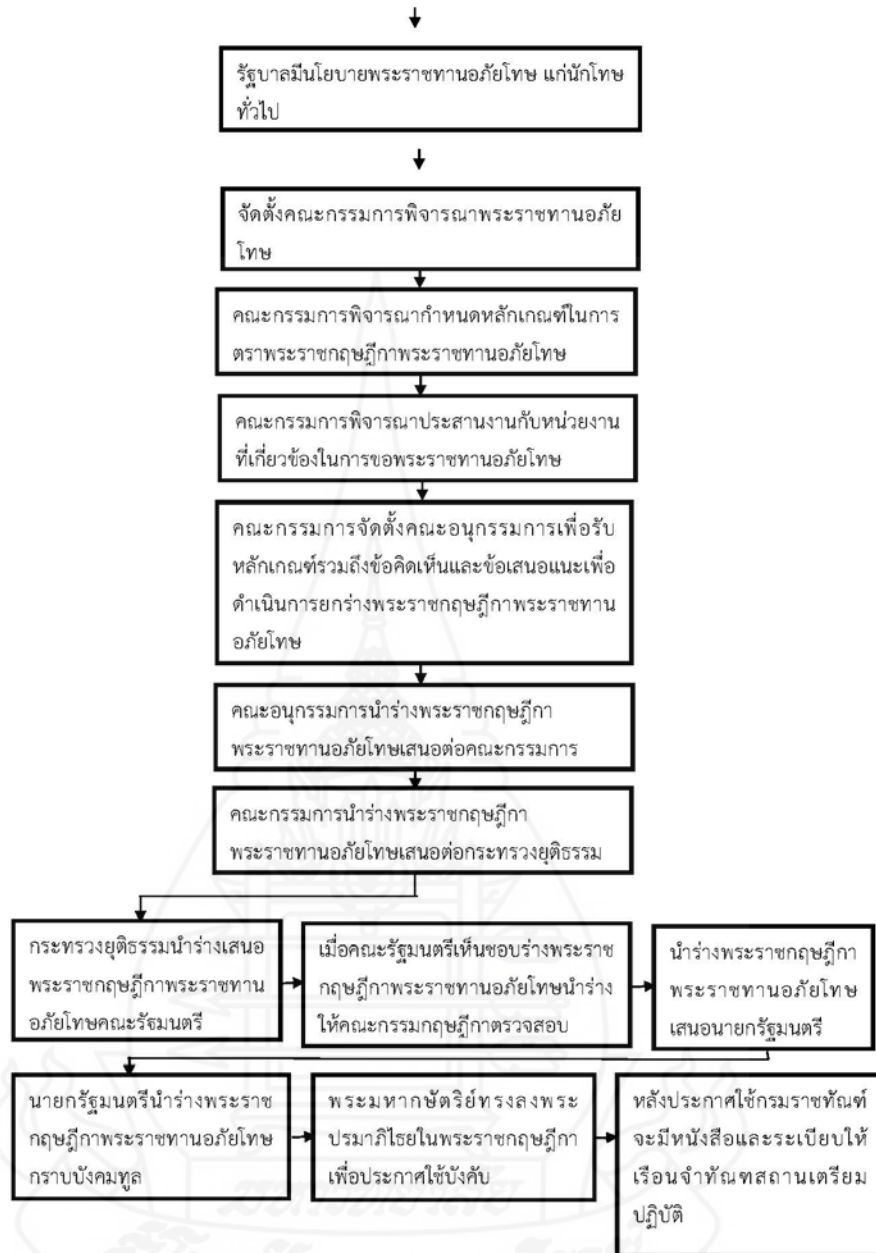
การขอพระราชทานอภัยโทษเฉพาะรายเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งสำหรับบุคคลทุกวัยรวมถึงผู้สูงอายุ แต่ทั้งนี้ก่อนที่จะมีการขอพระราชทานอภัยโทษต้องได้รับโทษจำคุกแล้วจึงสามารถขอพระราชทานอภัยโทษได้ ซึ่งขั้นตอนการขอพระราชทานอภัยโทษเฉพาะรายในแต่ละครั้ง ก็จะได้รับพระราชบรมราชานุญาตและไม่ได้บ้าง สาเหตุที่ไม่ได้เนื่องมาจากการผ่านขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ละเอียดรอบคอบมาแล้ว

ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้จัดทำแผนผังการขอพระราชทานอภัยโทษเฉพาะรายเพื่อในการศึกษาขั้นตอนที่ง่ายขึ้นไว้ในหน้าต่อไป

แผนผังขั้นตอนการขอพระราชทานอภัยโทษรายบุคคล

ภาพที่ 3.1 แผนผังขั้นตอนการขอพระราชทานอภัยโทษรายบุคคล

3.2.2 การพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไป คือ การพระราชทานอภัยโทษแก่นักโทษเด็ดขาดทั่วไป ในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งการพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไปจะมีขึ้นในกรณีที่มีเหตุการณ์สำคัญภายในราชวงศ์ ซึ่งครั้งล่าสุดคือ การพระราชทานอภัยโทษในสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร (รัชกาลที่ 10) เนื่องในโอกาสสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก โดยมีเนื้อหาใจความสำคัญ⁶¹ “สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นว่าในโอกาสสมหามงคลพระราชพิธีบรมราชาภิเษก นับเป็นโอกาสกตัญญูสำคัญ เพื่อเป็นการแสดงพระมหากรุณาธิคุณในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมควรพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องราชทัณฑ์ เพื่อให้โอกาสแก่บุคคลเหล่านั้นกลับประพฤติตนเป็นพลเมืองดี อันจะเป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติสืบไป” ซึ่งจากพระราชโองการดังกล่าวเป็นแสดงถึงพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อนักโทษในเรือนจำ ซึ่งการพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไปมีหลักเกณฑ์กำหนดอยู่ 3 แบบ ดังนี้

- 1) ได้รับอภัยโทษโดยการปล่อยตัว
- 2) ได้รับอภัยโทษโดยการลดโทษ
- 3) ไม่ได้รับอภัยโทษ

ขั้นตอนการพระราชทานอภัยโทษทั่วไปจะมีรายละเอียดที่ค่อนข้างมาก เพราะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขและการตราพระราชกฤษฎีกาซึ่งใช้เวลาพอสมควร เพราะต้องใช้ความละเอียดเนื่องจากนักโทษที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษครั้งหนึ่งมีจำนวนมาก เพื่อให้การพระราชทานอภัยโทษเป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องและเหมาะสม

ขั้นตอนการตราพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไปมีรายละเอียดดังต่อไปนี้⁶²

- 1) รัฐบาลมีนโยบายให้มีการพระราชทานอภัยโทษแก่นักโทษทั่วไป
- 2) แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการพระราชทานอภัยโทษโดยคณะกรรมการในคณะหนึ่งจะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการตราพระราชกฤษฎีกา รวมถึงการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอในการตราพระราชกฤษฎีกา

นอกจากนี้คณะกรรมการพิจารณาการพระราชทานอภัยโทษจะต้องดำเนินการประสานงาน เรื่อง การขอพระราชทานอภัยโทษกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติ

⁶¹ <https://www.bbc.com/thai/thailand-48144185>

⁶² http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2563/A/065/T_0001.PDF

3) เมื่อคณะกรรมการได้แต่งตั้งคณะกรรมการแล้ว และคณะกรรมการได้รับหลักเกณฑ์รวมถึงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการพิจารณาการพระราชทานอภัยโทษ ขั้นตอนต่อไปคือคณะกรรมการดำเนินการร่างพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ และเมื่อร่างแล้วเสร็จจึงนำเสนอร่างพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษต่อคณะกรรมการพิจารณาการพระราชทานอภัยโทษ

คณะกรรมการพิจารณาการพระราชทานอภัยโทษดำเนินการนำร่างพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษเสนอต่อกระทรวงยุติธรรม เพื่อที่กระทรวงยุติธรรมจะนำร่างดังกล่าวเสนอและขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

4) หลังจากคณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่างพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษจะมีการส่งร่างให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจสอบความถูกต้อง หลังจากนั้นจึงนำเสนอ นายกรัฐมนตรี

5) นายกรัฐมนตรีนำความขึ้นกราบบังคมทูล ฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ในพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ และประกาศใช้บังคับต่อไป

เมื่อมีการประกาศใช้บังคับพระราชกฤษฎีกา กรมราชทัณฑ์จะมีหนังสือสั่ง และระเบียบให้เรือนจำและทัณฑสถานเตรียมการปฏิบัติ

ภายหลังจากที่มีการออกพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษแล้วในพระราชกฤษฎีกามีระบุนักโทษที่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษโดยมีรายละเอียดดังนี้

นักโทษที่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษมีดังนี้⁶³

1. ผู้ต้องกักขัง
2. ผู้ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับ
3. ผู้ได้รับการปล่อยตัวคุมประพฤติ
4. ผู้ต้องโทษจำคุก ไม่ว่าในกรณีความผิดคดีเดียวหรือหลายคดี ซึ่งมีโทษจำคุกตามกำหนดโทษที่ต้องได้รับเหลือไม่เกินหนึ่งปี

5. ผู้เป็นคนพิการ โดยมีลักษณะตาบอดทั้งสองข้าง มือหรือเท้าด้วนทั้งสองข้าง หรือเป็นบุคคลที่เป็นแพทย์ของราชการไม่น้อยกว่าสองคนตรวจรับรองว่าเป็นบุคคลทุพพลภาพ

6. เป็นคนเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อน โรคไตวายเรื้อรัง โรคมะเร็ง โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง หรือโรคจิต ซึ่งทางราชการได้ทำการรักษาแล้วไม่ต่ำกว่าสามเดือนในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

⁶³ พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. 2562 มาตรา 5

ซึ่งแพทย์ของราชการไม่ต่ำกว่าสองคนสองคนตรวจรับรองว่าไม่สามารถรักษาในเรือนจำให้หาย และในกรณีดังกล่าวไม่ว่าจะกระทำความผิดคดีเดียวหรือหลายคดีต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีถึงวันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับ หรือไม่น้อยกว่าใน 2 ของโทษตามกำหนดโทษ

7. เป็นคนเจ็บป่วยด้วยโรคมะเร็งระยะสุดท้ายหรือโรคภูมิคุ้มกันบกพร่องระยะสุดท้ายซึ่งแพทย์ของราชการไม่ต่ำกว่าสองคนตรวจรับรองว่าเป็นระยะสุดท้ายและไม่สามารถรักษาในเรือนจำให้หาย

8. เป็นหญิงซึ่งต้องโทษจำคุกเป็นครั้งแรก และไม่ว่าจะกระทำความผิดคดีเดียวหรือหลายคดีต้องได้รับโทษจำคุกถึงวันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับไม่น้อยกว่า 1 ใน 2 ของโทษตามกำหนดโทษ⁶⁴

9. เป็นคนมีอายุไม่ต่ำกว่าหกสิบปีบริบูรณ์ในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับตามที่ปรากฏในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนรายตัวของเรือนจำ (เฉพาะกรณีไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน) และไม่ว่าจะกระทำความผิดคดีเดียวหรือหลายคดีซึ่งมีโทษจำคุกตามกำหนดโทษที่ต้องได้รับต่อไปเหลืออยู่ไม่เกินสามปีนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับหรือเป็นคนมีอายุตั้งแต่เจ็ดสิบปีขึ้นไป

10. เป็นผู้ต้องจำคุกเป็นครั้งแรก อายุไม่เกินยี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับตามที่ปรากฏในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนรายตัวของเรือนจำ (เฉพาะกรณีไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน) และไม่ว่าจะกระทำความผิดคดีเดียวหรือหลายคดี ต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้วถึงวันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับ หรือไม่น้อยกว่า 1 ใน 2 ของโทษตามกำหนดโทษ

11. เป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นเยี่ยม และไม่ว่าจะกระทำความผิดคดีเดียวหรือหลายคดี ซึ่งมีโทษจำคุกตามกำหนดโทษที่จะต้องได้รับพระราชทานอภัยโทษที่จะต้องได้รับต่อไปเหลืออยู่ไม่เกินสองปี นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ⁶⁵

กรมราชทัณฑ์จะให้ทางเรือนจำทั่วประเทศรวบรวมรายชื่อนักโทษที่เข้าเกณฑ์การขอพระราชทานอภัยโทษเพื่อเสนอรายชื่อต่อราชทัณฑ์และทางราชทัณฑ์จะทำรายชื่อเสนอต่อกระทรวงยุติธรรมต่อไป ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. 2562 ให้ดำเนินการปล่อยนักโทษที่ได้รับการพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 120 วันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาใช้บังคับ

การขอพระราชทานอภัยโทษเฉพาะรายเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งแต่เนื่องจากในปัจจุบัน พันโทษก่อนกำหนดจะทำให้ยากกว่าในอดีต เพราะผู้กระทำความผิดไม่เคารพกฎหมาย

⁶⁴ https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1892

⁶⁵ พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. 2562 มาตรา 5

มีจำนวนสูง ด้วยเหตุนี้การรอภัยโทษตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา มีการกำหนดเนื้อหา ที่รัดกุม โดยเฉพาะ พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. 2559 ที่ตัดสิทธินักโทษชั้นกลางไม่ให้ได้รับประโยชน์ จากการลดหย่อน โทษเลย ต่างจากในอดีตที่พอจะได้บ้างแม้จะเป็นเพียงสัดส่วนที่น้อยมากๆ นอกจากนี้ภายใน

ครั้งนี้พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. 2559 ยังระบุรายละเอียดที่ ชับซ้อน เดิมนักโทษสูงอายุซึ่งมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปจากเดิมที่จะได้รับการพิจารณาปล่อยตัวเลย ก็คิดเงื่อนไขว่าต้อง รับโทษมาแล้ว 1 ใน 3 หรือคงเหลือโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ส่วนนักโทษที่เหลือ โทษจำคุกไม่ถึง 1 ปี ซึ่งเดิมจะให้ พ้นโทษไปได้เลย แต่ปัจจุบันกำหนดเงื่อนไขซ้อนขึ้นว่าผู้ที่ จะได้รับการปล่อยตัวต้องรับโทษมาแล้วอย่างน้อย 1 ใน 3 เช่นกัน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้ นักโทษที่ เพิ่งมอบตัวจึงรับสารภาพในช่วงที่ใกล้โอกาสสำคัญของประเทศได้รับ ประโยชน์จากการอภัยโทษ โดยที่ยังไม่ได้รับโทษจำคุกตามสมควรแก่โทษ

นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้จัดทำแผนผังการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อประกอบการอ่าน ขั้นตอนของการร่างพระราชกฤษฎีกาซึ่งอยู่ในหน้าถัดไป

3. มาตรการการพักการลงโทษผู้สูงอายุของประเทศไทย

ปัจจุบันในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยไม่มีการยกเว้นโทษผู้สูงอายุ หรือแม้แต่มาตรการเฉพาะที่ลงโทษผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญาแทนการลงโทษจำคุก ซึ่งเท่ากับว่าถ้าผู้สูงอายุกระทำความผิดอาญาต้องรับโทษจำคุกภายในเรือนจำ หลังจากนั้นเมื่อรับ โทษมาระยะหนึ่งจึงได้รับการพักการลงโทษเป็นเพียงวิธีบรรเทาความทุกข์ทรมานที่ใช้ระยะเวลา ในเรือนจำชั่วคราวระยะหนึ่ง แต่เป็นวิธีผู้ต้องขังสูงอายุไม่ต้องอยู่ในเรือนจำเป็นระยะเวลานาน ซึ่งมาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการที่ประเทศไทยได้ใช้อยู่ในเวลานี้ ซึ่งมาตรการพักการลงโทษเป็น มาตรการที่เปิดโอกาสให้นักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดีมีโอกาสได้รับการปล่อยตัว ซึ่งการพัก การลงโทษจะมีหลักเกณฑ์และขั้นตอนตามระเบียบ กฎกระทรวง และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ที่ค่อนข้างละเอียด เพราะต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติของนักโทษเด็ดขาดว่าเข้าหลักเกณฑ์ตามที่ กำหนดไว้หรือไม่ รวมถึงขั้นตอนในการเสนอคณะกรรมการก่อนที่ปล่อยตัวนักโทษที่ได้รับการพัก การลงโทษ การพักการลงโทษในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

1. การพักการลงโทษปกติ

2. การพักการลงโทษกรณีพิเศษ⁶⁶ เป็นการพักการลงโทษให้กับนักโทษเด็ดขาดที่เจ็บป่วยร้ายแรง พิกัด หรือมีอายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป โดยมีกรณีล่าสุดคือ พันตำรวจเอก ดร.ณรงค์ เสวคนันทน์ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ เปิดเผยว่า ตามที่ เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2560 ได้มีการประชุมคณะกรรมการพักการลงโทษประจำปีงบประมาณ 2561 ครั้งที่ 2/2561 โดยได้สรุปผลการพิจารณาเห็นชอบให้พักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษ จำนวน 2 รายนั้น ต่อมาในวันที่ 14 ธันวาคม 2560 พลอากาศเอกประจิน จั่นตอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้อนุมัติพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษ จำนวน 2 รายดังกล่าว ตามที่คณะกรรมการพักการลงโทษ กรมราชทัณฑ์ ได้นำเสนอ ซึ่งเป็นไปตาม ข้อ 92 วรรคสาม แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2553) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ประกอบมาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ประกอบประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่อง หลักเกณฑ์การคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดเข้าโครงการพักการลงโทษ กรณีมีเหตุพิเศษ เนื่องจากเจ็บป่วยร้ายแรงฯ พ.ศ. 2560 โดยนักโทษที่ได้รับการพักการลงโทษ กรณีมีเหตุพิเศษจำนวน 2 ราย ประกอบไปด้วย น.ช.สมชาย คุณปลื้ม คดีสนับสนุนให้เจ้าพนักงาน (มีหน้าที่ซื้อทรัพย์สิน) ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต และคดีร่วมกันใช้ จ้างวาน ให้ผู้อื่นฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองฯ และน.ญ.จันทร์เพ็ญ สืบเม็ย คดีมีและพยายามจำหน่ายยาบ้า

ในกรณีการพักการลงโทษกรณีพิเศษกระบวนการขั้นตอนเหมือนกับการพักการลงโทษปกติ แตกต่างตรงที่การพักการลงโทษกรณีพิเศษต้องให้รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมอนุมัติอีกชั้นหนึ่ง

3.1 ประวัติความเป็นมาของการพักการลงโทษ

การพักการลงโทษในประเทศไทย มีตั้งแต่ปี 2479 ซึ่งในช่วงก่อนหน้านั้น ปรากฏว่ามีการปล่อยตัวผู้ต้องขังออกจากเรือนจำโดยไม่มีเงื่อนไข ต่อมาในปี 2473 สมเด็จพระยาธิบดีราชานุภาพได้มีหนังสือถึงกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้⁶⁷

1. นักโทษที่จะต้องโทษประหารชีวิต ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ให้ลดลงเป็นเพียงขังคุกตลอดชีวิต

2. นักโทษที่กำลังชำระด้วยความถึงแก่ชีวิตในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ถ้าได้ความเป็นสัตย์ ให้ลงโทษอย่างที่สุด เพียงจำคุกตลอดชีวิต

⁶⁶ หนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ ขธ 0706.3/2143 ลงวันที่ 26 มกราคม 2561

⁶⁷ นवलจันทร์ ทศนชัยกุล การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ สำนักพิมพ์นิติบรรณาธิการ หน้า 381

3. นักโทษชราที่มีอายุล่วง 60 ปีไปแล้ว ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ทั้งนักโทษซึ่งพิการ และทนทุกขเวทนาด้วยโรคที่จะรักษาไม่หายนั้น ให้พ้นโทษและปล่อยไป

จากข้อ 3 จะเห็นได้ว่านักโทษเด็ดขาดที่ เป็นผู้สูงอายุไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทนทุกขเวทนาภายในเรือนจำแต่ควรให้พ้นโทษและปล่อยไป จึงต้องมีการพักการลงโทษสำหรับนักโทษสูงอายุ

3.2 หลักเกณฑ์การพักการลงโทษ

การพักการลงโทษมีหลักเกณฑ์ที่ละเอียด เนื่องจากจากนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักการลงโทษนั้น ต้องถูกตรวจสอบคุณสมบัติว่าได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และเมื่อออกไปใช้ชีวิตภายนอกเรือนจำแล้วจะไม่กลับไปกระทำความผิดอีก โดยหลักเกณฑ์การพักการลงโทษมีรายละเอียดดังนี้

1. นักโทษเด็ดขาดต้องเป็นนักโทษ ชั้นดี ดีมาก และชั้นเยี่ยม
2. กรณีเป็นนักโทษเด็ดขาดต้องได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกำหนดโทษของศาล ในกรณีต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตจะต้องรับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี
3. นักโทษเด็ดขาดต้องมีความประพฤติ มีความอดสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษา ทำการงานได้ผล⁶⁸

กรณีการศึกษาและอบรม นักโทษเด็ดขาดบางประเภทที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องศึกษาและอบรมได้แก่ คนชรา ทูพพลภาพ พิการ หรือป่วยเจ็บ⁶⁹

4. นักโทษเด็ดขาดที่ที่เป็นนักโทษ ชั้นดี ดีมาก และชั้นเยี่ยม จะได้รับการพักการลงโทษต่อเมื่อ

ชั้นดี ต้องได้รับโทษมาแล้วหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษ

ชั้นดีมาก ต้องได้รับโทษมาแล้วหนึ่งในสี่ของกำหนดโทษตามที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษ

ชั้นเยี่ยม ต้องได้รับโทษมาแล้วหนึ่งในห้าของกำหนดโทษตามที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษ

3.3 ขั้นตอนการพักการลงโทษ

⁶⁸ เนติพันธ์ บุญมา การพักการลงโทษ:ศึกษาเฉพาะเรือนจำจังหวัดปทุมธานี หลักสูตร “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ 9 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม 2554

⁶⁹ ข้อ 8 ในข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ฉบับที่ 8 เรื่องการศึกษาและอบรมผู้ต้องขัง

เมื่อเจ้าหน้าที่เจ้าหน้าที่ตรวจสอบแล้วปรากฏว่า มีนักโทษเด็ดขาดคนใดเข้าหลักเกณฑ์ทั้ง 4 ข้อ ต่อไปจะเป็นขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติการตามที่กระทรวงมหาดไทยได้วางระเบียบไว้ดังนี้⁷⁰

3.3.1 ทุก 6 เดือน ในเดือนมกราคม ของทุกปีให้พัศดีหรือเจ้าพนักงานเรือนจำตำแหน่งเทียบเท่าพัศดีจะทำการสำรวจว่ามีนักโทษคนใดที่คุณสมบัติครบถ้วนควรได้รับการพักการลงโทษ โดยนักโทษที่เข้าเกณฑ์ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) เป็นผู้มีความประพฤติดี
- 2) มีความก้าวหน้าในการศึกษาอบรม
- 3) ทำงานเป็นผลดีหรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ

(1) เมื่อได้นักโทษที่เข้าเกณฑ์แล้ว พุศดี หรือเจ้าพนักงานเรือนจำจะมีการเสนอรายชื่อต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับ จนกระทั่งถึงผู้บัญชาการเรือนจำ

(2) หลังจากได้เสนอชื่อนักโทษแก่ผู้บัญชาการเรือนจำจะมีการติดต่อไปยังนายอำเภอซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่เป็นภูมิลำเนาของนักโทษ เพื่อให้นายอำเภอทำการสอบสวนข้อเท็จจริง ชีวประวัติของนักโทษ และผู้อุปการะของนักโทษ

(3) การสอบสวนข้อเท็จจริงผู้อุปการะนักโทษเป็นการสอบสวนในเรื่องต่อไปนี้

- ก. ที่พักอาศัยที่นักโทษต้องอาศัยกับผู้อุปการะ
- ข. ความประพฤติของผู้อุปการะ
- ค. ลักษณะการประกอบอาชีพของผู้อุปการะ
- ง. ความเต็มใจที่จะรับอุปการะนักโทษ

(4) จัดทำหนังสือสอบถามประวัติในการกระทำผิดของนักโทษ โดยส่งไปยังเจ้าหน้าที่แผนกบันทึกแผนกประชุมกรรมการ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางเพื่อประกอบการพิจารณาพักการลงโทษ ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องทำหนังสือชี้แจงไปที่ผู้บัญชาการเรือนจำโดยเร็ว

3.3.2 ผู้บัญชาการเรือนจำตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่านักโทษผู้นั้นสมควรได้รับการพักการลงโทษ⁷¹

⁷⁰ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2560 มาตรา 52 อนุมาตรา 7

⁷¹ ธานี วรภัทร์ กฎหมายราชทัณฑ์ สำนักพิมพ์วิญญูชน หน้า 191 - 200

3.3.3 เมื่อคณะกรรมการได้คัดเลือกนักโทษที่ได้รับการพิจารณาพักการลงโทษอย่างละเอียดแล้ว จะส่งให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาอีกครั้ง หากผู้บัญชาการเรือนจำควรให้พักการลงโทษผู้บัญชาการเรือนจำจะขออนุมัติต่ออธิบดีกรมราชทัณฑ์เพื่อชี้ขาดว่าควรอนุมัติหรือไม่อนุมัติ

3.3.4 เมื่ออธิบดีกรมราชทัณฑ์ชี้ขาดว่าอนุมัติจะได้แจ้งให้ผู้บัญชาการเรือนจำทราบพร้อมกำหนดเงื่อนไขที่ผู้รับพักการลงโทษต้องปฏิบัติโดยมีรายละเอียด ดังนี้

นักโทษที่ได้รับการพักการลงโทษต้องรายงานตัวต่อนายอำเภอและหัวหน้าสถานีตำรวจท้องที่ที่กำหนด ไม่เกิน 3 วัน นับแต่วันที่ถึงที่พักอาศัย หลังจากนั้นในคราวต่อไปต้องไปรายงานตัว ในเรื่องความเป็นอยู่ของตนเดือนละครั้งนับแต่วันรายงานตัวครั้งแรก

3.3.5 ผู้บัญชาการเรือนจำต้องจัดเจ้าหน้าที่ เพื่อนำตัวผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ พร้อมจัดทำประวัติตามแบบแผนประยุทธ์กรม

3.3.6 ผู้บัญชาการเรือนจำทำหนังสือสำคัญพักการลงโทษ 5 ฉบับ

- 1) มอบแก่ผู้ได้รับการพักการลงโทษ 1 ฉบับ
- 2) ส่งกรมราชทัณฑ์และเรือนจำอย่างละ 1 ฉบับ
- 3) ส่งผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอที่ผู้พักโทษถูกกำหนดให้อยู่อย่างละ 1 ฉบับ

3.3.7 ก่อนปล่อยตัวนักโทษที่ได้รับการพักการลงโทษ ผู้บัญชาการเรือนจำต้องประชุมผู้ต้องขัง เพื่อชี้แจงคุณความดีของผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษและกล่าวอวยพรผู้ได้รับการพักการลงโทษ

ขั้นตอนการของการพักการลงโทษนั้นเป็นขั้นตอนที่ค่อนข้างละเอียดมากและกว่าที่นักโทษจะได้ถูกปล่อยตัวนั้นใช้เวลานานกว่าจะผ่านขั้นตอนในเรือนจำที่นักโทษต้องผ่านหลักเกณฑ์ต่างๆ หรือแม้กระทั่งเมื่อผ่านขั้นตอนในเรือนจำแล้วจะต้องผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการต่างๆ หากเปรียบเทียบกับการกรณีการขอพระราชทานอภัยโทษแล้ว การขอพระราชทานอภัยโทษจะใช้ระยะเวลาสั้นกว่าการพักการลงโทษจึงทำตารางเปรียบเทียบระหว่างการขอพระราชทานอภัยโทษกับการพักการลงโทษเพื่อจะให้เห็นชัดเจน

ตารางที่ 3.4 ตารางเปรียบเทียบระหว่างการพระราชทานอภัยโทษกับการพักการลงโทษ

การพระราชทานอภัยโทษ	การพักการลงโทษ
1. การพระราชทานอภัยโทษนักโทษจะได้รับ การปล่อยตัวภายหลังจากราชกฤษฎีกา ออกแล้ว เร็วสุดใช้เวลาประมาณ 1 เดือน	1. การพักการลงโทษขั้นตอนค่อนข้างซับซ้อน กว่านักโทษจะได้รับการปล่อยตัว เร็วสุดใช้เวลา ประมาณ 4 เดือน
2. นักโทษไม่มีพันธนาการใดใดหลังจากปล่อย ตัวสามารถเดินทางไปต่างจังหวัดได้โดยไม่ต้องทำหนังสือขออนุญาตจากหน่วยงานใด	2. นักโทษมีพันธนาการหลังจากปล่อยตัว ถ้า นักโทษเดินทางไปต่างจังหวัดต้องทำหนังสือขออนุญาตจากต่อหน่วยงานที่เรือนจำได้แจ้งไว้
3. พ้นจากภาวะการเป็นนักโทษภายหลังจากร ปล่อยตัว	3. ยังไม่พ้นจากภาวะการเป็นนักโทษภายหลั งจากการปล่อยตัว เพราะต้องไปรายงานในเรื่อง ความเป็นอยู่ต่อหน่วยงานที่เรือนจำแจ้งไว้
4. ไม่ต้องมีผู้อุปการะภายหลังได้รับการปล่อย ตัว	4. ต้องมีผู้อุปการะภายหลังได้รับการปล่อยตัวไว้ คอยควบคุมความประพฤติมิให้กระทำความผิด
5. นักโทษเมื่อได้รับการปล่อยตัวจะไม่มีโทษ ติดตัว	5. นักโทษเมื่อได้รับการปล่อยตัวแต่มีโทษติดตัว

หากมองเปรียบเทียบแล้วการพระราชทานอภัยโทษจะดีกว่าการพักการลงโทษ เพราะมีข้อดีที่มากกว่า แต่การพระราชทานอภัยโทษจะมีต่อเมื่อเป็น โอกาสสำคัญของพระราชวงศ์ จึงจะมีการพระราชทานอภัยโทษ ซึ่งนักโทษที่เป็นผู้สูงอายุภายในเรือนจำต้องรอคอยอย่างทรมาณ กว่าจะมีโอกาสนั้นในแต่ละปี หากมีมาตรการอื่นที่ผู้สูงอายุไม่ต้องเข้าไปทนทุกข์เวทนาภายใน เรือนจำเพราะกระทำความผิดทางอาญาแม้จะเป็นการกระทำโดยเจตนาแต่กระทำไปเพราะความ กอดันจากบุคคลบางคนในครอบครัวหรือเหตุปัญหาทางฐานะการเงินที่ไม่มีเงินที่จะเลี้ยงลูกหรือ หลานที่มีปัญหาทางร่างกาย หรือแม้ตนเองมีปัญหาทางร่างกายแต่ไม่มีทางเลือกจึงต้องกระทำ ความผิดทางอาญาซึ่งมาตรการที่จะนำมาประยุกต์ใช้กับผู้สูงอายุโดยเริ่มต้นต้องศึกษาจากทฤษฎี

ต่างๆ ที่ประเทศไทยนำมาใช้ประกอบกับการร่างประมวลกฎหมายอาญาซึ่งจะเป็นหัวข้อต่อไปที่จะศึกษากันคือหัวข้อทฤษฎีการลงโทษทางอาญาที่ใช้กับกฎหมายไทย

4. ทฤษฎีการลงโทษทางอาญาที่ใช้กับกฎหมายไทย

ในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นช่วงที่มีการปรับปรุงกฎหมายอาญา เพราะในช่วงนั้นประเทศไทยยังมีการใช้กฎหมายตราสามดวง ซึ่งมีบทลงโทษที่ค่อนข้างโหดร้ายทารุณ และไม่เป็นสากล ประกอบกับในขณะนั้นไม่มีการพิสูจน์ความผิดด้วยพยานหลักฐาน เป็นเหตุให้ชาวต่างชาติไม่ยอมขึ้นศาลไทยต่อมารัชกาลที่ 5 ทรงเล็งเห็นว่าประเทศไทยควรมีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อความเป็นสากลมากขึ้น และเป็นการป้องกันการปฏิเสธการขอยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขต ด้วยความจำเป็นดังกล่าว ในสมัยรัชกาลที่ 5 จึงเป็นการปฏิรูปกฎหมายครั้งใหญ่ของประเทศไทยโดยการเริ่มจัดทำกฎหมายอาญา ซึ่งประเทศไทยได้เริ่มมีกฎหมายลักษณะอาญาใช้ในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2451 ซึ่งกว่าจะได้กฎหมายลักษณะอาญาต้องมีการนำกฎหมายต่างประเทศมาประกอบในการร่างกฎหมาย ร.ศ. 127 หลังจากนั้นประเทศไทยก็ได้มีการปรับปรุงกฎหมายอาญาอีกทีในสมัย พันเอกหลวงพิบูลสงคราม ได้มีการยกร่างกฎหมายอาญา ซึ่งการยกร่างครั้งนี้⁷² ศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัยให้เหตุผลไว้ว่า

“การร่างประมวลกฎหมายอาญาคราวนี้ไม่ใช่การแก้ไขเพิ่มเติมการที่ไม่แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญาเป็นมาตราๆ ไปก็เพราะถ้าจะแก้ไขเพิ่มเติมเป็นมาตราๆ ไป ก็จะต้องรักษาโครงสร้างของกฎหมายอาญาเดิม ซึ่งยากที่จะแก้ไขให้ได้ดี เปรียบก็เหมือนเอาผ้ามาปะรูขาดของมุ้งเก่าๆ ซึ่งผู้ซื้อผ้ามาตัดเป็นมุ้งใหม่ทั้งมุ้งไม่ได้ เพราะถ้าตัดเป็นมุ้งขึ้นมาใหม่ก็สามารถกำหนดรูปลักษณะของมุ้งได้ตามชอบใจ เช่น อาจตัดมุ้งเป็นรูปเตี๋ยงก็สามารถทำได้ง่าย อนึ่ง การยกร่างขึ้นมาใหม่ทั้งฉบับในเมื่อของเดิมอยู่แล้ว ความเร่งร้อนที่จะออกกฎหมายพอให้มีกฎหมายขึ้นก็ย่อมไม่มี เพราะของเดิมใช้ได้อยู่แล้วนอกจากนี้ถ้าจะแก้ไขใหม่ก็ต้องพิจารณาว่าบทบัญญัติมีข้อขาดตกบกพร่องอย่างไร บทบัญญัติที่จะนำมาใส่ใหม่มีประโยชน์อย่างไร เพราะไม่ใช่ว่าจะอะไรที่เป็น

⁷²พงษ์ธร รัชญูสิริ ย้อนคู่อิต เพื่อก้าวสู่อานคคกฎหมายอาญาไทย วารสารกระบวนการยุติธรรม

ของใหม่และปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาต่างประเทศ จะเป็นประโยชน์หรือเหมาะสมกับประเทศไทยเสมอไป เพราะสภาพการณ์ไม่เหมือนกัน”⁷³

ซึ่งการยกร่างกฎหมายอาญาครั้งนี้ทำให้เกิดพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 และมีผลใช้บังคับ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2499 และมีผลใช้บังคับในวันถัดไป โดยได้กำหนดให้ประมวลกฎหมายอาญาที่พระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับได้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2500 เพื่อใช้แทนกฎหมายลักษณะอาญา (ร.ศ. 127) ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาระบบที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดและทฤษฎีการลงโทษเช่นกัน ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยและทำให้ชาวต่างชาติยอมรับระบบกฎหมายของไทยซึ่งแนวคิดและทฤษฎีที่มีผลต่อกฎหมายไทยและได้มีการนำมาประยุกต์ใช้ในปัจจุบันมี 4 ทฤษฎี และแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาทิ้งดั้งเดิม

4.1 ทฤษฎีกรรมสนอง⁷⁴

4.2 ทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ

4.3 ทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

4.4 ทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม

4.5 แนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาทิ้งดั้งเดิม

4.1 ทฤษฎีกรรมสนอง

การลงโทษตามทฤษฎีนี้เพื่อทวงคืนความยุติธรรม และเป็นการลงโทษเพื่อทดแทนความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ โดยใช้หลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” ซึ่งทฤษฎีนี้มีอิทธิพลต่อการปรับปรุงกฎหมายไทยเพราะได้นำมาปรับใช้กับประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย โดยได้นำเรื่องโทษมาบัญญัติไว้ในมาตราต่างๆ ในประมวลกฎหมายอาญาของไทย หากจะสังเกตได้จากประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 ที่มาจากหลัก “ไม่มีความผิดโดยไม่มีกฎหมาย ไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย”⁷⁵ ซึ่งหมายถึง ความผิดจะต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้ก่อนการกระทำการลงโทษต้องมีกฎหมายระบุโทษไว้ ศาลไม่สามารถลงโทษบุคคลหนักกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ในขณะความผิดเกิดขึ้นได้ นอกจากประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ในรัฐธรรมนูญปีพุทธศักราช 2560 มาตรา 29 วรรคแรก ที่บุคคลไม่ต้องรับโทษ ถ้ากฎหมายมิได้บัญญัติไว้ แต่กรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้ในขณะกระทำความผิด บุคคลนั้นต้องรับโทษแต่จะลงโทษบุคคลนั้นเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่ได้

⁷³ หยุด แสงอุทัย คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา พระนคร ดวงดาว 2500

⁷⁴ Jack Boeglin , Zachary Shapiro. (2017) “A Theory of Differential Punishment” Vanderbilt Law Review .70,5 (10)

⁷⁵ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ กฎหมายอาญาภาคทั่วไป

ในประมวลกฎหมายอาญาไทยมีมาตรการที่น่าหลักของทฤษฎีกรรมสนองมาประยุกต์ใช้ ตัวอย่างเช่นกรณี ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 ซึ่งเป็นมาตราที่กล่าวถึงผู้หนึ่งฆ่าผู้อื่นซึ่งการฆ่าแบ่งออกเป็น 7 กรณี แต่โทษมีอย่างเดียวกันคือประหารชีวิต นอกจากนี้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83 เรื่องตัวการความหมายของประโยคที่ว่า “ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น” หมายความว่า ระวางโทษที่ระบุไว้ในตัวบทเท่านั้น แต่ไม่ได้หมายความว่าโทษที่จะลงแก่ตัวการ แต่คนที่ได้รับจริงๆ ซึ่งศาลต้องกำหนดให้เท่ากัน ถึงแม้จะเป็นเรื่องอย่างเดียวกัน แต่การกระทำที่แสดงออกถึงความชั่วปริมาณไม่เท่ากัน ความร้ายแรงไม่เท่ากัน แต่ศาลอาจกำหนดโทษได้ตามความหนักเบาของความผิดรวมถึงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งมาตรานี้แสดงให้เห็นว่าทฤษฎีการลงโทษกรรมสนอง มีอิทธิพลต่อประมวลกฎหมายอาญาไทยที่ใช้ในการลงโทษในปัจจุบัน

4.2 ทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจ

การลงโทษตามทฤษฎีการยับยั้งชั่งใจเป็นการลงโทษเพื่อให้ผู้ต้องหารู้สึกเจ็บปวดต่อการกระทำผิดและขาดเกรงกลัวว่าหากตนเองกระทำผิดซ้ำจะต้องถูกลงโทษอย่างหนักเพราะมนุษย์ย่อมเกรงกลัวความลำบากและนอกจากนี้ทฤษฎียับยั้งชั่งใจไม่ต้องการไม่ให้เกิดการทำความผิด ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 ได้ใช้ทฤษฎีนี้ในการประยุกต์ใช้ในกรณีที่มีการทำความผิดซ้ำ จากการทำความผิดครั้งแรกที่มีการพิพากษาถึงที่สุด และมีการกระทำผิดเกิดขึ้นอีก ศาลสามารถพิพากษาเพิ่มโทษได้ ซึ่งเหตุผลในการเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดหลายครั้ง

ศาสตราจารย์ หยุต แสงอุทัยแสดงความเห็นว่า หากบุคคลที่เคยกระทำความผิดแล้วกลับมากระทำความผิดซ้ำย่อมแสดงถึงความไม่เข็ดหลาบในโทษที่เคยได้รับ ดังนั้น ควรลงโทษให้หนักขึ้นเพื่อให้เกิดความเข็ดหลาบและไม่กล้ากระทำความผิดอีก นอกจากนี้ศาสตราจารย์ เอช เอกูต์ เห็นด้วยกับความคิดของศาสตราจารย์ หยุต แสงอุทัย

ศาสตราจารย์ เอช เอกูต์กล่าวว่า⁷⁶

“เพื่อจะป้องกันการกระทำผิดหลายๆ ครั้ง ไม่เข็ดหลาบมิให้เกิดมีมากแพร่หลาย ผู้บัญญัติกฎหมายจะต้องมุ่งไปในทางจัดระเบียบการลงโทษให้ดียิ่งขึ้น และเฉพาะอย่างยิ่งการจำคุกอนึ่ง ผู้บัญญัติกฎหมายจะต้องกวดขันในการลงโทษให้เข็ดหลาบ คือลงโทษให้หนัก แก่บุคคลซึ่งไม่เกรงกลัวอาชญากรรมและแสดงว่าอาชญากรรมนั้นเป็นการห้ามมิให้ทำความผิดขึ้นใหม่อีก

⁷⁶ เอช เอกูต์ กฎหมายอาญา กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2478 น. 213

จากเหตุผลของศาสตราจารย์ เอช เอกูต์ การป้องกันการกระทำผิดไม่ให้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ผู้บัญญัติกฎหมายต้องจัดระเบียบการลงโทษให้กวดขัน ซึ่งการลงโทษให้หนักกับบุคคลที่ไม่เกรงกลัวการลงโทษให้รู้สึกเกรงกลัวและไม่กล้ากระทำความผิด

4.3 ทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

การลงโทษตามแบบทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นการแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิดที่ต้นเหตุซึ่งทฤษฎีนี้ต้องหาสาเหตุ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเพื่อที่จะสามารถกลับคืนสู่สังคมและชีวิตปกติอย่างคนทั่วไป ทั้งนี้ต้องปรับปรุงและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมเป็นกรณีไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลี้ยงโทษจำคุกระยะสั้นซึ่งไม่เป็นประโยชน์ ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่สำคัญคือเป็นตราบาปติดตัว กลายเป็นคุณลักษณะประจำตัวของผู้กระทำความผิด ปละทำให้ยากที่จะกลับคืนสู่สังคม

ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจึงมีการนำมาประยุกต์กับประมวลกฎหมายอาญาของไทย ซึ่งได้มีการบัญญัติไว้ใน มาตรา 55 , มาตรา 56

1. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 55 เป็นกรณีที่จะลงโทษจำคุกเพียง 3 เดือน แต่ทว่าศาลก็มีอำนาจกำหนดโทษจำคุกให้เบาลง แต่ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการยกโทษจำคุกซึ่งศาลต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ของจำเลยประกอบด้วย⁷⁷

2. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ซึ่งแบ่งผู้กระทำความผิด เป็น 3 กรณีดังนี้

- ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน
- เคยรับโทษจำคุกแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน
- เคยรับโทษจำคุก แต่พ้นโทษมาแล้ว 5 ปี แล้วกลับมากระทำความผิด และความผิดครั้งหลังได้กระทำเพราะความประมาทหรือเป็นความผิดลหุโทษ⁷⁸

ซึ่งทั้งสามกรณีนี้ศาลจะใช้ดุลพินิจและองค์ประกอบด้านอื่นแล้วจึงตัดสิน โดยใช้วิธีการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษ ซึ่งเมื่อได้ตัดสินแล้ว จึงมีเงื่อนไขคือการคุมประพฤติเพื่อมิให้กระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาค่าพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดที่ต้นเหตุมากกว่าที่ต้องจำคุกในเรือนจำให้เสียประวัติ

4.4 ทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม

⁷⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 55

⁷⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56

เป็นทฤษฎีที่ป้องกันสังคมจากอาชญากรรมทำให้สังคมเกิดความปลอดภัย กฎหมายอาญาของไทยได้นำทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคมมาใช้ในเรื่องของวิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งเป็นรากฐานของทฤษฎีการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม ในประมวลกฎหมายอาญาของไทยบัญญัติเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ในมาตรา 39 ถึง มาตรา 50 สำหรับกฎหมายอาญาของไทยแล้ววิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่ใช่โทษแต่เป็นกฎหมายที่เป็นคุณกับจำเลยมากกว่า

ในกฎหมายอาญาของไทยแบ่งวิธีการเพื่อความปลอดภัยออกเป็น 5 กรณี⁷⁹ ดังนี้

1. กักกัน
2. ห้ามเข้าเขตกำหนด
3. เรียกประกันทัณฑ์บน
4. คุ่มตัวไว้ในสถานพยาบาล
5. ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

4.4.1 กักกัน

การกักกันนั้นตามกฎหมายอาญา⁸⁰เป็นการควบคุมผู้กระทำความผิดคดีนิสัย โทษกักกันมีก่อนใช้ประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากใน พ.ศ. 2479 ได้มีพระราชบัญญัติกักกันผู้มี สันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ. 2479 มาตรา 5 ให้ถือว่ากักกันเป็น โทษอาญาสถานหนึ่ง ต่อมาเมื่อมีการใช้ ประมวลกฎหมายอาญาจึงเปลี่ยนโทษกักกันวิธีการเพื่อความปลอดภัย โทษกักกันจึงไม่ใช่โทษทาง อาญา แต่โทษกักกันเป็นเพียงการควบคุมบุคคลที่กระทำความผิดจนเป็นนิสัยโดยให้อยู่ภายในเขตที่ กำหนด เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำความ รววมถึงเป็นการตัดนิสัยและฝึกอาชีพให้กับจำเลย

การกักกันจะมีเงื่อนไขที่ศาลจะพิพากษาให้กักกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 41 เป็นกรณีที่ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือเคยถูกศาล พิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนมากกว่าสองครั้งในความผิดตามที่ระบุในประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 41 อนุมาตรา 1 ถึง อนุมาตรา 8

4.4.2 ห้ามเข้าเขตกำหนด

การห้ามเข้าเขตกำหนด คือ ห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่ หรือสถานที่ที่ตามคำ พิพากษา⁸¹ ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษและศาลเห็นว่าเพื่อความปลอดภัยของประชาชน แม้ว่าโจทก์จะมีคำขอ หรือไม่ก็ตาม ศาลอาจสั่งในคำพิพากษา ว่าห้ามจำเลยเข้าเขตกำหนดตามที่

⁷⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39

⁸⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 40

⁸¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 44

ระบุในคำพิพากษา แต่ศาลจะสั่งได้ เฉพาะกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำเลย ซึ่งถ้าหากศาลพิพากษายกฟ้อง ถึงแม้จำเลยจะมีประวัติการทำความผิดจนติดนิสสัยศาลก็ไม่มีอำนาจสั่งใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย⁸²

4.4.3 เรียกประกันทัณฑ์บน

ในการเรียกประกันทัณฑ์บนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46⁸³ จะต้องมีคำขอของพนักงานอัยการ โดยมีเงื่อนไขว่า ที่จำเลยจะทำทัณฑ์บน คือจำเลยจะก่อเหตุร้ายทำให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจำเลยจะกระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ ตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ

ทั้งนี้ ต้องมีข้อเท็จจริงซึ่งเป็นเหตุให้เชื่อได้ว่าจำเลยจะไปก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำการใดเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยทำทัณฑ์บน ไม่ว่าศาลจะลงโทษ หรือยกฟ้อง ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยทำทัณฑ์บน ไม่ว่าศาลจะลงโทษหรือยกฟ้อง ก็มีอำนาจสั่งได้

การทำทัณฑ์บน นั้น จำเลยต้องยอมรับข้อกำหนดของศาล เพราะการทำทัณฑ์บนศาลจะกำหนดให้จำเลยใช้เงินไม่เกิน 50,000 บาท ซึ่งมีระยะเวลาตามที่ศาลกำหนดไม่เกินสองปี โดยที่ทัณฑ์บนนี้ ศาลสามารถกำหนดให้มีประกันหรือไม่มีก็ได้ โดยที่ประกันจะต้องเป็นบุคคลหรือทรัพย์สิน และศาลสามารถปรับได้หากทำผิดทัณฑ์บน

ส่วนกรณีที่จำเลยไม่ยอมทำทัณฑ์บน หรือไม่สามารถหาประกันได้ ศาลสามารถสั่งกักขังจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือ หาประกันได้ ซึ่งการกักขัง ศาลจะสั่งเกินกว่าหกเดือนไม่ได้ และอีกคำสั่งที่สามารถสั่งได้ ท่านอาจารย์ จิตติ ดิงศภัทย์ ได้อธิบายว่า กรณีที่ศาลจะสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดตามประมวลกฎหมาย มาตรา 45 แทนการกักขัง แต่มีข้อยกเว้น จะทั้งสองวิธีไม่ได้ต้องเลือกวิธีใดวิธีหนึ่ง⁸⁴

หากมีกรณีที่มีการทำผิดทัณฑ์บน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 47 ได้กำหนดวิธีการบังคับซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ 2 กรณี ดังนี้

1) กรณีจำเลย ศาลจะบังคับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29,30 คือสั่งยึดทรัพย์สิน หรืออายัดสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินเพื่อนำมาใช้ค่าปรับ หรือต้องถูกกักขังแทน

⁸² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 45

⁸³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46

⁸⁴ รวมคำบรรยายภาคหนึ่ง สมัย 71 ปีการศึกษา 2561 เล่มที่ 6

ค่าปรับ⁸⁵ ส่วนวิธีการบังคับคดีนั้น ให้นำในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ในส่วนการกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบันให้ถืออัตราวันละ 50 บาท⁸⁶

2) กรณีบุคคลที่เป็นประกัน การบังคับค่าปรับ ต้องใช้วิธียึด หรืออายัดทรัพย์สิน เพื่อนำมาชำระหนี้ตามธรรมดา เพราะเป็นการค้าประกันในศาล จะนำมาตรา 29 และมาตรา 30 มาใช้ กับผู้ค้ำประกันไม่ได้

4.4.4 การคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล

การคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48⁸⁷ เป็นกรณีที่ศาลได้มีการสั่งให้ส่งตัวจำเลยไปคุมขังไว้ในสถานพยาบาล เหตุที่ศาลสั่งเพราะจำเลย กระทำความคิดในขณะไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ โดยมีสาเหตุจากจำเลย มีจิตบกพร่อง โรครจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ซึ่งศาลจะมีคำพิพากษาให้ยกฟ้องแล้วปล่อยตัวจำเลยโดยไม่ต้องรับโทษ

ในกรณีที่จำเลยสามารถรู้รับผิดชอบบ้าง หรือบังคับตนเองได้ ศาลจะลดโทษ แต่จะไม่เข้าเงื่อนไขที่ศาลจะสั่งให้ส่งตัวไปคุมขังไว้ในสถานพยาบาล ซึ่งในเรื่องการส่งตัว จำเลยไปควบคุมในสถานพยาบาล เป็นดุลพินิจของศาล โดยที่ศาลมีอำนาจสั่งเองได้ แม้โจทก์จะไม่ร้องขอ

การควบคุมตัวจำเลยไว้ในสถานพยาบาลด้วยสาเหตุที่จำเลยมีพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยกับประชาชน ซึ่งหากปล่อยไปอาจเกิดอันตรายกับประชาชน ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีการส่งตัวจำเลยไปให้แพทย์ตรวจพร้อมให้แพทย์ความเห็น แต่ถ้าหากข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่พนักงานอัยการโจทก์นำเสนอชี้ชัดว่า จำเลยเป็นโรครจิต จิตบกพร่อง หรือจิตฟั่นเฟือน รวมทั้งมีพฤติกรรมที่เป็นอันตรายแก่ประชาชน ศาลอาจพิพากษาให้คุมตัวจำเลยไว้ในสถานพยาบาล

⁸⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29

⁸⁶ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 30

⁸⁷ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48

นอกจากการควบคุมตัวจำเลย ไว้ที่สถานพยาบาล ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 ⁸⁸ไม่มีกำหนดเวลา ซึ่งจำเลยจะออกสถานพยาบาลได้ต่อเมื่อศาลเพิกถอนคำสั่ง ซึ่งบางกรณีจำเลยอาจจะต้องอยู่ในสถานพยาบาลตลอดชีวิต

กรณีการควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลนอกจาก ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 แล้วยังมี กรณีของ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 49 ที่เป็นกรณีคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล แต่ต้องเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

- 1) จำเลยกระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพสุราเป็นอาชญา
- 2) การเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

การกระทำความผิดทั้ง 2 กรณีนี้ ศาลจะสั่งให้ส่งตัวจำเลยไปควบคุมไว้ในสถานพยาบาล⁸⁹

4.4.5 ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

กรณีการห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50 มีเงื่อนไข กรณีใดกรณีหนึ่ง ดังนี้

1) ศาลพิพากษาลงโทษจำเลย เนื่องจากศาลเห็นว่าจำเลยกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพของตน หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ ทั้งนี้การกระทำความผิดต้องเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ ถ้าหากไม่มีความเกี่ยวข้องกัน ศาลจะห้ามจำเลยประกอบอาชีพไม่ได้

2) ศาลเห็นว่าหากจำเลยประกอบอาชีพหรือวิชาชีพต่อไป อาจกระทำความผิดอีกครั้ง⁹⁰

โดยคำสั่งที่ ศาลจะสั่ง ห้ามประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ ศาลมีคำสั่งห้ามได้ไม่เกินห้าปี นับแต่วันพ้นโทษ

4.5 แนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ตั้งเดิม

แนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ตั้งเดิม มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายอาญาของประเทศไทยอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องแนวคิดในเรื่องการผ่อนปรนโทษให้กับบุคคลบางกลุ่ม โดยจำแนกบุคคลออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

⁸⁸ กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป ทวิเกียรติ มีนะกนิษฐ

⁸⁹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 49

⁹⁰ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50

ประเภทที่หนึ่ง บุคคลผู้มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์

ประเภทที่สอง เด็ก เยาวชน คนชรา

ประเภทที่สาม บุคคลวิกลจริต และบุคคลปัญญาอ่อน

กรณีบุคคลประเภทที่หนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยถือว่าการกระทำของบุคคลประเภทนี้ย่อมเกิดจากความคิดและผ่านการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เมื่อมีการกระทำ ความผิดเกิดขึ้นการกระทำเหล่านั้นย่อมเกิดจากการใช้เจตจำนงอย่างอิสระ และใช้เจตจำนงอย่างเต็มที่ ดังนั้นเมื่อมีการกระทำ ความผิดเกิดขึ้นบุคคลนั้นย่อมต้องรับผิดชอบในผลของการกระทำที่เกิดขึ้นจากการใช้เจตจำนงของตน

กรณีบุคคลประเภทที่สอง เด็ก เยาวชน คนชรา ในกรณีของเด็ก เยาวชน แนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิม ถือเป็นบุคคลที่ไม่มีประสบการณ์ ความคิดและการกระทำยังไม่สมบูรณ์ ซึ่งประเทศไทยได้นำหลักแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในประมวลกฎหมายอาญาเช่นกัน ซึ่งในประมวลกฎหมายอาญาได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

ในกรณีของเด็กตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยมีบัญญัติ เรื่องการกระทำ ความผิดของเด็กไว้สองมาตรา ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.5.1 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 เป็นกรณีที่ เด็กอายุไม่เกินปี ได้กระทำความผิดทางอาญา ซึ่งตามกฎหมายอาญาของไทย เด็กอายุไม่เกินสิบปีเมื่อได้กระทำความผิดจะ ได้รับยกเว้นโทษ⁹¹ เพราะถือว่าการกระทำของเด็กมักเกิดจากความไม่รู้ผิดชอบ หรือกระทำลงไป โดยไม่รู้ว่าการและยังไม่สามารถรับรู้ได้อย่างเต็มที่ว่าสิ่งที่ได้กระทำลงไปนั้นอะไรคือ ผิดหรือถูก หรือแม้แต่การกระทำที่เรียกว่าเจตนาเด็กอายุเพียงสิบปียังไม่สามารถทราบได้ว่าเจตนาคืออะไร

ดังนั้นถึงแม้เด็กอายุไม่เกินสิบปีได้กระทำความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ

4.5.2 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 เด็กอายุกว่าสิบปีไม่เกินสิบห้าปี แม้กระทำความผิดตามกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด แต่ไม่ต้องรับโทษเช่นกัน⁹²

ในกรณีของเยาวชนตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยมีบัญญัติ เรื่องการกระทำ ความผิดของเยาวชนไว้สองมาตรา ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75 และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 76 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

⁹¹ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73

⁹² ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74

1) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75 เป็นกรณีของบุคคลอายุกว่าสิบห้าปีแต่ไม่เกินสิบแปดปี กรณีนี้เป็นเรื่องการให้อำนาจในการให้ศาลเลือกพิจารณาว่าควรใช้วิธีการใดสำหรับเยาวชน โดยที่ศาลจะพิจารณาจากการกระทำของเด็กในขณะที่กระทำว่ามีความรู้สึกผิดชอบเพียงใด รวมถึงการพิจารณาจาก อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อม สภาพของความผิด หรือเหตุอื่นๆ

เมื่อศาลพิจารณาแล้ว แบ่งออกเป็น 2 กรณี

กรณีที่หนึ่ง หากศาลเห็นว่าไม่ควรพิพากษาลงโทษแต่ควรใช้วิธีการจัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74

กรณีที่สองศาลเห็นว่าควรพิพากษาลงโทษแต่ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น⁹³

2) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 76 เป็นกรณีของบุคคลอายุตั้งแต่สิบแปดปีแต่ไม่เกินยี่สิบปี⁹⁴ กรณีนี้ถ้าพิจารณาจากอายุแล้วควรมีความรับผิดชอบมากกว่าในทุกกลุ่มอายุที่กล่าวมา แต่ในความรู้สึกผิดชอบอาจยังไม่เต็มที่ ประกอบกับตามกฎหมายแล้วยังเป็นเยาวชนและยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งถ้าศาลจะลงโทษเยาวชนกลุ่มนี้เฉกเช่นการลงโทษผู้ใหญ่อาจไม่เหมาะสม เพราะผู้ใหญ่ทั้งในด้านประสบการณ์ชีวิตและการเรียนรู้ย่อมมีมากกว่าเยาวชนกลุ่มนี้ กฎหมายอาญาจึงเปิดโอกาสให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจในการลดมาตราส่วนโทษลงหนึ่งในสามหรือไม่เกินกึ่งหนึ่ง

กรณีบุคคลประเภทที่สามบุคคลวิกลจริต บุคคลปัญญาอ่อน ถือเป็นบุคคลที่มีสภาพจิตใจไม่มั่นคง การกระทำในบางครั้งจึงมีทั้งรู้ตัว และไม่รู้ตัว และอาจทำให้ผู้อื่นไม่เข้าใจสภาพหรือสาระของการกระทำซึ่งไม่เหมือนบุคคลปกติ ในทางกฎหมายอาญา การกระทำจะต้องเกิดจากเจตนา ซึ่งเจตนาเป็นเรื่องของความคิดและจิตใจ และลงมือกระทำในขณะที่ยังมีสติสัมปชัญญะที่สมบูรณ์ ในทางกฎหมายอาญาจึงถือว่าการกระทำของคนที่ไม่รู้ผิดชอบอย่างบุคคลวิกลจริตก็ไม่จำเป็นต้องรับโทษ เพราะลงโทษไปก็ไม่ได้ประโยชน์อะไร เพราะผู้กระทำไม่รู้ผิดชอบชั่วดี

ด้วยเหตุนี้ในประมวลกฎหมายอาญาไทยจึงได้มีการบัญญัติเรื่องการกระทำของบุคคลวิกลจริตนั้น ไม่ต้องรับโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) ผู้กระทำได้กระทำความผิดในขณะที่

⁹³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75

⁹⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 76

ก. ไม่สามารถรู้สึกชอบว่าการกระทำที่ตนกำลังกระทำควรหรือไม่ควรกระทำ

ข. ไม่สามารถบังคับตนเองได้ คือรู้สึกผิดชอบแต่บังคับตนเองไม่ได้ ซึ่งเกิดเพราะจิตบกพร่อง⁹⁵ คำว่า “จิต” หมายถึง การทำงานของสมอง ทั้งนี้ การที่ไม่สามารถบังคับตนเองได้ ไม่ใช่ว่าไม่มีการกระทำ ซึ่งเหตุแห่งการบังคับไม่ได้อาจมีสาเหตุดังนี้

ค. จิตบกพร่อง ได้แก่ ผู้ที่สมองไม่เจริญเติบโตตามวัย หรือเสื่อมลง เพราะความชรา

ง. โรคจิต อาจเกิดจากการจินตนาการจนเกินความเป็นจริง มีอารมณ์ที่ผิดปกติอาจมีอารมณ์รุนแรง ซึ่งความไม่ปกติหากไม่มีการพาไปรักษากับหมอเฉพาะทาง คนไข้ อาจก่ออาชญากรรมและคิดว่าสิ่งที่ตนได้กระทำลงไปเป็นสิ่งถูกต้อง ทั้งที่ความจริงเป็นการก่ออาชญากรรม

จ. จิตฟั่นเฟือน ได้แก่ บุคคลที่มีความผันผวนทางจิต หวาดระแวง คิดว่าตนเองถูกบุคคลอื่นคอยมาลอบทำร้ายตลอดเวลา

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 ยกเว้น โทษเฉพาะกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดลงไปในขณะไม่รู้ผิดชอบว่าตนได้กระทำอะไรลงไป หรือเพราะขณะกระทำอาจไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน แต่ถ้าขณะกระทำผู้กระทำยังรู้สึกตัวและรู้ว่าตนได้กระทำอะไรลงไป ศาลอาจจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้⁹⁶

จากการศึกษาในบทที่ 3 มาตรการการลงโทษผู้สูงอายุในปัจจุบันในประเทศไทย เป็นการลงโทษจำคุกและมีมาตรการที่ใช้ควบคู่กับการจำคุกดังนี้

1. การขอพระราชทานอภัยโทษ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ
 - พระราชทานอภัยโทษเป็นการเฉพาะราย
 - พระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไป
2. การพักการลงโทษ

ซึ่งมาตรการเหล่านี้จะใช้ได้ต่อเมื่อนักโทษเหล่านั้นต้องผ่านการจำคุกมาแล้วอย่างน้อย 1 ใน 3 ถึงจะสามารถใช้มาตรการ 2 อย่างนี้ได้ แม้จะเป็นผู้สูงอายุก็ต้องรับโทษเล็กน้อย เช่นคนที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ ประเทศไทยจึงควรมีมาตรการในการลงโทษผู้สูงอายุนอกจาก

⁹⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65

⁹⁶ กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป ทวิเกียรติ มีนะกนิษฐ

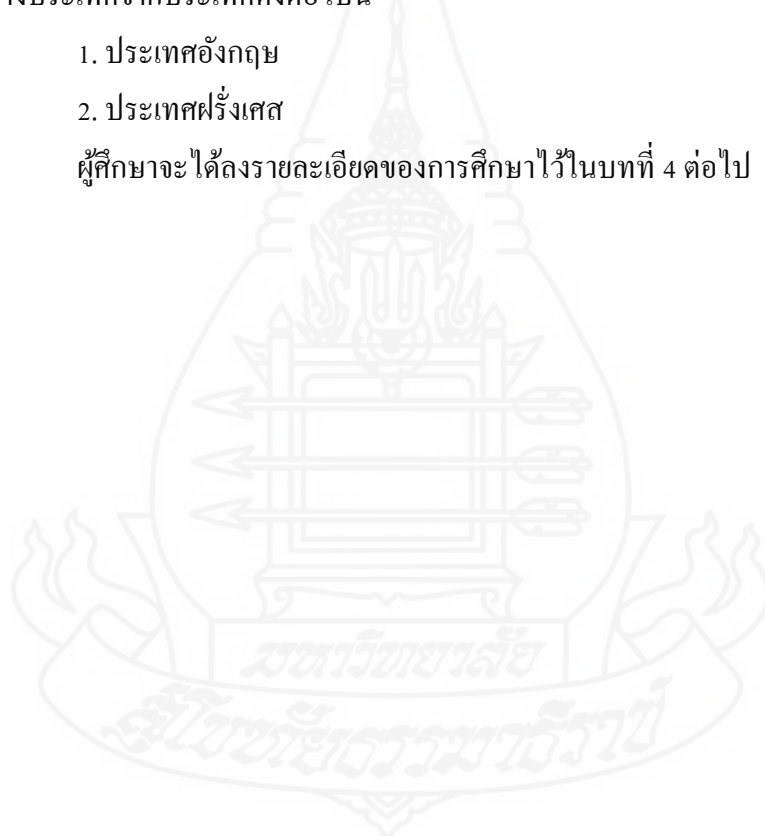
การจำคุก โดยที่การลงโทษเช่นนั้นต้องยุติธรรมกับผู้เสียหายและผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญาไม่เห็นแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และการลงโทษนั้นอาจใช้ทฤษฎีการลงโทษทางอาญาประกอบกัน โดยเฉพาะทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นทฤษฎีที่ต่างประเทศนำมาใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นทฤษฎีที่แก้ปัญหาที่ต้นเหตุของการกระทำความผิด และในขณะเดียวกันก็มีการฟื้นฟูพฤติกรรมผู้กระทำความผิด ที่สำคัญในการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างผู้สูงอายุต้องมีการนำแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยากึ่งดั้งเดิมมาปรับใช้โดยใช้หลักในเรื่องผู้สูงอายุไม่สามารถตัดสินใจเลือกกำหนดพฤติกรรมได้ตามเจตจำนงอิสระได้อย่างสมบูรณ์เพราะมีสาเหตุมาจากความเสื่อมสภาพของจิตใจจึงไม่ควรลงโทษเหมือนคนที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์

โดยมาตรการอื่นที่จะใช้แทนการลงทษาจำคุกผู้สูงอายุนี้ ผู้ศึกษาจะได้ศึกษาจากกฎหมายต่างประเทศจากประเทศดังต่อไปนี้

1. ประเทศอังกฤษ

2. ประเทศฝรั่งเศส

ผู้ศึกษาจะได้ลงรายละเอียดของการศึกษาไว้ในบทที่ 4 ต่อไป

บทที่ 4

ศึกษามาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกตามกฎหมายต่างประเทศ

จากการศึกษามาตรการการลงโทษแทนการลงโทษจำคุกของต่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการลงโทษโดยใช้วิธีอื่นแทนโทษจำคุก ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การลงโทษในรูปแบบที่ไม่ใช่การลงโทษจำคุก สำหรับผู้สูงอายุแล้วเป็นการลงโทษที่เหมาะสม และดีกว่าการลงโทษจำคุก เพราะการนำผู้สูงอายุเข้าไปอยู่ในเรือนจำเป็นการทรมานทั้งร่างกายและจิตใจผู้สูงอายุต้องอยู่ในสภาพทุกข์เวทนาภายในเรือนจำ ทั้งที่สามารถลงโทษผู้สูงโดยวิธีอื่นแทนได้

ผู้ศึกษาได้ทำการมาตรการอื่นของต่างประเทศที่ใช้แทนการลงโทษจำคุกซึ่งมีการใช้อยู่จริงในประเทศนั้น โดยที่บางมาตรการประเทศไทยได้นำมาใช้บ้างแต่ไม่ได้ใช้กับผู้สูงอายุแต่เป็นการใช้ในระหว่างกระบวนการพิจารณาคดี คือ มาตรการการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคุมตัวผู้กระทำความผิด แต่ในประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสนำมาใช้ในการลงโทษ ซึ่งเป็นมาตรการที่ประเทศไทยสามารถมาประยุกต์ แต่ต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมตัวให้มากขึ้นเพราะปัจจุบันพบว่าในประเทศไทยมีปัญหาในเรื่องอุปกรณ์ที่ยังไม่สมบูรณ์ซึ่งเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ในการเพิ่มประสิทธิภาพของอุปกรณ์ มาตรการนี้เป็นเรื่องที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยและศึกษามาตรการเหล่านี้จากต่างประเทศ

และประเทศที่จะทำการศึกษาคือ ประเทศฝรั่งเศสและประเทศอังกฤษสาเหตุที่ทำการศึกษาสองประเทศนี้เนื่องจาก ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ได้มีการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา ตามแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยากิ่งดั้งเดิม โดยการแก้ไขบทกำหนดโทษที่เคร่งครัดให้เกิดความยืดหยุ่นมากขึ้น ซึ่งแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยากิ่งดั้งเดิมเป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับเรื่องการผ่อนปรนโทษให้กับบุคคลคนชรา ตามที่ได้ศึกษาไว้ในบทที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดในการลงโทษทางอาญา ส่วนประเทศอังกฤษเป็นต้นแบบของคอมมอนลอว์ โดยสาเหตุคือทั้งสองประเทศนี้มีมาตรการทดแทนการลงโทษจำคุกที่ใช้ได้กับบุคคลทุกวัยและสามารถนำมาใช้กับประเทศไทยได้โดยไม่กระทบกับกระบวนการยุติธรรมและผู้เสียหายได้รับความเป็นธรรม ในขณะที่เดียวผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญาแม้ต้องรับโทษแต่เป็นโทษที่ไม่ต้องทำให้เกิดการทุกข์เวทนา

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษามาตรการที่ใช้แทนการลงโทษจำคุกของต่างประเทศ เพื่อที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับของประเทศไทย โดยผู้ศึกษาจะทำการศึกษามาตรการที่ใช้

แทนการลงโทษจำคุกของประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายระบบชีวิตล่อวีประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายระบบคอมมอนลอว์

1. มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกของประเทศฝรั่งเศส

ในประมวลกฎหมายประเทศฝรั่งเศส โดยเฉพาะเรื่องโทษอาญานั้น มีวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลา ช่วงปีค.ศ. 1810 กฎหมายอาญาประเทศฝรั่งเศสได้บัญญัติไว้ ดังนี้⁹⁷

1. ประหารชีวิต
2. จำคุก
3. กักขัง
4. ปรับ
5. ริบทรัพย์สิน

นอกจากนี้การลงโทษทางอาญามีลักษณะที่ทารุณโหดร้าย เพราะเป็นการกระทำที่ทรมาณมีลักษณะที่กระทำต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้กระทำความผิด ทั้งล่ามโซ่ ตีตรวน การตัดข้อมือ รวมถึงการบังคับให้ทำงานและเนรเทศ ซึ่งในคริสต์ศตวรรษที่ 18⁹⁸ ได้มีการพัฒนาแนวคิดทฤษฎีการลงโทษทางอาญาแลทฤษฎีอาชญาวิทยาในทวีปยุโรปเป็นอย่างมาก และประเทศฝรั่งเศสก็ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดของทฤษฎีการลงโทษทางอาญาและทฤษฎีอาชญาวิทยาเช่นกัน โดยเฉพาะอิทธิพลจากแนวความคิดของซีซาร์ เบ็คคาเรีย

การได้รับอิทธิพลแนวความคิดของซีซาร์ เบ็คคาเรีย ในประเทศฝรั่งเศสทำให้มีการออก รัฐบัญญัติ ฉบับลงวันที่ 28 เมษายน ค.ศ. 1832 ได้มีการยกเลิกการลงโทษ การล่ามโซ่ การตีตรวน การตัดข้อมือ และยกเลิกการริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด และต่อมารัฐธรรมนูญฉบับที่ 60 - 529 ลงวันที่ 4 มิถุนายน ค.ศ. 1960 ยกเลิกการบังคับทำงานและการเนรเทศ

ปัจจุบันนักอาชญาวิทยาที่ถือว่ามีอิทธิพลต่อแนวคิดในเรื่องของการลงโทษในประเทศฝรั่งเศสยุคปัจจุบัน คือ มาร์ค อังเซล บิดาแห่งทฤษฎีการลงโทษตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม แนวคิดของทฤษฎีดังกล่าว คือการลงโทษที่หลีกเลี่ยงโทษจำคุก แต่พยายามหามาตรการในการ

⁹⁷คล บุนนาค (2560) ทางเลือกในการลงโทษจำเลยในคดีอาญา : มาตรการลงโทษระดับกลาง, คุณภาพ 1,60

⁹⁸ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2531) อาชญาวิทยา: สหวิทยาการว่าด้วยปัญหาอาชญากรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 10-11

ลงโทษเพื่อให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด ทั้งในเรื่อง พฤติกรรม และลักษณะผู้กระทำความผิด ซึ่งกฎหมายประเทศฝรั่งเศสคำนึงถึงรายละเอียดที่เป็นเรื่องจำเป็นในการลงโทษผู้กระทำความผิด เช่นกรณีศาลพิพากษาลงโทษปรับต้องคำถึงรายได้ และบรรดาภาระของผู้กระทำความผิดที่ต้องรับผิดชอบ⁹⁹

ต่อมาในปี ค.ศ. 1981 นายโสร้แบร์ต์ บาแดงแตร์¹⁰⁰ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้เสนอให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต และได้มีการออกรัฐบัญญัติ ฉบับที่ 81-908 ลงวัน 9 ตุลาคม ค.ศ. 1981 ยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างเด็ดขาดสำหรับการกระทำความผิดทั้งหมด¹⁰¹ เนื่องจากประเทศฝรั่งเศสเน้นหลักการในการลงโทษที่เหมาะสม สามารถให้นักโทษได้รับการปรับเปลี่ยน ปรับปรุง และฟื้นฟูพฤติกรรม เพื่อนักโทษสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างไม่มีปัญหาและไม่กระทำความผิดซ้ำต่อไป

ด้วยเหตุดังที่ได้กล่าวมานี้จากการศึกษาประเทศฝรั่งเศสมีมาตรการที่เล็งโทษจำคุก เช่นกัน ซึ่งควรนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย เพื่อนำมาใช้ในการลงโทษผู้สูงอายุ เพื่อเล็งที่จะไม่ใช่โทษจำคุกกับผู้สูงอายุและใช้มาตรการอื่นแทนที่การลงโทษจำคุก โดยมีมาตรการที่จะทำการศึกษาดังนี้

1.1 การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษจำคุก

ในประเทศฝรั่งเศสได้นำอุปกรณ์ควบคุมตัวอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนการคุก โดยปรากฏในกฎหมาย The French Code of Criminal Procedure Code ฉบับปรับปรุงในวันที่ 19 ธันวาคม 1997 และมีผลใช้ในปี ค.ศ. 2000 ซึ่งเป็นการกำหนดทางเลือกใหม่แทนโทษจำคุก คือการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาควบคุมตัวผู้กระทำความผิดมาใช้ในประเทศฝรั่งเศสเรียกว่า “bracelet électronique” ลักษณะเหมือนกำไลข้อมือที่เป็นอุปกรณ์อยู่ที่ข้อมือ โดยใช้ระบบกำหนดตำแหน่งบนโลกและระบบวิทยุคลื่นสั้นกับการควบคุมตัวด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยผ่านสถาบัน

⁹⁹ ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส 132-24 Within the limits fixed by Statute, the court imposes penalties and determines their regime according to the circumstances and the personality of the offender. When the court imposes a fine, it determines its size taking into account the income and expenses of the perpetrator of the offence.

¹⁰⁰ https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=20621

¹⁰¹ ดล บุญนาค (2560) ทางเลือกในการลงโทษจำเลยในคดีอาญา : มาตรการลงโทษระดับกลาง, คุณภาพ 1,60

เอกชนที่ให้การสนับสนุน¹⁰²มีอำนาจในการให้ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด¹⁰³

1.2 ลักษณะผู้กระทำความผิดที่สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาควบคุม¹⁰⁴

1. ผู้กระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี
2. ผู้กระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี และไม่ได้รับการพักการลงโทษ
3. ผู้กระทำความผิดที่ได้รับคำพิพากษาให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ส่วนมากผู้กระทำความผิดที่จะได้รับการควบคุมตัวคือผู้กระทำความผิดครั้งแรกและมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี และมีเงื่อนไขที่ใช้ประกอบกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคุมตัวซึ่งเงื่อนไขที่ใช้คือห้ามออกจากบ้านหรือสถานที่ที่กำหนด ซึ่งการลักษณะการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษ 1 ปี ตัวอย่างโทษจำคุก 1 ปี ในประเทศฝรั่งเศส ได้แก่ ความผิดฐานพรากผู้เยาว์ไปจากผู้ใช้อำนาจปกครองหรือที่พักอาศัยปกติของผู้เยาว์¹⁰⁵ ความผิดฐานเปลือยหรือเปิดเผยร่างกายต่อหน้าธารกำนัล¹⁰⁶ หรือการกระทำอันเป็นการข่มเหงหรือรังแกผู้อื่นหรือเพื่อความสุขทางเพศของตน¹⁰⁷ เป็นต้น ซึ่งความผิดเหล่านี้ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสได้กำหนดโทษจำคุกหนึ่งปีโดยผู้พิพากษาจะออกคำสั่งเพื่อควบคุมผู้กระทำความผิด โดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์และต้องกำหนดข้อปฏิบัติที่ผู้กระทำความผิด ต้องปฏิบัติตามหลังที่ได้รับการควบคุมตามวิธีการดังกล่าว เช่น การเข้ามารายงานตัวกับเจ้าหน้าที่ทุกครั้งถึงกำหนด หรือแม้กระทั่งการพบผู้เสียหาย

นอกจากนี้การใช้มาตรการควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของสถานที่ หากสถานที่ดังกล่าวที่ใช้ในการควบคุมผู้กระทำความผิดมิใช่เคหสถานของนักโทษ และหากกรณีที่เป็นผู้เยาว์ การที่จะใช้มาตรการควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทน โดยชอบธรรม และที่สำคัญคือผู้กระทำความผิดต้องยินยอมในการให้ใช้มาตรการดังกล่าว ซึ่งผู้กระทำความผิดจะได้สิทธิ์ในการปรึกษาทนายความเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกใช้มาตรการควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์¹⁰⁸ เพราะเนื่องจากการควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมือ

¹⁰²รูปแบบการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในยุโรป ปิยะพร ดันฉีกุล

¹⁰³ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ฝรั่งเศส มาตรา 723-9 วรรค 3

¹⁰⁴ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 132-26-1 วรรคแรก

¹⁰⁵ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 227-7

¹⁰⁶ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 222-32

¹⁰⁷ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 222--33

¹⁰⁸ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 723-7 วรรค 2

อิเล็กทรอนิกส์ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเป็นส่วนตัวของผู้กระทำความผิดด้วย¹⁰⁹ จึงมีการให้สิทธิผู้กระทำความผิดที่จะพบและปรึกษานายความ ถึงแม้จะเป็นมาตรการที่จำกัดสิทธิก็ตามแต่ไม่จำกัดจนเข้มงวดและสร้างความลำบาก แต่ผู้ถูกควบคุมจะได้รับการอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ให้ออกนอกสถานที่ที่กำหนดได้บ้าง เช่นกรณีจำเป็นเพื่อการรักษาโรคเพราะผู้ถูกควบคุมบางรายมีโรคประจำตัวที่มีความจำเป็นต้องพบแพทย์ หรือกิจกรรมในวิชาชีพ

ในการออกคำสั่งและเพิกถอนคำสั่งของมาตรการควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นเรื่องของกระบวนการศาล ซึ่งศาลจะรับฟังความเห็นทั้งผู้กระทำความผิด นายความ พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ และหากผู้กระทำความผิดไม่ทำตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในคำสั่งที่ศาลสั่งก็จะมี การเพิกถอนคำสั่ง โดยเหตุของการเพิกถอนคำสั่งมีดังนี้

1. พฤติการณ์อันเป็นเหตุของการคำสั่งหมดไป
2. ผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลได้กำหนดไว้ในคำสั่ง
3. เมื่อความปรากฏและมีหลักฐานว่าผู้กระทำความผิดได้มีการประพฤติเสื่อมเสีย หรือกระทำผิดกฎหมายในระหว่างที่ใช้มาตรการควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์
4. ผู้กระทำความผิดปฏิเสธ โดยการไม่ปฏิบัติตามกรณีที่ศาลมีการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในคำสั่ง
5. ผู้กระทำความผิดไม่ต้องการใช้โดยการร้องขอต่อศาลมาตรการควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์

ดังนั้นเมื่อศาลเพิกถอนคำสั่งมาตรการควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้กระทำความผิดต้องกลับเข้าสู่เรือนจำ และต้องรับโทษที่เหลืออยู่หลังจากหักจากระยะเวลาที่ควบคุมผู้กระทำความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์¹¹⁰

1.3 มาตรการพักการลงโทษในประเทศฝรั่งเศส

การพักการลงโทษถือเป็นมาตรการที่นักโทษทุกคนต้องการให้เกิดขึ้นกับตน เพราะถือเสมือนเป็นมาตรการที่ทำให้นักโทษได้รอดพ้นจากการที่ต้องอยู่ในเรือนจำจนครบกำหนด เช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศสที่มีมาตรการพักการลงโทษเหมือนประเทศไทยเพียงแต่ขั้นตอนบางเรื่องจะแตกต่างกันเพราะผู้มีอำนาจในการให้เกิดมาตรการพักการลงโทษจะไม่เหมือนกับประเทศไทย

Where the place designated by the penalty enforcement judge is not the place where the convicted person lives, the decision to place him under electronic surveillance may be taken only with the consent of the person in charge of that place, unless it is a public one.

¹⁰⁹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ฝรั่งเศส มาตรา 723-8 วรรค 2

¹¹⁰ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 723-9 วรรค 3

เพราะในประเทศไทยผู้เสนอเรื่องพักการลงโทษคือ กรมราชทัณฑ์เสนอเรื่องไปที่กระทรวงยุติธรรม ซึ่งกระบวนการของมาตรการพักการลงโทษในประเทศไทยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาไว้ในบทที่ 3 แล้ว แต่ในส่วนของฝรั่งเศสผู้มีอำนาจคือฝ่ายตุลาการซึ่งมีรายละเอียดที่ต้องศึกษาในหัวข้อนี้

1.3.1 ประวัติและความเป็นมาของมาตรการพักการลงโทษของประเทศไทย

การพักการลงโทษในช่วงศตวรรษที่ 19 ประเทศฝรั่งเศสมีขึ้นจากการพัฒนาแนวคิดของการให้เสรีภาพแก่นักโทษที่อยู่ภายในเรือนจำแต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข ซึ่งผู้ริเริ่มแนวคิดนี้คือ Arnould Bonneville de Marsangy¹¹¹ โดยที่เขาได้เสนอแนวคิดในเรื่องพักการลงโทษต่อสภานิติบัญญัติและได้มีการตั้งเงื่อนไขว่าการที่จะจัดให้นักโทษได้รับการพักการลงโทษต้องปรากฏว่านักโทษต้องได้รับอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของโทษสุทธิที่ได้รับและนักโทษคนนั้นต้องแสดงให้เห็นว่าสามารถกลับตนเป็นคนดีและฟื้นฟูตนเองในทุกด้าน แต่ทว่าฝ่ายนิติบัญญัติกลับเข้าใจเงื่อนไขของ Marsangy ผิดไปจากเดิมเพราะฝ่ายนิติบัญญัติเข้าใจว่ามาตรการพักการลงโทษเป็นความกรุณาที่มอบให้กับนักโทษที่ประพฤติดีจึงตอบแทนเป็นรางวัลคือพักการลงโทษทำให้ฝ่ายบริหารนำข้อเสนอมาบริหารไม่ให้นักโทษสิ้นเรือนจำแต่กลับประสบปัญหาคือนักโทษกลับมากระทำความผิดซ้ำไม่ได้ทำให้นักโทษเกิดการแก้ไขหรือฟื้นฟูพฤติกรรมนักโทษซึ่งผิดวัตถุประสงค์ของ Marsangy¹¹²

ในช่วงปี ค.ศ. 1930 เริ่มมีการถกเถียงของนักกฎหมายชาวฝรั่งเศสว่า ควรให้ศาลมีบทบาทในกระบวนการของมาตรการพักการลงโทษ ประกอบกับรัฐธรรมนูญมาตรา 66 ของฝรั่งเศส ได้บัญญัติฝ่ายตุลาการอยู่ในฐานะผู้พิทักษ์เสรีภาพของปัจเจกควรเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการในเรื่องการบังคับโทษ¹¹³ เป็นเหตุที่ทำให้เกิดการปฏิรูปเพื่อเพิ่มอำนาจให้ฝ่ายตุลาการโดยให้ผู้พิพากษาสามารถปรับใช้โทษ รวมถึงมีอำนาจเหนือผลของกำหนดโทษที่ฝ่ายตุลาการได้กระทำ อย่างไรก็ตามแม้กฎหมายจะให้อำนาจผู้พิพากษาเข้ามาควบคุมในเรื่องบังคับโทษโดยไม่มีอำนาจชี้ขาดหรือตัดสินใดแต่อำนาจที่ผู้พิพากษาได้รับเพื่อบังคับโทษยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ต่อมาปี 1958¹¹⁴ ได้มีการกำหนดให้ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ ไม่เพียงแต่ควบคุมการพักการลงโทษ แต่ควบคุมระบบการบังคับโทษทั้งระบบหลังกำหนดโทษ โดยการให้ผู้พิพากษาคณะหนึ่งควบคุมระบบการบังคับโทษต่อหนึ่งเรือนจำ แต่ทว่าเกิดการต่อต้านจากฝ่ายราชทัณฑ์เพราะ

¹¹¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Arnould_Bonneville_de_Marsangy

¹¹² Christopher L. Blakesley, "Conditional Liberation (Parole) in France", 39 La. L., 5 (1978)

¹¹³ Ibid., p.10

¹¹⁴ F. Desportes et F. Le Guehée. (2003) Droit penal general, 10e edition Economica no 1045 p.907

ผู้พิพากษาไม่มีข้อมูล ในด้านสภาพแวดล้อมของเรือนจำ ไม่ได้เรียนรู้ถึงบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ของนักโทษ เกรงว่าผู้พิพากษาไม่สามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาประกอบการตัดสินใจว่านักโทษควร ได้รับการพักการลงโทษหรือไม่ และระบบนี้เป็นลดทอนอำนาจของฝ่ายราชทัณฑ์ลงอย่างชัดเจน ทำให้ฝ่ายราชทัณฑ์ไม่สามารถใช้อำนาจควบคุมระบบภายในได้อย่างเต็มที่ ซึ่งปัจจุบันในประเทศ ฝรั่งเศสยังใช้ระบบผู้พิพากษาปรับใช้โทษและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และนี่จึงเป็นที่มาของระบบการ พักการลงโทษโดยฝ่ายตุลาการในประเทศฝรั่งเศส

3.2 มาตรการพักการลงโทษของประเทศฝรั่งเศสปัจจุบัน

ปัจจุบันในประเทศฝรั่งเศสในเรื่องอำนาจการพักการลงโทษยังเป็นอำนาจของฝ่าย ตุลาการที่ยังทำหน้าที่ในการปรับใช้โทษกับนักโทษ ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้มีการพักการลงโทษ ศาลต้องพิจารณาถึงสภาพภายในเรือนจำและโทษอื่นที่ใช้ในการบังคับโทษกับนักโทษผู้นั้น เพื่อที่จะลงโทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน ซึ่งผู้พิพากษาที่จะเป็นผู้บังคับใช้โทษกับนักโทษ คือผู้พิพากษาศาลแขวง ส่วนศาลที่ปรับใช้โทษ อยู่ในเขตอำนาจศาลศาลอุทธรณ์ โดยในองค์คณะผู้ พิพากษาองค์คณะหนึ่งประกอบด้วย หัวหน้าคณะคนหนึ่ง และผู้ช่วยสองซึ่งได้มาจากการแต่งตั้ง จากผู้พิพากษาอาวุโสสูงสุดในเขตอำนาจศาลนั้น ส่วนผู้พิพากษาที่ปรับใช้โทษได้รับการแต่งตั้งจาก ประธานศาลอุทธรณ์¹¹⁵

ในเรื่องหลักการบังคับโทษของประเทศฝรั่งเศสใช้สำหรับปรับตัวและฟื้นฟู ผู้กระทำความผิด รวมถึงป้องกันผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำซ้ำในแบบเดิม ทั้งที่การลงโทษ ของประเทศฝรั่งเศสได้มีการนำทฤษฎีการลงโทษทางอาญามาประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย ทฤษฎี ยับยั้งการกระทำความผิด ทฤษฎีปรับพฤติกรรม และทฤษฎีตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม ซึ่งการนำทั้งสามทฤษฎีมาใช้เพื่อยับยั้งการที่ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำผิดซ้ำ รวมถึงการแก้ไข เพื่อฟื้นฟูและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดและป้องกันให้สังคมพ้นจากการกระทำ ความผิด และคำนึงถึงสิทธิผู้เสียหายด้วย

หลักเกณฑ์คัดเลือกนักโทษที่ควรได้รับการพักการลงโทษของประเทศฝรั่งเศส ประเทศฝรั่งเศสได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์นี้ไว้ในทฤษฎีการลงโทษ ซึ่งออกตามความในประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาของฝรั่งเศส โดยมีการแบ่งนักโทษที่ได้รับการพักการลงโทษไว้สองกรณี กรณีแรกคือ ผู้กระทำความผิดในกรณีปกติเป็นผู้ที่ได้รับโทษมาตั้งแต่หนึ่งถึงได้รับการพิจารณาในพักการ ลงโทษ กรณีที่สองผู้กระทำความผิดซ้ำซาก จะได้รับการพิจารณาการพักการลงโทษต่อเมื่อได้รับโทษ มาแล้วสองในสามส่วนของโทษทั้ง

¹¹⁵ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 712-1

นอกจากนี้ การพักการลงโทษได้ให้สิทธิเป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 4 ปี หรือโทษจำคุกที่เหลืออยู่ไม่เกิน 4 ปี และผู้กระทำความผิดเป็นผู้ปกครองของเด็กอายุน้อยกว่า 10 ปี ซึ่งจะได้รับพักการลงโทษเป็นกรณีพิเศษ แต่มีข้อยกเว้นในกรณีที่นักโทษได้กระทำความผิดอย่างร้ายแรง และถึงแม้ไม่ได้กระทำความผิดอย่างร้ายแรงแต่ได้กระทำต่อเด็ก¹¹⁶

การพักการลงโทษของประเทศฝรั่งเศสนอกจากเรื่องความผิดที่ต้องเข้าเกณฑ์คัดเลือกการพักการลงโทษแล้ว ในเรื่องความประพฤติเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะจุดประสงค์ของการบังคับโทษจำคุกในเรือนจำของประเทศฝรั่งเศสคือการหวังให้นักโทษไม่ต้องกลับไปกระทำความผิดซ้ำ และได้ฟื้นฟูพร้อมกับปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมประการแรกนักโทษที่จะได้รับการพักการลงโทษคือนักโทษผู้นั้นต้องแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวเข้ากับสังคมเพราะการปล่อยตัวนักโทษนั้น คือการให้นักโทษกลับคืนสู่สังคมและเท่ากับว่านักโทษต้องสามารถปรับตัวเข้าหาสังคมได้แล้วมิใช่การปรับตัวไม่ได้กลายเป็นสาเหตุให้กระทำความผิดซ้ำประการที่สองคือการที่นักโทษคนนั้นได้พิสูจน์ให้เห็นว่าสามารถทำงานได้เพราะเมื่อออกไปจากเรือนจำต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพเพราะหากทำงานไม่ได้นักโทษอาจกลับไปประกอบอาชญากรรมซึ่งถือเป็นการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งการพิสูจน์ว่านักโทษสามารถทำงานได้คือการเข้าฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ที่ภายในเรือนจำได้จัดอบรมขึ้นสำหรับนักโทษในช่วงระหว่างที่รับโทษอยู่ที่เรือนจำ แต่มีข้อยกเว้นสำหรับนักโทษกลุ่มหนึ่งที่อาจได้รับการพักการลงโทษคือกรณีที่นักโทษผู้นั้นมีบทบาทสำคัญในการดูแลครอบครัวหากไม่มีนักโทษผู้นี้แล้ว ครอบครัวไม่มีรายได้เพื่อดำรงชีพรวมถึงกรณีนักโทษที่มีอาการเจ็บป่วยต้องได้รับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องหากไม่ได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่องอาการอาจกำเริบหรือความเจ็บป่วยทุกข์ทรมาณรุนแรงมากขึ้น และกรณีสุดท้ายคือนักโทษผู้นั้นได้แสดงให้เห็นว่าต้องการชดเชยให้ผู้เสียหายในส่วนที่ผู้เสียหายได้สูญเสียจากการถูกกระทำ¹¹⁷

นอกจากในเรื่องความประพฤตินักโทษแล้วมีเรื่องที่สำคัญอีกเรื่องคือเรื่องเอกสารที่ต้องใช้ยื่นประกอบการพิจารณาพักการลงโทษแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนแรกคือเอกสารเกี่ยวกับคำพิพากษาจัดทำโดยสถาบันอัยการซึ่งอยู่กับศาลที่พิพากษาความผิดนักโทษผู้นั้น และจัดทำขึ้นสำหรับผู้ที่ต้องรับโทษหรือโทษที่เหลืออยู่ยังไม่ได้รับตั้งแต่สามปีขึ้นไปนับแต่วันที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด¹¹⁸

¹¹⁶ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 729

¹¹⁷ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 729

¹¹⁸กฤษฎีกาออกตามความประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา D 158

ส่วนที่สองส่วนที่เกี่ยวกับเรือนจำ ผู้ที่ทำหน้าคือหัวหน้าเรือนจำ ประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติของนักโทษระหว่างที่อยู่ในเรือนจำ รวมถึงคำสั่งต่างที่ราชทัณฑ์มีต่อนักโทษ¹¹⁹ ซึ่งประกอบด้วยสถิติด้านวินัยของนักโทษที่จะได้รับการพิจารณาการพักการลงโทษและมาตรการที่สามารถช่วยเหลือนักโทษเพื่อนักโทษสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติ¹²⁰

ส่วนที่สามเป็นส่วนที่เกี่ยวกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือนักโทษให้สามารถคืนสู่สังคมและคุมประพฤติ ได้แก่ ข้อมูลที่ถูกรวบรวมโดยเจ้าหน้าที่คุมประพฤติที่ได้มีการเฝ้าสังเกตการณ์นักโทษตลอดช่วงระยะเวลาที่นักโทษผู้นั้นอยู่ในเรือนจำ เพื่อนำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาและเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการปล่อยตัว¹²¹

ส่วนสุดท้าย คือ คะแนนที่ได้จากคำสั่งของศาลชั้นพิจารณาและพิพากษาคดีเพราะศาลเห็นว่ามี ความจำเป็นต้องทราบข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาคดีหรือเพื่อออกคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอย่างเหมาะสม¹²² และจากคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมที่สั่งให้หน่วยงานมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือนักโทษให้สามารถคืนสู่สังคมและคุมประพฤติสอบสวนเกี่ยวกับ สถานะครอบครัวและสังคมของนักโทษในชั้นแรกรับของเรือนจำ โดยประกอบด้วย การสังเกต ตรวจสอบ และการประเมินบุคลิกลักษณะ สถานะทางการแพทย์ ทางจิตวิทยา ทรัพย์สิน ครอบครัวและสถานะทางสังคม ทั้งก่อนอยู่ในเรือนจำ และระหว่างที่รับโทษอยู่ภายในเรือนจำ¹²³

การยื่นเอกสารทั้งสี่ส่วนนี้อาจแสดงต่อผู้พิพากษาปรับใช้โทษเมื่อผู้พิพากษาปรับใช้โทษมาตรวจเยี่ยมเรือนจำ¹²⁴ เพราะผู้พิพากษาปรับใช้โทษต้องวินิจฉัยในเรื่องที่เกี่ยวกับนักโทษ และต้องรับรู้ถึงความเป็นไปของสภาพภายในเรือนจำอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้จึงเป็นทำให้ผู้พิพากษาปรับใช้โทษมีหน้าที่ในการตรวจตราสภาพภายในเรือนจำ กระบวนการด้านวินัยของเรือนจำ ซึ่งผู้พิพากษาปรับใช้โทษมีหน้าที่ในการตรวจเรือนจำอย่างน้อยเดือนละครั้งและในขณะเดียวกันผู้พิพากษาปรับใช้โทษมีหน้าที่ในการตรวจสภาพของการบังคับโทษนักโทษที่อยู่ในเรือนจำ ต้องให้คำแนะนำแก่ผู้มีอำนาจภายในเรือนจำ รวมถึงผู้พิพากษาปรับใช้โทษต้องรับฟังคำร้องทุกข์ของนักโทษภายในเรือนจำและการรับฟังรายงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่รายงานถึงสถานการณ์การทำงานของเรือนจำและสภาพการทำงาน โดยทั่วไปของเรือนจำ แต่ข้อยกเว้นการใช้

¹¹⁹ กฤษฎีกาออกตามความประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา D 159

¹²⁰ กฤษฎีกาออกตามความประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา D 160

¹²¹ กฤษฎีกาออกตามความประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา D 162

¹²² กฤษฎีกาออกตามความประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา D 78

¹²³ กฤษฎีกาออกตามความประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา D 79

¹²⁴ กฤษฎีกาออกตามความประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา D 522

อำนาจของผู้พิพากษาปรับใช้โทษที่มีต่อเรือนจำคือผู้พิพากษาปรับใช้โทษจะไม่มีอำนาจตัดสินใจในการบริหารเรือนจำเพราะอำนาจการบริหารเรือนจำเป็นของฝ่ายบริหารในการควบคุมเรือนจำ ทั้งผู้คุมเรือนจำในแต่ละเรือนจำ และฝ่ายตุลาการไม่ก้าวล่วงอำนาจของฝ่ายบริหารทั้งสิ้น¹²⁵

หลังจากที่ได้มีการพิจารณาว่า นักโทษผู้ใดมีคุณสมบัติครบถ้วนแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการพิจารณาว่าบุคคลนั้นสมควรได้รับการพักการลงโทษหรือไม่ คือ การพักการลงโทษให้แก่ักโทษที่ต้องรับโทษจำคุกไม่เกินกว่าสิบปี การพักการลงโทษให้แก่ักโทษที่เหลือไม่เกินสามปี ซึ่งสองกรณีจะเป็นอำนาจของผู้พิพากษาปรับใช้โทษเป็นผู้พิจารณาว่าสมควรได้รับการพักการลงโทษหรือไม่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสตามมาตรา 712-6 และกรณีที่นักโทษได้รับโทษจำคุกมากกว่า 10 ปี หรือมีโทษที่จำคุกเหลือเกินกว่าสามปีเป็นอำนาจของศาลปรับใช้โทษจะเป็นผู้พิจารณาว่าบุคคลดังกล่าวสมควรได้รับการพักการลงโทษหรือไม่โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 712-7¹²⁶

การพิจารณาการพักการลงโทษโดยผู้พิพากษาปรับใช้โทษและศาลปรับใช้โทษมีการจัดให้พิจารณาในเรื่องนี้ปีละหนึ่งครั้ง เมื่อนักโทษได้รับโทษตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้แล้ว¹²⁷ ซึ่งการพิจารณาพักการลงโทษศาลเป็นผู้พิจารณาเองโทษผู้ร้อง ไม่ต้องมีการร้องขอเลย¹²⁸

ในการพิจารณาการพักการลงโทษ ผู้พิพากษาปรับใช้โทษและศาลปรับใช้โทษการวินิจฉัยได้ต่อเมื่อมีการพิจารณาต่อหน้าคู่ความทั้งสองฝ่ายทั้งนี้ได้มีการรับฟังความเห็นจากผู้แทนของฝ่ายราชทัณฑ์รวมถึงข้อเสนอแนะจากอัยการและความเห็นของผู้เสียหายและทนายความของผู้เสียหายกรณีที่ผู้พิพากษาปรับใช้โทษสามารถอนุญาตให้พิจารณาได้โดยไม่ต้องต่อหน้าคู่ความทั้งสองฝ่ายก็ได้ แต่ต้องได้รับยินยอมจากอัยการเขตและผู้กระทำความผิด¹²⁹

หากสังเกตแล้วการพักการลงโทษของฝรั่งเศสและประเทศไทยมีลักษณะที่คล้ายกัน ในบางส่วนแต่มีความแตกต่างกันตรงที่ของไทยกรมราชทัณฑ์ให้อำนาจแก่เรือนจำในการพิจารณาว่านักโทษผู้ใดสมควรได้รับการพักการลงโทษหรือไม่แต่ในประเทศฝรั่งเศสเป็นผู้พิพากษาปรับใช้โทษกับศาลปรับใช้โทษซึ่งในกระบวนการพักการลงโทษของไทยผู้พิพากษาไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการพักการลงโทษเลย และเกณฑ์การพักการลงโทษของไทยมีกรณีการพักการลงโทษให้กับ

¹²⁵อำนาจในการพิจารณาการพักการลงโทษ พรเลิศ ศักดิ์สงวนมณูญ น.90

¹²⁶ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 730 วรรคหนึ่ง

¹²⁷ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 730 วรรคสอง

¹²⁸กฤษฎีกาออกตามความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา D 523 วรรคหนึ่ง

¹²⁹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 712-6 วรรคสอง และมาตรา 712-7

ผู้สูงอายุแต่ในขณะที่ประเทศฝรั่งเศสไม่มีอีกเรื่องหนึ่งคือประเทศไทยมีการแบ่งชั้นนักโทษแต่ตามที่ได้ศึกษาข้อมูลการพักการลงโทษของฝรั่งเศสไม่มีการแบ่งชั้นนักโทษเหล่านี้คือข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลของการพักการลงโทษในประเทศฝรั่งเศสและนำมาสรุปอย่างละเอียดเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

จากการศึกษามาตรการการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดแทนโทษจำคุกของประเทศฝรั่งเศสเป็นการใช้กำลังข้อเท้าเพื่อควบคุมผู้กระทำความผิด ส่วนความผิดที่ประเทศฝรั่งเศสจะนำกำลังข้อเท้ามาใช้แทนโทษจำคุก เช่น ความผิดฐานพรากรผู้เยาว์ไปจากผู้ใช้อำนาจปกครอง ความผิดฐานเปลือยหรือเปิดเผยร่างกายต่อหน้าธารกำนัล เป็นต้น

ในประเทศไทยมีความผิดปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาบางมาตราที่คล้ายคลึงกับประเทศฝรั่งเศส สามารถนำมาตรการการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดแทนโทษจำคุกประยุกต์ใช้กับความผิดเหล่านี้ได้อย่างเช่นฝรั่งเศสได้ และความผิดเหล่านี้อัตราโทษไม่สูงมาก และการใช้มาตรการนี้เป็นการลดงบประมาณและความหนาแน่นภายในคุกได้มาก

ส่วนในเรื่องการพักการลงโทษของประเทศฝรั่งเศสจุดที่น่าสนใจคือและเหมาะสมแก่การนำมาใช้กับประเทศไทยคือกรณีผู้กระทำความผิดเป็นผู้ปกครองของเด็กอายุน้อยกว่า 10 ปี จะได้รับพักการลงโทษเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งประเทศไทยมีผู้สูงอายุจำนวนมากที่ต้องรับผิดชอบครอบครัวหากนำกรณีนี้มาใช้ในประเทศไทยโดยการเพิ่มกฎหมายในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ของไทยเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสในการพักการลงโทษได้มากขึ้นกว่าเดิมถึงแม้ว่าจะต้องรับโทษจำคุกช่วงเวลาหนึ่ง

2. มาตรการแทนการลงโทษจำคุกของประเทศอังกฤษ

ในปัจจุบันกฎหมายของประเทศอังกฤษ ได้มีการกำหนดความผิดไว้ในรูปแบบลายลักษณ์อักษร ซึ่งศาลได้มีการกำหนดโทษที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิดและสภาพของตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งการลงโทษในลักษณะนี้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหอย่างแท้จริง เพราะประเทศอังกฤษได้มีการนำทฤษฎีการลงโทษทางอาญา คือ ทฤษฎีการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม และทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมาประยุกต์ใช้ในการร่างกฎหมาย ซึ่งรายละเอียดของทั้งสองทฤษฎีนี้ผู้เขียนได้ทำการศึกษาไว้ในบทที่ 2 โดยกฎหมายที่ประเทศอังกฤษใช้ในปัจจุบัน คือ Criminal Justice Act 2003¹³⁰ เป็นกฎหมายฉบับล่าสุดซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้มีการนำแนวคิดในการลงโทษที่พิจารณาถึงการที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดและก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคม ซึ่ง CJA 2003

¹³⁰ www.Legislation.gov.uk

ได้กำหนดมาตรการให้ศาลสามารถออกคำสั่งหรือใช้มาตรการทางอาญาคำเนิการกับผู้กระทำ ความผิด ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคม เพื่อให้ผู้อยู่ในการควบคุม รวมถึงมีมาตรการอื่นในการ ควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำ ความผิดที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมด้วย¹³¹ ทั้งนี้เพื่อให้สังคม ปลอดภัยจากอันตรายที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังมีกรณีที่ได้แก้ไขหลักเกณฑ์ในเรื่องการลงโทษ และการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษไว้ใน The Power Of Criminal Act 2000 (PCCC(S) 2000) และกฎหมายที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษของศาล โดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ในการลงโทษ เกี่ยวกับการพิจารณาว่าโทษต้องร้ายแรงตามสัดส่วนคือ The Criminal Justice Act 1991 โดยผู้ศึกษา ได้ศึกษามาตรการแทนการลงโทษจำคุกของประเทศอังกฤษไว้ ดังนี้

2.1 การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อควบคุมผู้กระทำความผิด

ในประเทศอังกฤษการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อควบคุมผู้กระทำความผิด นั้น ศาลจะเป็นผู้มีคำสั่งซึ่งมาตรการดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ระยะเวลาที่มีคำพิพากษาลงโทษ หรือในช่วงที่มีการปล่อยชั่วคราว คือ เป็น กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวในขณะที่เดียวกันได้รับการประกันตัว ซึ่งระยะนี้ ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดก่อนการปล่อยตัวชั่วคราวโดยต้องมีประกัน และต้องปรากฏต่อศาลว่า เป็นการจำเป็นและเพื่อประกันว่าในระหว่างปล่อยตัวชั่วคราวบุคคลนั้นจะไม่กระทำความผิด เพิ่มขึ้นอีกรวมถึงการไม่รบกวนพยานหรือกระทำการอื่นอันเป็นการขัดขวางขั้นตอนการปฏิบัติใน กระบวนการยุติธรรมทั้งที่เกี่ยวข้องกับตนเองและผู้อื่น หรือการสอบสวน หรือการช่วยเหลือศาล เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับความผิด¹³² ซึ่งก่อนที่จะได้รับการควบคุมตัวโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้ต้องหาจะถูกสัมภาษณ์จากที่ปรึกษากฎหมายหรือทนายความตามที่กฎหมายกำหนดไว้ รวมถึงมี การแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบเกี่ยวกับข้อกำหนดการควบคุมตัวโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์

ข้อกำหนดการควบคุมตัวโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ คือ ข้อกำหนด สำหรับการปล่อยตัวชั่วคราว และมีการควบคุมตัวด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์โดยบุคคลดังกล่าว ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดซึ่งเป็นเงื่อนไขการประกันตัว

2.2.2 ระยะเวลาที่มีคำพิพากษา คือระยะนี้จะใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการ ลงโทษโดยเป็นการลงโทษแทนการลงโทษจำคุก เป็นการกำหนดให้ศาลมีทางเลือกในการที่จะ พิพากษาลงโทษโดยไม่ต้องเลือกใช้การลงโทษจำคุก และเป็นทำให้สังคมปลอดภัย ซึ่งศาลจะ

¹³¹ ฐิติมา ประเสริฐ (2553) การจำคุกในสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร มหาบัณฑิต) สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹³²The Bail Act 1970Section 3 (6)

พิจารณาการออกคำสั่งในการควบคุมผู้กระทำความผิดสำหรับผู้มีอายุกว่า 16 ปีขึ้นไป โดยการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ กรณีนี้จะใช้กับ การที่ศาลออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษในชุมชน¹³³

ใน Criminal Justice Act 2003 มาตรา 177 มีการระบุประเภทของคำสั่งลงโทษมี การระบุประเภทของคำสั่งลงโทษในชุมชน โดยสามารถใช้หลายคำสั่งในคราวเดียว หรือใช้เพียง คำสั่งเดียวก็ได้ โดยมี 12 คำสั่ง ดังนี้

1. คำสั่งให้ทำงาน โดยไม่จ่ายค่าตอบแทน
2. คำสั่งให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด
3. คำสั่งให้เข้าโปรแกรม
4. คำสั่งห้ามกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด
5. คำสั่งห้ามออกนอกสถานที่
6. คำสั่งห้ามเข้าสถานที่หรือเขตกำหนด
7. คำสั่งให้อยู่สถานที่กำหนด
8. คำสั่งให้บำบัดรักษาโรคจิต
9. คำสั่งที่ให้บำบัดฟื้นฟูการติดยาเสพติด
10. คำสั่งให้ฟื้นฟูผู้ติดสุรา
11. คำสั่งให้อยู่ในการคุมประพฤติ
12. คำสั่งให้เข้าศูนย์ฝึกอบรม (แต่กรณีคำสั่งนี้ใช้สำหรับผู้มีอายุไม่เกิน 25 ปี)

ในกรณี 12 คำสั่งที่กล่าวมาข้างต้น ศาลอาจสั่งให้ใช้การควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ควบคู่ไปกับคำสั่งห้ามออกนอกสถานที่ หรือคำสั่งห้ามเข้าสถานที่หรือเขตกำหนด หรือคำสั่งให้อยู่ในสถานที่ที่กำหนด ในส่วนคำสั่งอื่นๆ ในการลงโทษในชุมชน ศาลอาจมีคำสั่งให้ ใช้การควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ได้ แต่เฉพาะที่ศาลเห็นว่ามีความจำเป็น แต่ถ้าศาลจะมี คำสั่งลงโทษในชุมชนมี 2 คำสั่ง ศาลต้องพิจารณาจากสภาพแวดล้อมภายในชุมชนว่าเหมาะสมและ สามารถปฏิบัติตามคำสั่งนั้นได้

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งทั้ง 2 คำสั่ง คือคำสั่งห้ามออกนอกสถานที่และคำสั่งให้อยู่ในสถานที่ที่กำหนดต้องเป็นกรณีที่สถานที่และพื้นที่บริเวณที่ควบคุมให้อยู่ต้องมีสิ่งแวดลอมที่เหมาะสมกับคำสั่งซึ่งศาลจะออกคำสั่งให้ใช้การควบคุมเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์รวมไปกับคำสั่ง

¹³³ Criminal Justice Act 2003 (CJA 2003) มาตรา 147

ห้ามออกนอกสถานที่หรือคำสั่งห้ามเข้าสถานที่หรือเขตกำหนดด้วย แต่ถ้าเป็นกรณีที่ถูกควบคุมไม่ยินยอมและสถานมีและสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสมก็ไม่สามารถทำคำสั่งดังกล่าวมาใช้ได้¹³⁴

คำสั่งห้ามออกนอกสถานที่ คือ คำสั่งที่ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ในสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำสั่งและในระหว่างเวลาที่ถูกกำหนด ซึ่งกำหนดเวลาตั้งแต่สองชั่วโมงขึ้นไปแต่ต้องไม่เกินสิบสองชั่วโมงต่อวัน โดยก่อนออกคำสั่งศาลต้องได้รับข้อมูลและต้องพิจารณาสถานที่ที่ห้ามไม่ให้ผู้กระทำความผิดออกนอกสถานที่ และความเห็นจากบุคคลที่จะได้รับผลกระทบในกรณีที่ผู้กระทำความผิดออกนอกสถานที่ภายในเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่งด้วย

ในส่วนคำสั่งห้ามออกนอกสถานที่ บริเวณสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำสั่งอาจเป็นที่บ้านของผู้กระทำความผิด ซึ่งคำสั่งห้ามออกนอกสถานที่ศาลสามารถใช้คำสั่งที่ได้กับทุกความผิด นอกจากนี้ยังมีข้อยกเว้นที่มีให้ใช้คำสั่งห้ามออกนอกสถานที่ที่กำหนด

1. ความผิดที่กำหนดโทษไว้แน่นอนตามกฎหมาย
2. คดีที่ไม่เข้าเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 109 - 111 แห่ง PCCC(S) A 2000

นอกจากนี้กฎหมายอังกฤษยังมีข้อยกเว้นในกรณีที่มีให้ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ควบคุมผู้กระทำความผิดถึงแม้กฎหมายอังกฤษจะให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจเพื่อจะลงโทษผู้กระทำความผิด แต่ดุลพินิจของศาลนั้น มีการตีกรอบ เพื่อถ่วงดุลอำนาจการใช้ดุลพินิจศาลเพื่อการที่ศาลจะได้ใช้ดุลพินิจภายในขอบเขต ซึ่งมีหลักดังนี้

1. การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อควบคุมผู้กระทำความผิด ซึ่งมีข้อยกเว้นเป็นข้อยกเว้นที่จะนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่จะนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาควบคุมผู้กระทำความผิดไม่ได้ คือ กรณีที่กฎหมายบัญญัติโทษไว้แน่นอน ได้แก่ มาตรา 109 - 111 แห่ง PCCC(S) A 2000 และมาตรา 225 - 228 ของ CJA 2003¹³⁵

2. ศาลต้องพิจารณารายงานสืบเสาะก่อนพิพากษาลงโทษ ผู้กระทำความผิด เพราะในรายงานสืบเสาะเกี่ยวกับการกระทำความผิด สภาพแวดล้อมของการกระทำความผิด เหตุเพิ่มโทษหรือเหตุผลโทษ และสภาพแวดล้อมของผู้กระทำความผิด ซึ่งศาลต้องนำมาประกอบเพื่อใช้ในการพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด

จากการศึกษามาตรการการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อควบคุมผู้กระทำความผิดประเทศอังกฤษศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการออกคำสั่งในการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อควบคุมผู้กระทำความผิด โดยสามารถใช้ก่อนและหลังศาลมีคำพิพากษา โดยการใช้ดุลพินิจ รายงาน

¹³⁴Criminal Justice Act 2003 (CJA 2003) มาตรา 204

¹³⁵รัฐติมา ประเสริฐ (2553) การจำคุกในสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สืบเสาะเกี่ยวกับการกระทำความผิด สภาพแวดล้อมของการกระทำความผิด เพื่อประกอบการพิพากษา ซึ่งประเทศไทยสามารถนำมาปรับใช้ในการลงโทษผู้สูงอายุกรณีผู้สูงอายุผู้นั้นมีปัญหาในด้านสุขภาพร่างกายที่ไม่สามารถใช้ชีวิตในคุกแต่จำเป็นต้องไปอยู่กับบริเวณไว้ภายในบ้านและมีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมโดยใช้เทคโนโลยีในการควบคุมแทนการนำผู้สูงอายุไปไว้ในคุก

2.2 มาตรการพักการลงโทษของประเทศอังกฤษ

ในประเทศอังกฤษเป็นการพักการลงโทษที่ฝ่ายบริหารควบคุม กำกับ ดูแลซึ่งการพักการลงโทษของประเทศอังกฤษก็จะปล่อยเฉพาะนักโทษที่มีความประพฤติดีให้ออกจากเรือนจำก่อนกำหนด เพื่อไม่ให้แก่นักโทษล้นเรือนจำแต่การจะปล่อยตัวออกจากเรือนจำ โดยจะเริ่มศึกษาจากการพักการลงโทษในช่วงก่อนใช้ Criminal Justice Act 2003

2.2.1 มาตรการพักการลงโทษในช่วงก่อนใช้ Criminal Justice Act 2003

การปล่อยตัวนักโทษออกจากเรือนจำของประเทศอังกฤษถูกกำหนดไว้ใน Criminal Justice Act 1967 มีสองระบบ คือ ระบบลดโทษ อยู่บนฐานของการยกโทษให้โดยเป็นการปล่อยก่อนกำหนดเพื่อสำหรับเป็นเครื่องมือในการควบคุมวินัยภายในเรือนจำ ซึ่งจะใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการพักการลงโทษมีหน้าที่ในการพิจารณาปล่อยผู้ที่มีความประพฤติดีออกจากเรือนจำก่อนกำหนด และต้องอยู่ภายใต้การคุมประพฤติของงานคุมประพฤติ ซึ่งการพักการลงโทษจึงถือเป็นความชอบสำหรับนักโทษที่มีความประพฤติดีและเหตุอีกอย่างหนึ่งคือนักโทษต้องต้องสำนึกว่าตนได้กระทำความผิด แต่การพักการลงโทษรูปแบบนี้สำหรับผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษสำหรับนักโทษที่มีระยะเวลาจำคุกระยะเวลาสั้น แต่ถ้าเป็นกรณีนักโทษที่ร้ายแรงเป็นกรณีที่ไม่ควรพักการลงโทษเพราะเป็นอันตรายต่อสังคม

การดำเนินการพักการลงโทษ Local Review Committee มีหน้าที่คัดกรองการนักโทษที่ได้รับคัดเลือกให้ได้รับการพักการลงโทษ และเสนอต่อ Home office Parole Unit ซึ่งจะทำหน้าที่ในการนำเสนอรายชื่อนักโทษต่อคณะกรรมการพักการลงโทษและถ้ากรรมการได้ลงโทษหรือวินิจฉัยแล้ว Secretary of State สามารถโต้แย้งถึงความไม่เป็นธรรมหรือไม่โปร่งใสเพราะกระบวนการพิจารณาเกิดความไม่เป็นธรรม จึงมีการออกกฎหมาย Criminal Justice Act 1991 สำหรับยกเลิกการปล่อยนักโทษที่ถูกจำคุกระยะเวลาสั้น และยกเลิกระบบที่เป็นการลดโทษแต่ให้มีการปล่อยตัวนักโทษก่อนกำหนด และสามารถกำหนดเงื่อนไขว่าหากกระทำผิดซ้ำต้องถูกส่งเข้าเรือนจำ¹³⁶

¹³⁶Susan Easton and Christine Piper

2.2.2 มาตรการพักการลงโทษในประเทศอังกฤษปัจจุบันภายใต้ *Criminal Justice*

Act 2003

การพักการลงโทษของประเทศอังกฤษในปัจจุบันอยู่ภายใต้กฎหมาย *Criminal Justice Act 2003* ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบันซึ่งเป็นกฎหมายที่มีอำนาจสามารถอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้พักการลงโทษ โดยเป็นหน้าที่ *Secretary of the State* เป็นผู้ทำคำสั่งปล่อยและมีองค์กรอื่นหรือกฎหมายที่เป็นผู้กำหนดเวลาในการปล่อยตัวนักโทษ โดยแบ่งโทษจำคุกเป็น 3 กลุ่ม

1) โทษจำคุกที่น้อยกว่าสิบสองเดือน

ศาลไม่สามารถกำหนดโทษควบคุมตัวและปล่อยตัวแบบอัตโนมัติโดยไม่มีเงื่อนไขเหมือน *Criminal Justice Act 1991* แต่ต้องกำหนดระยะเวลาที่ผู้กระทำผิดต้องภายใต้เงื่อนไขพักการลงโทษหลังครบกำหนดโทษจำคุกด้วย โดยกรณีที่นักโทษผู้นั้นต้องรับโทษต่ำกว่า 12 เดือน¹³⁷ ศาลต้องกำหนดจำนวนทั้งหมดของโทษเป็นรายสัปดาห์ ซึ่งไม่น้อยกว่า 28 สัปดาห์แต่ไม่เกิน 51 สัปดาห์ โดยแบ่งออกเป็นเวลากายใต้การควบคุมตัว ซึ่งไม่น้อยกว่า 2 สัปดาห์ แต่ไม่เกิน 13 สัปดาห์ หากพ้นกำหนดเวลา ผู้กระทำผิดถึงได้รับการปล่อยตัว นอกเหนือจากที่กำหนดระยะเวลาภายใต้การควบคุมตัว ศาลต้องกำหนดระยะเวลาที่นักโทษต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการพักการลงโทษ หลังจากครบกำหนดระยะเวลาจำคุกต้องเป็นเวลาอย่างน้อย 26 สัปดาห์

2) โทษจำคุกที่กำหนดเวลาแน่นอนและไม่ต่ำกว่า 12 เดือน

ในกรณีที่นักโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 12 เดือน กรณีที่จะได้รับการพักการลงโทษนักโทษผู้นั้นมาแล้วกึ่งหนึ่ง หากครบกำหนดระยะเวลาถึงหนึ่งของโทษสุดท้ายที่ได้รับ ซึ่งเป็นหน้าที่ *Secretary of the State* ในการปล่อยตัวนักโทษผู้นั้นโดยอัตโนมัติ¹³⁸

ผู้ที่ได้รับการเพิ่มโทษเพราะเป็นบุคคลอันตรายหรือกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ เมื่อได้รับโทษมา กึ่งหนึ่ง ตาม *Criminal Justice Act 2003* ให้เป็นหน้าที่ของ *Secretary of the State* ที่ต้องปล่อยนักโทษที่ได้รับโทษมา กึ่งหนึ่งและตามเงื่อนไขแล้ว¹³⁹

3) โทษจำคุกตลอดชีวิตที่กฎหมายกำหนดไว้และสำหรับความผิดที่ศาลกำหนดโทษเอง

¹³⁷*Criminal Justice Act 2003 (CJA ๒๐๐๓) มาตรา 244 (1)*

¹³⁸*Criminal Justice Act 2003 มาตรา 181 (5)*

¹³⁹*Criminal Justice Act 2003 มาตรา 247 (2)*

โทษจำคุกตลอดชีวิต ศาลเป็นผู้กำหนดโทษขั้นต่ำโดยต้องรับโทษครบตามจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาของศาล และกรรมการพักการลงโทษ ซึ่งได้กำหนดแนวทางการปล่อยตัวนักโทษไว้แล้ว โดยกรรมการพักการลงโทษจะกำหนดแนวทางการปล่อยตัวได้เมื่อ Secretary of the State ร้องขอและกรรมการพักการลงโทษพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่จำเป็นต้องควบคุมนักโทษผู้นั้นต่อไป เพราะการพิจารณานี้ใช้ทฤษฎีการลงโทษทางอาญาคือทฤษฎีตัดผู้กระทำความผิดจากสังคมเพื่อป้องกันสังคมไม่ให้เกิดอันตราย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของ Secretary of the State ที่จะปล่อยตัวนักโทษผู้นั้น¹⁴⁰

Secretary of the State สามารถพักการลงโทษแก่นักโทษที่จำคุกตลอดชีวิตและอาจพักการลงโทษบนฐานของความเมตตา ซึ่งต้องปรึกษาคณะกรรมการพักการลงโทษก็ได้¹⁴¹

การพักการลงโทษของประเทศอังกฤษเป็นการพักการลงโทษที่มีการนำทฤษฎีตัดผู้กระทำออกจากสังคมโดยการนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์และนักโทษสามารถกลับตัวเป็นคนดีถึงแม้ขั้นตอนนี้จะแตกต่างจากของประเทศไทยตรงที่การพักการลงโทษของประเทศไทยนั้นจะมีขั้นตอนซับซ้อนต้องแบ่งชั้นนักโทษในขณะที่ของประเทศอังกฤษขั้นตอนนี้ไม่ซับซ้อนและยุ่งยากโอกาสการที่นักโทษในประเทศอังกฤษจึงไม่ล้นเรือนจำ

3. เปรียบเทียบมาตรการการลงโทษของประเทศไทยกับมาตรการของประเทศฝรั่งเศสและประเทศอังกฤษ

ในปัจจุบันการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยแบ่งโทษทางอาญาโทษทางอาญาไว้ 5 สถาน ดังนี้

1. ประหารชีวิต
2. จำคุก
3. กักขัง
4. ปรับ
5. ริบทรัพย์สิน¹⁴²

¹⁴⁰อำนาจในการพิจารณาการพักการลงโทษ พรเลคส์ สักดิ์สงวนมณูญ น.70

¹⁴¹ Crime (Sentence) Act 1997 มาตรา 29

¹⁴²ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18

ยังไม่มีเพิ่มเติมการลงโทษในรูปแบบอื่นบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาและไม่มี การกล่าวถึงวิธีการลงโทษแทนการจำคุกสำหรับผู้สูงอายุในขณะที่ประเทศฝรั่งเศสและประเทศ อังกฤษมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งการนำอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนการลงโทษจำคุก ในประเทศฝรั่งเศสจะมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมาย อาญาฝรั่งเศส ส่วนในประเทศอังกฤษมีบัญญัติเรื่องการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อควบคุม ผู้กระทำความผิดไว้ในCriminal Justice Act 2003 นอกจากนี้มาตรการที่ใช้แทนการลงโทษจำคุก ของประเทศฝรั่งเศสและประเทศอังกฤษที่มีเหมือนกับประเทศไทยคือ มาตรการพักการลงโทษ ซึ่งกระบวนการขั้นตอนจะมีไม่เหมือนกัน ซึ่งสิ่งที่แตกต่างในการลงโทษทางอาญาคือ ในประเทศ ฝรั่งเศสเน้นการลงโทษเพื่อปรับปรุงและฟื้นฟูพฤติกรรมผู้กระทำความผิดเพื่อไม่ให้กลับไปกระทำ ความผิดเพิ่ม ลักษณะการลงโทษของของประเทศอังกฤษก็กำหนดโทษนั้นต้องกำหนดโทษที่ เหมาะกับความร้ายแรงของความผิดและสภาพของผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่ แท้จริงโดยเน้นที่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ผู้ศึกษาจึงได้ ทำตารางเปรียบเทียบลักษณะการใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษของประเทศไทย ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.1 ตารางเปรียบเทียบลักษณะการใช้มาตรการลงโทษอื่นแทนการลงโทษของประเทศไทย ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษ

เรื่อง	ประเทศไทย	ประเทศฝรั่งเศส	ประเทศอังกฤษ
1. มาตรการที่ใช้แทนการลงโทษจำคุก	- พระราชทาน อภัยโทษ - พักการลงโทษ	- การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคุมตัวผู้กระทำความผิด - พักการลงโทษ	- การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อควบคุมผู้กระทำความผิด - พักการลงโทษ
2. กฎหมายที่ใช้ในการบัญญัติมาตรการที่ใช้แทนการลงโทษจำคุก	- พระราชทาน อภัยโทษ 1. พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. 2562 (ล่าสุด) - พักการลงโทษ		- การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อควบคุมผู้กระทำความผิด 1. Criminal Justice Act 2003

1. พระราชบัญญัติ
ราชทัณฑ์

- พักการลงโทษ

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

เรื่อง	ประเทศไทย	ประเทศฝรั่งเศส	ประเทศอังกฤษ
2. กฎหมายที่ใช้ในการ บัญญัติมาตรการที่ใช้ แทนการลงโทษจำคุก		- การนำอุปกรรม อิเล็กทรอนิกส์ควบคุม ตัวผู้กระทำความผิด 1 . Code of Criminal Procedure 2. Penal Code - พักการลงโทษ 1. Code of Criminal Procedure 2. กฎฎีกาออกตาม ความ Code of Criminal Procedure	1. Criminal Justice Act 2003
3. ลักษณะความผิดที่ใช้ แทนการลงโทษจำคุก	- พระราชทานอภัยโทษ 1. ได้ทุกกรณีเว้นเฉพาะ ความผิดตามบัญชี ความผิดท้ายพระราช กฤษฎีกาพระราชทาน อภัยโทษ พ.ศ. 2562 2. ใช้หลักเกณฑ์ตามที่ กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติ พระราชทัณฑ์ พ.ศ.	- การนำอุปกรรม อิเล็กทรอนิกส์ควบคุม ตัวผู้กระทำความผิด 1. โทษจำคุกไม่เกิน หนึ่งปี 2. โทษจำคุกไม่เกินหนึ่ง ปีและไม่ได้รับการพัก การลงโทษ 3. ผู้กระทำความผิดที่ ได้รับคำพิพากษาให้ใช้	- การใช้เครื่องมือ อิเล็กทรอนิกส์เพื่อ ควบคุมผู้กระทำความผิด แบ่งเป็น 2 ระยะ 1. ระยะก่อนมีคำพิพากษา ในช่วงที่มีการปล่อยตัว ชั่วคราวและได้รับการ ประกันตัว

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

เรื่อง	ประเทศไทย	ประเทศฝรั่งเศส	ประเทศอังกฤษ
3. ลักษณะความผิดที่ใช้แทนการลงโทษจำคุก		<ul style="list-style-type: none"> - พักการลงโทษ 1. ผู้ได้รับโทษกึ่งหนึ่ง 2. ผู้กระทำความผิดซ้ำซากและได้รับโทษสองในสามส่วน 3. ผู้ได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 4 ปี หรือเหลือโทษจำคุกไม่เกิน 4 ปี และผู้กระทำความผิดเป็นผู้ปกครองเด็กอายุน้อยกว่า 10 ปี 	<ul style="list-style-type: none"> 2. ระยะเวลาหลังจากมีคำพิพากษาใช้ในการควบคุมผู้กระทำความผิดสำหรับผู้มีอายุ 16 ปีขึ้นไป - พักการลงโทษ - โทษจำคุกที่น้อยกว่าสิบสองเดือน 2. โทษจำคุกที่กำหนดเวลาแน่นอนและไม่ต่ำกว่าสิบสองเดือน 3. โทษจำคุกตลอดชีวิตที่กฎหมายกำหนดไว้และที่ศาลกำหนดโทษเอง

ตารางข้างต้นจะสังเกตเห็นได้ว่าการใช้มาตรการการลงโทษอื่นแทนการลงโทษจำคุกของประเทศฝรั่งเศสและประเทศอังกฤษเปิดกว้างมากกว่าประเทศไทย หากประเทศไทยสามารถนำมาตรการการลงโทษอื่นของประเทศฝรั่งเศสและประเทศอังกฤษนำมาปรับใช้ จะเป็นการเพิ่มทางเลือกในการลงโทษนักโทษผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดตามกฎหมายอาญา โดยการนำทฤษฎีการลงโทษทางอาญามาปรับใช้นั้น อาจเป็นทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นการแก้ไขและฟื้นฟูพฤติกรรมผู้กระทำความผิด ในขณะที่เดียวกันควรนำแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิมคือการที่บุคคลอย่างผู้สูงอายุ ควรใช้การลงโทษที่หลีกเลี่ยงการจำคุก นำมาประกอบกับทฤษฎีปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมเช่น การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดผู้สูงอายุ และอาจมีเงื่อนไขที่กฎหมายอาญาไทยอาจนำมาใช้ประกอบคือการทำบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ให้กับชุมชน เพื่อเป็นการฟื้นฟูทางด้านจิตใจและเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้แตกต่างไปจากพฤติกรรมเดิม หรือการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดผู้สูงอายุในขณะที่เคียวควรจัดให้มีการฝึกอาชีพ อบรมธรรมะให้กับผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นการป้องปรามการกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ตามหลักของทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ต้องการให้ผู้กระทำความผิดกลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิม

หากวิเคราะห์วิธีการลงโทษทางอาญาของกฎหมายไทยแล้ว การลงโทษผู้สูงอายุของประเทศไทยใช้วิธีการลงโทษจำคุกเช่นเดียวกับบุคคลวัยที่แตกต่างกัน ซึ่งมีสถิติสัมพัทธ์ของสมบูรณแต่ในผู้สูงอายุเป็นวัยที่ความเสื่อมถอยที่การลงโทษไม่ควรเหมือนเช่นกับบุคคลในวัยอื่น โดยในภาษาละตินได้กล่าวไว้ย่อข้อความหนึ่ง “*Luris ratio non estadem, ulciscicum populous idem, non pulchra, sic et lexeadempoena, qui fait idem, non pulchra, ego*” จากสำนวนดังกล่าวแปลความหมายในทางกฎหมายได้ว่า “กฎหมายที่ไม่เหมือนกันหากนำไปใช้ลงโทษกับคนที่เหมือนกันแล้ว กฎหมายนั้นห้ามความยุติธรรมไม่เฉกเช่นเดียวกันกับ กฎหมายที่เหมือนกันแต่ถ้านำไปลงโทษกับคนที่ไม่เหมือนกันก็ห้ามความยุติธรรมไม่เช่นเดียวกัน” จากข้อความดังกล่าวเปรียบเทียบกับวิธีการลงโทษผู้สูงอายุที่ใช้วิธีการลงโทษโดยการจำคุกเหมือนเช่นกับบุคคลวัยอื่นซึ่งการลงโทษทางอาญาไม่มีความจำเป็นที่ต้องใช้การจำคุกเป็นการลงโทษเสมอไปอาจเป็นการลงโทษที่ยุติธรรมกับบุคคลในวัยอื่น แต่ไม่ใช่การลงโทษที่ยุติธรรมสำหรับผู้สูงอายุ

นักปรัชญาชาวกรีกโบราณอย่างเพลโตให้ความหมายของคำว่า “ยุติธรรม”¹⁴³ หมายถึง การที่แต่ละคนกระทำสิ่งที่ตนเกี่ยวข้องให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ซึ่งความยุติธรรมเปรียบเสมือนองค์รวมของคุณธรรม และถือเป็นคุณธรรมที่สำคัญ ซึ่งการใช้กฎหมาย และการลงโทษควรมีความสัมพันธ์เหมาะสม และต้องมีความยุติธรรมกับผู้เสียหายและผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดทางอาญา เพราะอย่างหนึ่งที่สำคัญกฎหมายต้องอยู่คู่คุณธรรม ถึงแม้การใช้กฎหมายอาญาเพื่อพิจารณาพิพากษาความผิดเหมือนกันแต่การลงโทษผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดทางอาญาอาจมีความแตกต่างกับบุคคลในวัยอื่น แต่ไม่ได้หมายความว่าความยุติธรรมต้องลดลง

ถ้าพิจารณาแล้วการบังคับโทษจำคุกผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญาลักษณะการลงโทษควรพิจารณาจาก องค์ประกอบดังนี้

1. ลักษณะการก่ออาชญากรรม

¹⁴³ [http://old-book.ru.ac.th/e-book/inside/html/dlbook.asp?code=LW201\(47\)](http://old-book.ru.ac.th/e-book/inside/html/dlbook.asp?code=LW201(47))

2. ลักษณะการกระทำความคิดมีสาเหตุที่มาจากอย่างไร

สองข้อนี้เป็นการที่ทำให้ทราบถึงต้นเหตุของการกระทำความคิดของผู้สูงอายุที่กระทำความคิดทางอาญา ซึ่งเป็นรายละเอียดที่ควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้ อย่างไรก็ตามการลงโทษผู้สูงอายุที่ได้กระทำความคิดทางอาญาควรมีการปรับเปลี่ยนวิธีการลงโทษให้เกิดความเหมาะสม อาจนำวิธีการลงโทษของต่างประเทศมาประยุกต์ให้เกิดความเหมาะสมได้ โดยที่ไม่ต้องใช้วิธีการลงโทษโดยการจำคุก อย่างเช่นที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาวิธีการลงโทษของประเทศอังกฤษ และประเทศฝรั่งเศสที่มีการลงโทษอื่นที่ไม่ใช่วิธีการลงโทษจำคุก แต่มีมาตรการอื่นมารองรับแทนการลงโทษจำคุก ซึ่งเป็นมาตรการที่ประเทศไทยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ โดยที่ผู้สูงอายุไม่ต้องถูกลงโทษจำคุกเพราะในปัจจุบันการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังสูงอายุในประเทศไทยไม่เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังสูงอายุ การนำมาตรการอื่นมารองรับแทนการใช้โทษจำคุก เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และปรับบทลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลในวัยสูงอายุ เพราะผู้สูงอายุที่กระทำความคิดทางอาญาเป็นกลุ่มผู้กระทำความคิดที่ไม่มีความเสี่ยงในการหลบหนีและไม่มีโอกาสในการกระทำความคิดร้ายแรง เนื่องมาจากความเสื่อมถอยทางด้านความคิด ร่างกาย เจตจำนงเสรีที่มีอย่างจำกัดตามแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาเก็งคังเดิม

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าการใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุ จึงเป็นความยุติธรรมที่เปรียบเสมือนคุณธรรมของสังคมตามหลักแนวคิดของเพลโต และอาจเป็นการกล่าวได้ว่า “การลงโทษวิธีเดียวไม่ควรนำมาใช้กับบุคคลที่แตกต่างกัน เพราะจะทำให้ความไม่เป็นธรรมในสังคม” ถึงแม้ผู้สูงอายุจะเป็นผู้กระทำความคิดทางอาญา แต่เชื่อว่านักโทษจะหาความยุติธรรมจากการใช้วิธีการลงโทษที่เหมาะสมกับบุคคลผู้สูงอายุไม่ได้

มหาปราชญ์ชาวอังกฤษ ชื่อ เดวิด ฮูม วิเคราะห์ เรื่องความยุติธรรมว่า¹⁴⁴ ความยุติธรรมมิได้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งในความคิดของฮูม แสดงให้เห็นว่า หากสังคมหรือมนุษย์ในสังคมพัฒนา กฎบัญญัติ และมีความเจริญด้านจิตใจ ความยุติธรรมย่อมดำรงอยู่ในสังคมนั้น จากความของเดวิด ฮูม เปรียบเทียบได้ว่าการลงโทษนั้น เกิดจากความคิดของคนในสังคมนั้นที่ทำให้เกิดวิธีการลงโทษ

ในขณะเดียวกัน “ความยุติธรรม” จะผูกพันกับเรื่องศาสนา หากพิจารณาประกอบกับเชิงปรัชญา ความยุติธรรมเป็นสิ่งที่มีความหมายและศีลธรรมรวมไว้ด้วยกัน ซึ่งถ้ามองให้สอดคล้องความยุติธรรมกับวิธีการลงโทษนั้น วิธีการลงโทษควรถูกใช้ด้วยความยุติธรรมกับคนถูกประเวทจะใช้เพียงเพื่อลงโทษแบบ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน”ตามแบบทฤษฎีกรรมสนอง แต่วิธีการลงโทษที่

¹⁴⁴[http://old-book.ru.ac.th/e-book/inside/html/dlbook.asp?code=LW201\(47\)](http://old-book.ru.ac.th/e-book/inside/html/dlbook.asp?code=LW201(47))

ยุติธรรมคือการลงโทษเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตามทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เปรียบเสมือนเป็นการให้โอกาสผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญาถึงแม้ต้องถูกลงโทษแต่ในขณะเดียวกันได้รับการฟื้นฟูและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อกลับคืนสู่สังคมโดยไม่ต้องใช้วิธีการลงโทษจำคุก อีกทั้งการไม่ลงโทษจำคุกไม่เป็นการทำลายคุณลักษณะประจำตัวของผู้สูงอายุแต่ละคน

นอกจากนี้ อริสโตเติล มหาปราชญ์อีกท่านหนึ่งของกรีกโบราณ ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของเพลโต ภายใต้อิทธิพลของเพลโต กล่าวคือขณะที่เพลโตมองว่า ความยุติธรรมเป็นเสมือนองค์รวมของเหล่าคุณธรรมทั้งหมด ซึ่งแนวคิดของอริสโตเติลนั้นเป็นการตีค่าคุณธรรมเรื่องความยุติธรรมอย่างสูงสุดของจักรวาล การมองความยุติธรรมว่าเป็นคุณธรรมเฉพาะเรื่องของอริสโตเติล หรือคุณธรรมพิเศษเรื่องหนึ่งในท่ามกลางคุณธรรมหลายหลากในสังคม ประการหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

แนวความคิดของอริสโตเติล แบ่งความยุติธรรมออกเป็น 2 ประเภท

1. ความยุติธรรมโดยธรรมชาติ หมายถึง หลักความยุติธรรมซึ่งมีลักษณะเป็นสากลใช้ได้ต่อมนุษย์ทุกคน ไม่มีขอบเขตจำกัด และอาจค้นพบได้โดย “เหตุผลบริสุทธิ์” ของมนุษย์

2. ความยุติธรรมตามแบบแผน หมายถึง ความยุติธรรมซึ่งเป็นไปตามตัวบทกฎหมายของบ้านเมือง หรือธรรมเนียมปฏิบัติของแต่ละสังคมหรือชุมชนความยุติธรรมลักษณะนี้อาจเข้าใจแตกต่างกันตามแต่ละสถานที่และอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา หรือตามความเหมาะสม

จากแนวคิดของอริสโตเติลความยุติธรรมมีหลากหลายในขณะเดียวกันการลงโทษมิได้หลายวิธีเช่นกัน

ด้วยเหตุดังที่ได้กล่าวมา ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาวิธีการลงโทษจำคุกของประเทศอังกฤษ และประเทศฝรั่งเศส มีมาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุก รายละเอียดผู้ศึกษาได้ศึกษาในบทที่ 4 ตอนต้น ในช่วงปลายของบทที่ 4 ผู้ศึกษาจะได้ทำการวิเคราะห์มาตรการแทนการลงโทษจำคุก เพื่อให้เห็นว่ามาตรการแทนการลงโทษจำคุกเหมาะสมที่จะนำมาปรับใช้ในประเทศไทย ซึ่งมาตรการที่ทั้งสองประเทศแทนการลงโทษจำคุก มีดังนี้

1. มาตรการควบคุมผู้ต้องขังโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์

2. มาตรการพักการลงโทษ

1. มาตรการควบคุมผู้ต้องขังโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่เน้นการนำทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิม ซึ่งเน้นการฟื้นฟู พร้อมกับการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมผู้กระทำความผิดทางอาญา และสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างไม่มีปัญหา และไม่กลับมากระทำความผิด

ซ้ำอีก โดยมีผู้พิพากษาปรับใช้โทษ¹⁴⁵ ซึ่งเข้ามามีบทบาทในการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดในเรือนจำ รวมถึงเป็นผู้พิจารณาออกคำสั่งในการใช้วิธีการลงโทษต่างๆ ให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคน ประกอบด้วยมาตรการดังนี้

1. การลดระยะเวลาจำคุก
2. การหยุดหรือแบ่งการลงโทษ
3. การจำคุกนอกเรือนจำ
4. การให้เสรีภาพบางส่วน
5. การควบคุมผู้ต้องโทษ โดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์
6. การพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไข

โดยที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษามาตรการการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ และการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไข เพราะมาตรการการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์นั้นเป็นเรื่องที่ประเทศไทยมีเพียงแต่เป็นการนำมาใช้ในช่วงการปล่อยตัวชั่วคราว แต่ในประเทศฝรั่งเศสนั้นเป็นการนำมาใช้ในการลงโทษ และในประเทศฝรั่งเศสนี้การใช้มาตรการการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ส่งผลดีและประสบความสำเร็จ เพราะผู้พิพากษาปรับใช้โทษสามารถพิจารณาวินิจฉัยการกระทำความผิดและปรับใช้โทษให้เหมาะสม ซึ่งในประเทศไทยมีผู้พิพากษาในศาลและผู้พิพากษาของประเทศไทยสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษผู้กระทำความผิดในบางกรณีถ้าหากกรณีนั้นไม่มีกฎหมายปิดปาก แต่การควบคุมนักโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ต้องให้ผู้สูงอายุนอนอยู่ในคุกแต่เป็นการจัดให้อยู่ในสถานที่หนึ่งที่มีโซ่ขุ่ก แต่ใช้ชีวิตได้ภายใต้กฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่มีการกำหนดไว้โดยผู้พิพากษาปรับใช้โทษ แต่ถ้านักโทษไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ให้ไว้ก็จะถูกส่งตัวกลับสู่คุกเช่นเดิม

2. การพักการลงโทษในประเทศฝรั่งเศส

การพักการลงโทษตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสเป็นลักษณะการปล่อยตัวนักโทษให้เป็นอิสระภาพ แต่ในขณะที่เดียวกันมีเงื่อนไขกำหนดว่านักโทษผู้นั้นต้องปฏิบัติตาม ซึ่งการพักการลงโทษโดยมีเงื่อนไขนี้มีเจตนารมณ์ที่จะให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม และป้องกันการกระทำความผิดอีก ซึ่งผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษจากมาตรการพักการลงโทษแบบมีเงื่อนไขนี้คือ

¹⁴⁵ผู้พิพากษาปรับใช้โทษ (le juge de l'Application des peines) เป็นผู้พิพากษาในศาลจังหวัด (Tribunal de grande instance) ที่ถูกเสนอชื่อโดย Conseil supérieur de la Magistrature (คล้ายคณะกรรมการตุลาการในประเทศไทย) มีอำนาจหน้าที่ในการปรับใช้โทษและกำหนดมาตรการต่างๆ ให้เหมาะสมกับนักโทษในเรือนจำ รวมถึงการดูแลจำเลยที่ถูกลงโทษแต่ได้รับการรอกการลงโทษ

ผู้ต้องขังต้องแสดงคงให้เห็นถึงความพยายามอย่างจริงจังที่ปรับปรุงตัวเองให้สามารถเข้ากับสังคมได้ และสามารถ¹⁴⁶พิสูจน์ถึงความพยายามที่จะชดใช้ให้กับผู้เสียหาย

จากที่ผู้ศึกษาได้ศึกษามาการพักการลงโทษและการควบคุมนักโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มุ่งฟื้นฟูแก้ไขพฤติกรรมนักโทษอย่างจริงจังเพื่อสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติ และมีคุณภาพโดยที่ไม่ต้องกลับไปกระทำความผิดซ้ำ แต่มาตรการทั้งสองมาตรการนี้เป็นการแก้ไข ปัญหาที่ต้นเหตุที่ประเทศไทยสามารถนำมาปรับใช้ได้กับการลงโทษผู้สูงอายุโดยใช้มาตรการอื่น เข้ามารองรับแทนการลงโทษจำคุก โดยการใช้กฎหมายที่เหมือนกันแต่เป็นการใช้วิธีการลงโทษที่ แตกต่างกัน โดยการลงโทษนั้นควรใช้วิธีที่เหมาะสมกับบุคคลในแต่ละประเภท

1. มาตรการการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในประเทศอังกฤษ

เป็นการนำมาใช้ควบคู่กับการคุมประพฤติโดยประเทศอังกฤษกลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่ ได้รับการคัดเลือกให้ได้รับการปล่อยตัวโดยใช้วิธีการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ แทนการใช้โทษจำคุก ซึ่งวิธีนี้ในประเทศอังกฤษเป็นมาตรการการลงโทษแทนโทษจำคุกที่ประสบความสำเร็จผู้กระทำความผิดไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการลงโทษโดยวิธี โดยวิธีนี้แม้จะเป็นการลงโทษแต่ผู้กระทำความผิดสามารถใช้ชีวิต กับบุคคลในครอบครัวได้ โดยเฉพาะผู้ต้องโทษผู้สูงอายุ เพราะบุคคลภายในครอบครัวสามารถดูแล เอาใจใส่ได้ตลอดเวลา ทำให้ไม่มีความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิตที่อาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจของผู้ต้องโทษนั้น¹⁴⁷

จากการศึกษาของผู้ศึกษาเห็นว่า การลงโทษวิธีการของประเทศทั้งสองประเทศนี้หาก ประเทศไทยนำมาปรับใช้แทนการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุเป็นผลดีกว่าการใช้การลงโทษจำคุกใน ปัจจุบัน เพราะการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุในปัจจุบันนี้มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ มากกว่าผู้ต้องขังทั่วไป ผู้ศึกษาจึงเห็นว่ามาตรการนี้เป็นมาตรการที่สามารถแทนการลงโทษจำคุก และนำมาประยุกต์กับของประเทศไทยได้ โดยที่ผู้สูงอายุไม่ต้องทนกับความทุกข์เวทนา ไม่เกิด ปัญหาสุขภาพกายที่หนักกว่าเดิม รวมถึงไม่เป็นโรคซึมเศร้า และเพื่อคงความยุติธรรมของสังคม เพราะความยุติธรรมถือเป็นคุณธรรมของสังคม ผู้สูงอายุจึงควรได้รับการลงโทษที่เป็นธรรมและ เหมาะสมกับวัยสูงอายุ ซึ่งถ้าใช้มาตรการเหล่านี้แทนการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุประเทศไทยจะไม่ถูก มองว่า “*Luris ratio non est eadem, ulciscicum populous idem, non pulchra, sic et lex eadem poena, qui fait idem, non pulchra, ego*” จากสำนวนดังกล่าวแปลความหมายในทางกฎหมายได้ว่า

¹⁴⁶ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 729 วรรค 1

¹⁴⁷โครงการติดตามประเมินผลการนำระบบการควบคุมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิด (51) โดยสุนนทิพย์ จิตสว่าง และฐิติยา เพชรมณี 2549, กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“กฎหมายที่ไม่เหมือนกันหากนำไปใช้ลงโทษกับคนที่เหมือนกันแล้ว กฎหมายนั้นหามีความยุติธรรมไม่เจกเช่นเดียวกันกับ กฎหมายที่เหมือนกันแต่ถ้านำไปลงโทษกับคนที่ไม่เหมือนกันก็หามีความยุติธรรมไม่เช่นเดียวกัน” ซึ่งเปรียบเสมือนว่าการลงโทษผู้สูงอายุในประเทศไทยไม่มีความยุติธรรม

ด้วยเหตุดังที่ได้กล่าวมานี้จึงเป็นสิ่งที่ทำให้ประเทศไทยต้องนำมาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกของประเทศฝรั่งเศสและประเทศอังกฤษมาปรับใช้ให้กลายเป็นการลงโทษที่ยุติธรรมตามคำกล่าวของเพลโต ที่กล่าวว่า ความยุติธรรมคือคุณธรรมของสังคม

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยได้บัญญัติการลงโทษไว้ ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 โดยมีใจความสำคัญว่า การลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น มี 5 สถาน คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน โดยการลงโทษตามมาตรา 18 ใช้กับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งโทษที่ใช้ในการลงโทษมากที่สุด คือ การลงโทษจำคุก แม้กระทั่งการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นวัยที่ไม่เหมาะสมในการลงโทษนี้ ประการแรก จำนวนผู้สูงที่เพิ่มขึ้นทุกวัน ณ ตอนนี้ประเทศไทยกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ ประการที่สองสถานที่ทำงานที่ใช้อายุเป็นเกณฑ์การเกษียณเมื่อเกษียณแล้วกลายเป็นผู้สูงอายุว่างงานเหมือนคนไร้ประโยชน์ ครอบครัวไม่สนใจและบางครั้งครอบครัวกลายเป็นผู้ใช้ให้ผู้สูงอายุก่ออาชญากรรม ซึ่งในประเทศไทยมีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นจำนวนมาก ประการสุดท้ายคือผู้สูงอายุถูกใช้เป็นเครื่องมือไม่ว่าด้วยการ ใช้ บังคับ ชูเชื้อ จ้าง วาน หรือยุง ส่งเสริม หรือ ไม่ว่าจะวิธีอื่นใด เพื่อให้กระทำความผิดโดยง่ายเพราะผู้สูงอายุอยู่ในวัยที่มีความเสื่อมถอย ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ในบางเวลาอาจขาดความยังึกคิดสำหรับการกระทำความผิดถึงแม้มีประสบการณ์ชีวิตสูง แต่เพราะอายุที่เยอะ ความเสื่อมถอยจึงมีมากกว่าบุคคลในวัยอื่น

จากการศึกษาของผู้เขียน โดยเฉพาะในบทที่ 2 เรื่อง ทฤษฎีการลงโทษทางอาญาและแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิม ในทฤษฎีการลงโทษทางอาญาอย่างทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุของความผิดและในขณะที่เป็นการแก้ไขและฟื้นฟูพฤติกรรมผู้กระทำความผิดเป็นทฤษฎีที่นำมาใช้ในการลงโทษผู้สูงอายุโดยที่ไม่ต้องใช้หลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” หรือแม้กระทั่งการข่มขู่ให้กลัวเพื่อไม่ให้กระทำความผิด แต่ใช้วิธีฟื้นฟูพฤติกรรมแทน และในขณะที่เดียวกันก็ใช้การลงโทษที่เหมาะสมตามหลักแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิมที่ไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการลงโทษที่เหมือนกับที่มีสถิติสัมประสิทธิ์สมบูรณณ์แต่ควรมีมาตรการอื่นมาทดแทนหรือควบคู่กับการลงโทษบัญญัติไว้ในกฎหมายอาญาของประเทศไทยนั้น

สาเหตุนี้ควรมีมาตรการในการลงโทษแทนโทษจำคุกต่อผู้สูงอายุที่กระทำความผิดเหตุที่ควรมีมาตรการแทนโทษจำคุก เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีความอ่อนแอทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นวัยที่ไม่สามารถทนต่อสภาพแวดล้อมที่กดดันจากสภาพแวดล้อมรอบด้าน การถูกละเมิดหรือถูกข่มขู่

และสิ่งสำคัญผู้สูงอายุเป็นวัยที่โอกาสกระทำผิดช้าน้อยมาก ซึ่งการที่ดูแลและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้สูงอายุเพื่อไม่ให้ถูกชักจูงไปสู่การกระทำผิดเป็นเรื่องที่สำคัญมากที่สุดเพราะในปัจจุบันผู้สูงอายุที่กระทำความผิดเกิดจากการชักจูงของบุคคลภายในครอบครัว บุคคลที่แสวงหาผลประโยชน์โดยทุจริต ที่หวังให้ผู้สูงอายุเป็นเครื่องมือทำมาหาเลี้ยงชีพเพื่อประโยชน์ของตนเอง โดยที่หวังว่าตนเองจะไม่มีความคิดติดตัว

การฟื้นฟู รวมถึงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและปรับเปลี่ยนทัศนคติความคิดของผู้สูงอายุ จึง รวมถึงการให้ผู้สูงอายุรับรู้ว่าสิ่งใดถูกหรือผิดกฎหมาย จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก ซึ่งก่อนที่จะนำมาตราการอื่นแทนการลงโทษจำคุกมาปรับใช้ต้องเริ่มศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีการลงโทษทางอาญา ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการลงโทษทางอาญาที่ประเทศไทยได้นำมาใช้มีดังนี้ ทฤษฎีสามม ทฤษฎียับยั้งการกระทำความผิด ทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทฤษฎีตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม และแนวคิดสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิม ถึงแม้ในการร่างประมวลกฎหมายอาญาของไทยได้มีการนำแนวคิดและทฤษฎีการลงโทษทางอาญามาประยุกต์ใช้ แต่ไม่มีการนำมาใช้ในกรณีของผู้สูงอายุ ทั้งที่ทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทฤษฎีตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม และแนวคิดสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิม เน้นในเรื่องการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด วัยของผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะแนวคิดสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิมหากสังเกตแล้วประเทศไทยได้นำแนวคิดนี้มาปรับใช้ในการร่างประมวลกฎหมายอาญาในเรื่อง เด็ก เยาวชน และบุคคลวิกลจริต แต่แนวคิดสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิมมิได้กล่าวถึงเพียงบุคคลสามจำพวก แต่แนวคิดสำนักอาชญาวิทยาที่ดั้งเดิมกล่าวถึงผู้สูงอายุด้วยที่ควรมีมาตรการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด วัยของผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ร่างกฎหมายอาญาควรคำนึงถึงที่สุด

เนื่องจากในปัจจุบันในประเทศไทยไม่มีมาตรการเฉพาะที่ใช้สำหรับการลงโทษผู้สูงอายุโดยเฉพาะ จากการศึกษาประเทศไทยมีเพียงการพระราชทานอภัยโทษและการพักการลงโทษ ซึ่งการพระราชทานอภัยโทษเป็นมาตรการที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ที่มีความมงคลในพระราชวงศ์ซึ่งล่าสุดที่มีคือ ปีพุทธศักราช 2562 เนื่องในโอกาสที่รัชกาลที่ 10 ทรงขึ้นครองราชย์เป็นการพระราชทานอภัยโทษครั้งใหญ่เพราะมีนักโทษที่ได้รับการพระราชทานอภัยโทษและถูกปล่อยตัวเป็นจำนวนมาก และอีกมาตรการคือการพักการลงโทษเป็นเพียงมาตรการที่มีเงื่อนไขที่นักโทษต้องมีความประพฤติดีและต้องได้รับโทษมาแล้วตามลำดับของชั้นนักโทษ ซึ่งลำดับชั้นนักโทษของเรือนจำมีทั้งหมดหกชั้น ได้แก่ ชั้นที่หนึ่ง ชั้นดีเยี่ยม ชั้นที่สองชั้นดีมาก ชั้นที่สามชั้นดี ชั้นที่สี่ชั้นกลาง ชั้นที่ห้าชั้นเลวและชั้นที่หกชั้นเลวมาก ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาทั้งการพระราชทานอภัยโทษและการพักการลงโทษไว้ในบทที่สาม

อย่างไรก็ตามแม้จะมีสองมาตรการดังกล่าวในประเทศไทยแต่ผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดทางอาญาก็ไม่มีข้อยกเว้นในการที่จะไม่ถูกขังไว้ในเรือนจำและต้องทบทรมานทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ หากประเทศไทยได้นำมาตรการอื่นของต่างประเทศที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาไว้ในบทที่สี่ มาปรับใช้กับผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญาแทน โทษจำคุกไม่ว่าจะเป็นมาตรการควบคุมผู้กระทำความผิดด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศอังกฤษหรือประเทศฝรั่งเศสไว้แทนการนำผู้สูงอายุเข้าไปจองจำในเรือนจำที่มีสภาพแวดล้อมซึ่งมาตรการนี้อาจใช้ในกรณีคนักโทษไว้ในสถานที่ที่กำหนดโดยไม่จำเป็นต้องเป็นเรือนจำผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นการดีต่อผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญา รวมถึงเป็นการแก้ปัญหาคนักโทษล้นเรือนจำและลดงบประมาณในการใช้จ่ายของภาครัฐ เพราะผู้สูงอายุเป็นวัยที่ต้องดูแลในเรื่องสุขภาพเป็นวัยที่แตกต่างเพราะผู้สูงอายุมีปัญหาในเรื่องสุขภาพไม่ว่าจะโรคประจำตัวที่รุมเร้าการหาหมอเป็นประจำเพราะต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่องและถูกวิธี

ดังนั้นจึงควรมีมาตรการที่เหมาะสมในการลงโทษผู้สูงอายุแทนการลงโทษจำคุกซึ่งผู้ศึกษาเห็นควรเสนอลงในข้อเสนอแนะในหัวข้อ 5.2 ข้อเสนอแนะต่อไป

2. ข้อเสนอแนะ

ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายสำหรับการลงโทษผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดอาญาโดยเฉพาะ หรือแม้กระทั่งมาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกที่ใช้สำหรับการลงโทษผู้สูงอายุโดยเฉพาะเจาะจงหากผู้สูงอายุกระทำความผิดทางอาญาการดำเนินคดีและการลงโทษใช้เหมือนกับบุคคลในวัยปกติเหมือนเช่นคนมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ ซึ่งประเทศไทยควรเพิ่มเติมกฎหมายหรือมาตรการเฉพาะสำหรับการลงโทษผู้สูงอายุ เนื่องจากเรือนจำภายในประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมแก่การดำรงชีพของผู้สูงอายุ ถึงแม้ผู้สูงอายุจะเป็นนักโทษผู้กระทำความผิดแต่ก็หามีความจำเป็นที่จะต้องลงโทษทรมานเช่นบุคคลในวัยปกติที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์สุขภาพแข็งแรง เพราะหากด้วยวัยและสุขภาพของผู้สูงอายุแล้วเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับคนในวัยปกติด้วยร่างกายที่ถดถอย ความคิด สติปัญญา ที่เสื่อมถอย จิตใจที่ไม่เข้มแข็งไม่เหมาะสมอยู่ในเรือนจำที่เต็มไปด้วยสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าอยู่ ความเสื่อมโทรมของที่พักอาศัย บ่งบอกชัดเจนว่าประเทศไทยไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของผู้สูงอายุ เพราะการดำรงชีพของนักโทษสูงอายุในเรือนจำเต็มไปด้วยความทรมาน

ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีมาตรการพระราชทานอภัยโทษ หรือพักการลงโทษแต่ชีวิตของนักโทษผู้สูงยังต้องก้าวเท้าเข้าสู่เรือนจำเป็นเวลาถึงหนึ่งของโทษที่ได้รับ หลังจากนั้นจึงเข้าเกณฑ์

แต่รายละเอียดมีมากกว่านั้นซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาไว้ในบทที่ 3 ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ กว่าที่ผู้สูงอายุจะได้รับพระราชทานอภัยโทษหรือได้รับการพักการลงโทษความทรमानเพิ่มขึ้นในทุกๆ วัน นักโทษผู้สูงอายุบางคนทนความทรमान ความกดดัน ไม่ไหวอาจกระทำอัตวินิบาตซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรเกิดขึ้นหากมีมาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดทางอาญาซึ่งถือเป็นทางเลือกที่ดีในการลงโทษผู้สูงอายุ โดยผู้ศึกษาได้จัดทำข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

2.1 ในการพระราชทานอภัยโทษกรณีของนักโทษเด็ดขาดตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. 2562 มาตรา 6 ในเรื่องนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษปล่อยตัวไป ของอนุมาตรา 2 (จ) เป็นกรณีการพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ที่มีอายุมากกว่าหกสิบปีขึ้นไป แต่ควรที่จะเปลี่ยนเป็นตั้งแต่หกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปเพราะเนื่องจากเจตนารมณ์ของอนุมาตรานี้เป็นการพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้สูงอายุแต่หากนำพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 2 มีค่านิยามของผู้สูงอายุ ซึ่งนิยามไว้ดังนี้ “ผู้สูงอายุ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป

2.2 ในการพระราชทานอภัยโทษกรณีของนักโทษเด็ดขาดตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. 2562 แม้เป็นนักโทษผู้สูงอายุที่ได้รับโทษไม่ถึงกึ่งหนึ่งแต่เป็นโทษที่ได้รับไม่เกินสิบปีควรได้รับพระราชทานอภัยโทษเช่นเดียวกับนักโทษที่ได้รับโทษมาแล้วกึ่งหนึ่งในสามซึ่งกรณีนี้ควรเป็นข้อยกเว้นสำหรับนักโทษผู้สูงอายุโดยเฉพาะ

2.3 ปัจจุบันพระราชบัญญัติพระราชทัณฑ์ที่ประเทศไทยใช้เป็นพระราชบัญญัติพระราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ซึ่งไม่ได้มีการร่างมาตราที่เป็นบทเฉพาะเจาะจงสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะเป็นกรณีการพักการลงโทษที่ใช้ได้สำหรับนักโทษทุกวัย แต่พระราชบัญญัติพระราชทัณฑ์ เรื่องการพักการลงโทษควรมีการแยกบทเฉพาะที่เป็นหลักเกณฑ์การพักการลงโทษสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะและควรให้มีการพักการลงโทษของผู้สูงอายุแยกจากการพักการลงโทษของนักโทษทั่วไปอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และจากการที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาของการพักการลงโทษของประเทศฝรั่งเศสที่สามารถนำมาปรับใช้กับของประเทศไทยได้มีดังนี้

2.3.1 การพักการลงโทษที่ได้ให้สิทธิเป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 4 ปี หรือโทษจำคุกที่เหลืออยู่ไม่เกิน 4 ปี และผู้กระทำความผิดเป็นผู้ปกครองของเด็กอายุน้อยกว่า 10 ปี ซึ่งจะได้รับพักการลงโทษเป็นกรณีพิเศษเพราะผู้สูงอายุบางคนเลี้ยงหลานไว้ในปกครองโดยที่หลานของตนไม่มีญาติหรือบิดามารดาได้เสียชีวิตแล้วได้ให้ผู้สูงอายุเลี้ยง ซึ่งเป็นกรณีที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก เป็นกรณีที่น่าศึกษาไว้ปรับใช้กับการพักการลงโทษของประเทศไทยได้

2.4 ในกฎหมายอาญาของประเทศไทยควรนำหลักแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ตั้งเดิมมาใช้กับกรณีของผู้สูงอายุในเรื่องการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด เนื่องจากประเทศไทยได้ แนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาที่ตั้งเดิมมาใช้กับ เด็ก เยาวชน และบุคคลวิกลจริต แต่ผู้สูงอายุเป็นวัยที่กระทำความผิดหรือโอกาสกลับมาก่อทำความผิดซ้ำมีน้อยมากจึงควรมีมาตรการอื่นเข้ามารองรับสำหรับการลงโทษผู้สูงอายุแทนโทษจำคุก ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดอัตราการกระทำอาชญากรรมของผู้สูงอายุ รวมถึงความทรนทนทั้งในด้านร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุหากต้องเข้าไปในเรือนจำอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม และผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวที่ต้องรักษาอย่างต่อเนื่อง และพบแพทย์เป็นประจำ ผู้ศึกษาจึงเสนอมาตรการแทนการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุที่ได้กระทำความผิดทางอาญาดังนี้

2.4.1 การนำมาตรการการควบคุมนักโทษประเภทผู้สูงอายุโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้สูงอายุที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ลงโทษจำคุกโดยอาจบังคับใช้เฉพาะโทษกรณีผู้เสียหายไม่ถึงแก่ความตาย แต่ความผิดนั้นต้องไม่ใช่ความผิดที่มีเจตนาต่อชีวิตหรือที่เรียกว่าเจตนาฆ่าโดยในเบื้องต้นอาจเป็นกรณีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ เป็นต้น โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคุมผู้สูงอายุให้อยู่ในสถานที่ที่กำหนด ซึ่งเป็นการนำการลงโทษของประเทศอังกฤษมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยได้มีการนำใช้อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกรณีการปล่อยชั่วคราว แต่กรณีนี้นำมาใช้กับผู้สูงอายุโดยกำหนดเงื่อนไขให้ผู้สูงอายุอยู่ในสถานที่ที่กำหนด ซึ่งผู้ที่กำหนดสถานที่นั้นเป็นศาลที่เห็นควรว่าผู้สูงอายุควรอยู่ในสถานที่ใดโดยกำหนดในคำพิพากษาหรือคำสั่ง และให้ผู้สูงอายุผู้นั้นรายงานตัวกับสำนักงานคุมประพฤติประจำจังหวัดที่ผู้นั้นพักอาศัยเป็นมาตรการแทนการลงโทษจำคุกที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุเพราะมาตรการนี้ถือเป็นการลงโทษในแบบที่จำกัดเสรีภาพต้องอยู่ในสถานที่ที่กำหนด ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัว เวลาที่เจ็บป่วยสามารถพาไปหาแพทย์ หรือแม้กระทั่งต้องพบแพทย์อย่างต่อเนื่องก็สามารถทำได้

2.4.2 การนำมาตรการการควบคุมนักโทษประเภทผู้สูงอายุโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้สูงอายุ นั้น ควรบัญญัติความผิดทางอาญาที่สามารถใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แทนการลงโทษจำคุกไว้ในประมวลกฎหมายอาญา และกระบวนการขั้นตอนการดำเนินการลงโทษโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2.4.3 ควรบัญญัติการลงโทษผู้สูงอายุที่กระทำความผิดทางอาญาไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ทั้งนี้การลงโทษต้องแบ่งตามอายุ เช่น อายุ 60 - 69 ควรลงโทษโดยการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แล้วกำหนดให้อยู่ในสถานที่ที่กำหนด และรายงานตัวกับสำนักงานคุมประพฤติประจำจังหวัดทุก 1 เดือนจนกว่าจะครบกำหนดโทษ อายุ 70 ปีขึ้นไป การลงโทษอาจไม่ต้องใช้

กำไลอิเล็กทรอนิกส์แต่ควรกักบริเวณให้อยู่ในบ้านหรือสถานที่ที่กำหนดและรายงานตัวกับสำนักงานคุมประพฤติประจำจังหวัดทุก 1 เดือนจนกว่าจะครบกำหนดโทษ

ด้วยเหตุที่ได้กล่าวมานี้หากพิจารณาประมวลกฎหมายอาญาประกอบกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยแล้วมีกฎหมายให้ศาลใช้ดุลพินิจในการลงโทษแม้การรอลงอาญาไม่ได้กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาตามมาตราความผิดเพราะมาตราความผิดส่วนใหญ่ใช้โทษประหารชีวิต จำคุก และปรับ ถือเป็นผลดีที่ศาลสามารถกำหนดโทษได้ แต่ทั้งนี้การใช้ดุลพินิจต้องอยู่ในขอบเขตเพราะมีกฎหมายปิดช่องไว้ด้วย แต่หากประเทศไทยนำมาตรการตามที่คุณศึกษาได้เสนอแนะมาปรับใช้ในการลงโทษผู้สูงอายุจะลดปัญหากรณีผู้สูงอายุที่ต้องโทษในเรือนถึงแก่ความตายในเรือนจำ ช่วยลดความทรมานของผู้สูงอายุในด้านร่างกายและจิตใจเพราะบั่นปลายชีวิตผู้สูงอายุทุกคนอยากอยู่ใกล้ครอบครัวมากกว่าที่ต้องนอนเสียชีวิตในเรือนจำ

ดังนั้นการเพิ่มมาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ภาครัฐควรให้ความสนใจและใส่ใจเพราะเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและที่สำคัญเป็นการช่วยรัฐประหยัดงบประมาณในการใช้จ่ายกับผู้สูงอายุในเรือนจำ และอีกอย่างคือมาตรการเหล่านี้มิได้สร้างความเสียหายแต่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย แต่ถ้านำมาใช้จะเป็นการบูรณาการกับหลายหน่วยงานย่อมทำให้เกิดผลดีที่ควรนำมาประยุกต์เพื่อประโยชน์ของประเทศไทย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงการต่างประเทศ. (2559). แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีสำหรับสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้นในอุตสาหกรรมแปรรูปกุ้งและอาหารทะเลในประเทศไทย” คั่นคืน 29 กันยายน 2559, จาก <http://tls.labour.go.th/attachments/article/551/แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี.pdf>.
- ณัฐวัจน์ สุทธิโยธิน. (2556). กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช หน่วยที่ 5: สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทรงศักดิ์ สายเชื้อ. (2559). “กรมอเมริกาหวังบังคับใช้กม.TFTEA ยก 4 ประเด็นกลัวถูกแกล้งใช้แรงงานผิดกฎหมาย” คั่นคืน 29 กันยายน 2559, จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1467797511.
- บุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, อาชญาวิทยา: สหวิทยาการว่าด้วยปัญหาอาชญากรรม, (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ ฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รศรินทร์ เกรย์ อุมารณ์ ภัทรวานิชย์ เฉลิมพล แจ่มจันทร์ เรวดีสุวรรณ นพเก้า. (2556). มโนทัศน์ใหม่ของนิยามผู้สูงอายุ : มุมมองเชิงจิตวิทยาสังคม และสุขภาพ กรุงเทพฯ ฯ โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2558). “แกนความรู้การพยาบาลผู้สูงอายุ : ผู้สูงอายุคือใคร อายุ หรือปัจจัยใดช่วยกำหนด” พยาบาลสารปีที่ 42 ฉบับพิเศษ (ธันวาคม).
- สทชน รัตนไพจิตร. (2527). ความประสงค์ของการลงโทษอาญา : ศึกษาเฉพาะประเทศไทยสมัยใช้กฎหมายลักษณะอาญาและประมวลกฎหมายอาญา (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต ม.ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ ฯ.
- สุดาศิริ วศวงศ์. (2555). มาตรฐานการใช้แรงงานทั่วไป ใน เอกสารการสอบชุดวิชากฎหมายแรงงานและอุตสาหกรรมชั้นสูง, เล่ม 1 , หน่วยที่ 4 ,นนทบุรี : สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- หยุด แสงอุทัย. (2520). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป กรุงเทพฯ ฯ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อุททิส แสนโกศิก. (2525). กฎหมายอาญาภาค 1 พระนคร : ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ.

Andenaes, Johannes. (1965) . The General Part Of The Criminal Law of Norway, Sweet & Maxwell Limited., London.

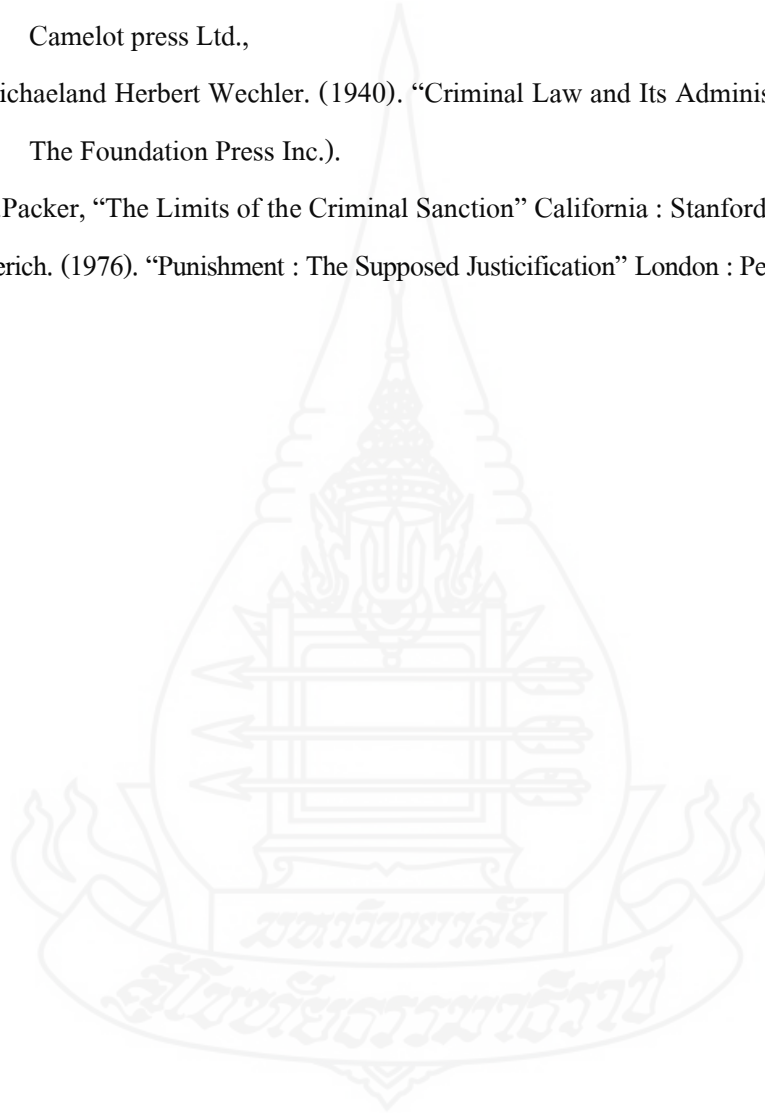
D.J.B.Hawkins. (1971). “Punishment and Moral Responsibility”, in Theories of Punishment’ ed.Stanley E.Grupp, (Bloomington : Indiana University Press).

Giles Playfair and Derrick Singeton. (1965). “Crime, Punishment and Cure” London : The Camelot press Ltd.,

Jerome Michael and Herbert Wechler. (1940). “Criminal Law and Its Administration”, (Chicago : The Foundation Press Inc.).

Herbert L.Packer, “The Limits of the Criminal Sanction” California : Stanford University.

Ted Honderich. (1976). “Punishment : The Supposed Justification” London : Penquin Book Ltd.,

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวณัฐสุดา ผาสุข
วัน เดือน ปีเกิด	15 มีนาคม 2528
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเทศบาลนครปากเกร็ด
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยนิติกร

